

Evaluering af grønne lokale og regionale netværk med deltagelse af myndigheder og virksomheder

Delrapport 1: Katalog over grønne netværk i Danmark

Marianne Forman, Michael Søgaard Jørgensen og
Tomas Wenøe Breddam
Teknologisk Institut

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling.

Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter.

Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Indhold

INDHOLD	3
FORORD	7
SAMMENFATNING OG KONKLUSIONER	9
EVALUERINGENS FOKUS OG DELAKTIVITETER	9
GENNEMFØRELSE AF SCREENING	10
SCREENINGENS RESULTATER	10
SUMMARY AND CONCLUSIONS	11
FOCUS AND PART ACTIVITIES OF THE EVALUATION	11
SCREENING IMPLEMENTATION	12
RESULTS OF THE SCREENING	12
1 INDLEDNING	13
1.1 BAGGRUND	13
1.2 METODE OG STATUS	14
1.3 METODISKE PROBLEMER I SCREENINGEN	15
1.4 STRUKTUR I BESKRIVELSE AF NETVÆRK	16
1.5 UDFORMNING AF BESKRIVELSERNE AF NETVÆRKENE	17
1.6 KATALOGETS OPBYGNING	17
2 LOKALE / REGIONALE, GRØNNE NETVÆRK MED SAMARBEJDE MELLEM VIRKSOMHEDER OG MYNDIGHEDER	19
2.1 GREEN NETWORK	19
2.1.1 <i>Formål med netværket</i>	19
2.1.2 <i>Aktører i netværket</i>	20
2.1.3 <i>Aktiviteter i netværket</i>	20
2.1.4 <i>Strukturer og ressourcer</i>	22
2.1.5 <i>Resultater i netværket</i>	23
2.1.6 <i>Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)</i>	24
2.2 PRODUKTORIENTERET KORTLÆGNING - KOLDING KOMMUNE	25
2.2.1 <i>Formål med netværket</i>	25
2.2.2 <i>Aktører i netværket</i>	25
2.2.3 <i>Aktiviteter i netværket</i>	25
2.2.4 <i>Strukturer og ressourcer</i>	26
2.2.5 <i>Resultater i netværket</i>	26
2.3 GRØNT NETVÆRK SØNDERJYLLAND	26
2.3.1 <i>Formål med netværket</i>	26
2.3.2 <i>Aktører i netværket</i>	27
2.3.3 <i>Aktiviteter i netværket</i>	27
2.3.4 <i>Struktur og ressourcer</i>	28
2.3.5 <i>Resultater i netværket</i>	29
2.3.6 <i>Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)</i>	29
2.4 MILJØNETVÆRK RIBE AMT	30
2.4.1 <i>Formål med netværket</i>	30
2.4.2 <i>Aktører i netværket</i>	30

2.4.3	Aktiviteter i netværket	31
2.4.4	Struktur og ressourcer	32
2.4.5	Resultater i netværket	32
2.4.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	33
2.5	INDUSTRIENS MILJØKLUB FYN	34
2.5.1	Formål med netværket	34
2.5.2	Aktører i netværket	34
2.5.3	Aktiviteter i netværket	35
2.5.4	Strukturer og ressourcer	35
2.5.5	Resultater i netværket	36
2.5.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	36
2.6	MILJØFORUM FYN	37
2.6.1	Formål med netværket	37
2.6.2	Aktører i netværket	37
2.6.3	Aktiviteter i netværket	38
2.6.4	Strukturer og ressourcer	39
2.6.5	Resultater i netværket	40
2.6.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	40
2.7	GREEN CITY DENMARK A/S	41
2.7.1	Formål med netværket	42
2.7.2	Aktører i netværket	42
	OMRÅDE CENTER	42
2.7.3	Aktiviteter i netværket	42
2.7.4	Strukturer og ressourcer	43
2.7.5	Resultater i netværket	44
2.7.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	44
2.8	HOLBÆKREGIONENS MILJØFORUM	45
2.8.1	Formål med netværket	45
2.8.2	Aktører i netværket	45
2.8.3	Aktiviteter i netværket	45
2.8.4	Strukturer og ressourcer i netværket	46
2.8.5	Resultater i netværket	47
2.8.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	47
2.9	MILJØ-ERFA	47
2.9.1	Formål med netværket	47
2.9.2	Aktører i netværket	47
2.9.3	Aktiviteter i netværket	48
2.9.4	Strukturer og ressourcer	48
2.9.5	Resultater i netværket	48
2.9.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	49
2.10	NETVÆRKET GRØN ERHVERVSUDVIKLING - BORNHOLM	49
2.10.1	Formål med netværket	49
2.10.2	Aktører i netværket	50
2.10.3	Aktiviteter i netværket	50
2.10.4	Struktur og ressourcer	51
2.10.5	Resultater i netværket	51
2.10.6	Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)	52
2.11	ÅRHUS AMT	53
2.11.1	Formål med netværket	53

2.11.2	<i>Aktører i netværket</i>	53
2.11.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	53
2.11.4	<i>Strukturer og ressourcer</i>	54
2.11.5	<i>Resultater i netværket</i>	54
2.12	NETVÆRK FOR GRØN ERHVERVSUDVIKLING I STORSTRØMS AMT	54
2.12.1	<i>Formål med netværket</i>	55
2.12.2	<i>Aktører i netværket</i>	55
2.12.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	55
2.12.4	<i>Struktur og ressourcer</i>	56
2.12.5	<i>Resultater i netværket</i>	57
2.13	KØBENHAVNS MILJØNETVÆRK - KØBENHAVNS KOMMUNE	57
2.13.1	<i>Formål med netværket</i>	57
2.13.2	<i>Aktører i netværket</i>	57
2.13.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	58
2.13.4	<i>Struktur og ressourcer</i>	58
2.13.5	<i>Resultater</i>	59
2.14	RØSKILDE MILJØFORUM	60
2.14.1	<i>Formål med netværket</i>	60
2.14.2	<i>Aktører i netværket</i>	60
2.14.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	60
2.14.4	<i>Struktur og ressourcer</i>	61
2.14.5	<i>Resultater</i>	61
2.15	MILJØFORUM ÅRHUS	61
2.15.1	<i>Formål med netværket</i>	61
2.15.2	<i>Aktører i netværket</i>	62
2.15.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	62
2.15.4	<i>Struktur og ressourcer</i>	62
2.15.5	<i>Resultater i netværket</i>	63
2.15.6	<i>Fremtiden</i>	63
2.15.7	<i>Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)</i>	63
2.16	MILJØNETVÆRK I VIBORG AMT	64
2.17	UDVIKLINGSFORUM FOR GRENAAS ERHVERVSLIV	64
2.17.1	<i>Formål med netværket</i>	64
2.17.2	<i>Aktører i netværket</i>	65
2.17.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	65
2.17.4	<i>Strukturer og ressourcer</i>	66
2.17.5	<i>Resultater i netværket</i>	66
2.17.6	<i>Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)</i>	66
2.18	AALBORG KOMMUNE	67
2.18.1	<i>Formål med netværket</i>	67
2.18.2	<i>Aktører i netværket</i>	67
2.18.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	68
2.18.4	<i>Strukturer og ressourcer</i>	68
2.18.5	<i>Resultater i netværket</i>	68
2.19	HVIDOVRE ERHVERVS- OG MILJØFORUM	69
2.19.1	<i>Formål med netværket</i>	69
2.19.2	<i>Aktører i netværket</i>	69
2.19.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	69
2.19.4	<i>Struktur og ressourcer</i>	70
2.19.5	<i>Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)</i>	70
2.20	ERHVERVSLIVETS MILJØFORUM - ALBERTSLUND KOMMUNE	70
2.20.1	<i>Formål med netværket</i>	70
2.20.2	<i>Aktører i netværket</i>	70

2.20.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	70
2.20.4	<i>Strukturer og ressourcer</i>	71
2.20.5	<i>Fremtid</i>	71
2.21	KONTAKTGRUPPE - SORØ KOMMUNE	72
2.21.1	<i>Formål med netværket</i>	72
2.21.2	<i>Aktører i netværket</i>	72
2.21.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	72
2.21.4	<i>Strukturer og ressourcer</i>	73
2.21.5	<i>Resultater i netværket</i>	73
2.22	FØRUM FOR MILJØ - KØGE	73
2.22.1	<i>Formål med netværket</i>	73
2.22.2	<i>Aktører i netværket</i>	73
2.22.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	74
2.22.4	<i>Struktur og ressourcer</i>	74
2.22.5	<i>Resultater i netværket</i>	74
2.22.6	<i>Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)</i>	75
3	LOKALE / REGIONALE NETVÆRK, HVOR ENTEN VIRKSOMHEDER ELLER MYNDIGHEDER ER AKTIVE	76
3.1	NORDJYLLANDS MILJØPRIS	76
3.2	VÆKSTGRUPPER	76
4	GRØNNE NETVÆRK, HVOR VIRKSOMHEDER OG MYNDIGHEDER ER AKTIVE, MEN SOM IKKE ER LOKALE / REGIONALE NETVÆRK	78
4.1	MILJØFORUM DANMARK	78
4.1.1	<i>Formål med netværket</i>	78
4.1.2	<i>Aktører i netværket</i>	78
4.1.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	79
4.1.4	<i>Strukturer og ressourcer</i>	80
4.1.5	<i>Resultater i netværket</i>	80
4.1.6	<i>Fremtid</i>	81
4.2	IDA - INGENIØRFORENINGEN I DANMARK	81
4.2.1	<i>Formål med netværket</i>	81
4.2.2	<i>Aktører i netværket</i>	82
4.2.3	<i>Aktiviteter i netværket</i>	83
4.2.4	<i>Strukturer og ressourcer i netværket</i>	84
4.2.5	<i>Resultater i netværket</i>	85

Forord

Evaluering af grønne lokale / regionale netværk i Danmark gennemføres af Teknologisk Institut, Arbejdsliv, Danmarks Tekniske Universitet, Institut for Produktion og Ledelse og Marianne Forman ApS. Evalueringen er finansieret af Programmet for Renere Produkter m.v. Dette katalog er første aktivitet i evalueringen.

Dette katalog er skrevet af:

Marianne Forman, Marianne Forman ApS
Michael Søgaard Jørgensen, Danmarks Tekniske Universitet, Institut for Produktion og Ledelse
Tomas Wenøe Breddam.

Projektgruppen takker de grønne netværk, som har stillet deres tid og viden til rådighed gennem de udførte telefoninterview.

Sammenfatning og konklusioner

Evalueringsfokus og delaktiviteter

Der er en række lokale og regionale grønne netværk, der er iværksat med henblik på at igangsætte lokale og regionale aktiviteter med udgangspunkt i et udvidet samarbejde mellem virksomheder og miljømyndigheder. Fokus har været på opbygning af miljøkompetence, forbedring af miljøforhold, dokumentering af miljøforhold m.m.

Under Program for renere produkter er der i maj 2002 iværksat en evaluering af regionale miljønetværk med offentligt og privat samspil, for at belyse mulighederne for samspil med Den Produktorienterede Miljøstrategi (POMS) og en strategi for grøn markedsudvikling i Danmark. Formålet med evalueringen er at tilvejebringe systematisk og dokumenteret viden om danske netværk og deres funktion, herunder at:

- kortlægge eksisterende netværk
- beskrive modeller for grønne netværk
- vurdere effekter af hidtidige netværk
- afdække kritiske succesfaktorer for netværk
- vurdere, hvordan netværk kan udvikles
- vurdere muligheder og begrænsninger for disse netværk som et instrument til at fremme Den Produktorienterede Miljøstrategi og en strategi for Grøn Markedsudvikling.

Fokus i analysen af netværkenes samspil med grøn markedsudvikling er konkretiseret som samspillet med strategien for Grøn Markedsøkonomi.

Evalueringen har bestået af følgende delaktiviteter:

- Udarbejdelse af et katalog over de eksisterende grønne netværk, hvor de enkelte netværk kort beskrives med hensyn til historie, formål, aktører, aktiviteter, struktur og resultater.
- Uddybende interviewundersøgelse af aktører, som ikke er deltagere i grønne netværk.
- Udarbejdelse af 6 – 8 cases om grønne netværk på basis af uddybende undersøgelse og gennemførelse af fokusgruppeinterview af udvalgte netværk.
- Analyse og afrapportering.

Nærværende notat er et katalog over eksisterende netværk. Formålet med kataloget er at tilvejebringe et overblik over eksisterende, lokale og regionale grønne netværk med virksomheder og myndigheder. Screeningen skal dels give et overblik over, hvor udbredt lokale og regionale grønne netværk er dels indfange forskelle og variation mellem netværkene.

Gennemførelse af screening

Kataloget er blevet udarbejdet på baggrund af en screening i Danmark, hvor udgangspunktet var:

1. Medlemmer hos Miljøforum Danmark
2. Dogme 2000
3. Amter
4. Lokale miljø-, energi- naturvejledere
5. Bedriftssundhedstjenesten
6. TIC
7. Private, rådgivende konsulentfirmaer.

Netværkene, der blev identificeret i forbindelse med screeningen, er alle blevet kontaktet, og på baggrund af telefoninterview med nøglepersoner fra netværkene, skriftligt materiale og hjemmesider er de enkelte netværk blevet beskrevet med hensyn til formål, aktører, aktiviteter, strukturer og ressourcer samt resultater.

Alle beskrivelser er derefter blevet godkendt af netværkene, og de har alle suppleret beskrivelserne med en selvevaluering med hensyn til resultater og fremtidsperspektiver.

Screeningens resultater

I screeningen af lokale regionale grønne netværk er blevet identificeret 21 miljønetværk med deltagelse af virksomheder og myndigheder, hvoraf ét netværk er under etablering, og ét netværk har karakter af et projekt, der søger at etablere sig som et netværk. Hertil kommer 4 andre netværk i form af en årlig miljøpris, vækstgrupper for livscyklusvurdering, Ingeniørforeningens aktiviteter samt netværkenes paraply, Miljøforum Danmark (siden etableret som Partnerskab for Erhverv og Miljø).

Der findes lokale og regionale netværk i de fleste områder af Danmark. Der er således etableret netværk i alle amtskommuner på nær Ringkøbing Amt, Frederiksborg Amt og Frederiksberg Kommune. Et netværksprojekt på Bornholm har til formål at etablere et permanent netværk. I ni amter er etableret netværk på amtskommunalt niveau (og to netværk er under etablering) med amt og kommuner som del af medlemskredsen. I to amter findes et eller flere netværk inden for dele af amtet og organiseret efter kommunegrænser.

Der er stor variation mellem netværkene. De identificerede netværk har efterfølgende indgået i grundlaget for udvikling af fire netværksmodeller, der afspejler forskelle i netværkenes formål, organisering, og deltagere. De fire modeller kaldes:

- Miljøtilsyn og miljøledelse
- Lokal dialog om miljø
- Regional bæredygtig erhvervsudvikling
- Kommercialisering af miljøviden.

De fire modeller er beskrevet i den afsluttende evalueringsrapport.

Summary and conclusions

Focus and part activities of the evaluation

There is a number of local and regional green networks implemented against the implementation of local and regional activities based on an extended collaboration between enterprises and environmental authorities. Focus was on building up environmental competence, improvement and documentation of environmental conditions, etc.

Under 'Programme for cleaner products', an evaluation of regional environmental networks with public and private interaction was implemented in May 2002 in order to illustrate the potentials for an interaction with 'Den Produktorienterede Miljøstrategi (POMS)' ('The Product-orientated Environmental Initiative) and a strategy for Green Market Development in Denmark. The purpose of the evaluation is to provide systematical and substantiated knowledge of Danish networks and their function, including to:

- map out existing networks
- describe models for green networks
- assess the effects of earlier networks
- uncover critical success factors for networks
- estimate how networks can be developed
- estimate possibilities and limits for these networks as an instrument to promote The Product-orientated Environmental Initiative and a strategy for Green Market Development.

The focus of the analysis of the networks' interaction with Green Market Development has been concretised as the interaction with the strategy for Green Market Economy.

The evaluation consisted of the following part activities:

- Preparation of a catalogue of the existing green networks in which the individual networks are briefly described as regards history, purpose, actors, activities, structure and results.
- Elaborating interview survey of those actors not participating in green networks.
- Preparation of 6-8 cases on green networks based on detailed survey and implementation of focus group interviews of selected networks.
- Analysis and reporting.

This memorandum is a catalogue of existing networks. The purpose of the catalogue is to provide a review of existing, local and regional green networks with enterprises and authorities. The screening shall partly provide an overview of the extension of local and regional, green networks and partly capture differences and variations between the networks.

Screening implementation

The catalogue has been prepared on the basis of a screening in Denmark where the background was:

8. Members of Miljøforum Danmark (Environmental Forum Denmark)
9. Dogme 2000 (Dogma 2000)
10. Counties
11. Local environmental, energy and nature guides
12. The occupational health service
13. TIC (the technological information centres)
14. Private advisory consultancies.

The networks identified in connection with the screening have all been contacted, and based on telephone interviews with network key persons, written material and websites, the individual networks have been described as regards purpose, actors, activities, structure, resources and results. Afterwards, all descriptions have been approved by the networks, and they have all supplemented the descriptions with a self evaluation concerning results and perspectives.

Results of the screening

In the screening of local, regional, green networks 21 environmental networks with participating enterprises and authorities have been identified of which one is in the course of establishment and one has the character of a project seeking to set up as a network. To this must be added 4 other networks in the form of an annual environmental prize, growth groups for evaluation of life cycles, the activities of The Society of Danish Engineers and the umbrella of the networks, Miljøforum Danmark (The Environmental Forum Denmark) (since then set up as Partnerskab for Erhverv og Miljø (Association for Industry and Environment)).

There are local and regional networks in most areas in Denmark. Thus, networks have been set up in all counties except for those of Ringkøbing and Frederiksborg, and Frederiksberg district. The object of a project at Bornholm is to set up a permanent network. In nine counties networks have been set up on a county level (and two more are in the process of establishment) with county and local authority as members of the group. In two counties one or more networks exist within parts of the county being organised according to district boundaries.

There is much variation between the networks. The identified networks have since then been integrated in the basis for the development of four network models reflecting differences in the networks' purposes, organisation and participants. The four models are called:

- Environmental supervision and management
- Local dialogue on environment
- Regional, sustainable industrial development
- Commercialisation of environmental knowledge.

The four models have been described in the concluding evaluation report.

1 Indledning

1.1 Baggrund

Der er en række lokale og regionale, grønne netværk, der er iværksat med henblik på at igangsætte lokale og regionale aktiviteter med udgangspunkt i et udvidet samarbejde mellem virksomheder og miljømyndigheder. Fokus har været på opbygning af miljøkompetence, forbedring af miljøforhold, dokumentering af miljøforhold m.m.

Under Program for renere produkter er der i maj 2002 iværksat en evaluering af regionale miljønetværk med offentligt og privat samspil, for at belyse mulighederne for samspil med Den Produktorienterede Miljøstrategi (POMS) og en eventuel kommende strategi for grøn markedsudvikling i Danmark. Formålet med evalueringen er at tilvejebringe systematisk og dokumenteret viden om danske netværk og deres funktion, herunder at:

- kortlægge eksisterende netværk
- beskrive modeller for grønne netværk
- vurdere effekter af hidtidige netværk
- afdække kritiske succesfaktorer for netværk
- vurdere, hvordan netværk kan udvikles
- vurdere muligheder og begrænsninger for disse netværk som et instrument til at fremme Den Produktorienterede Miljøstrategi og en eventuel kommende strategi for Grøn Markedsudvikling.

Teknologisk Institut, DTU og Marianne Forman ApS gennemfører evalueringen. Delaktiviteterne i evalueringen er:

- Udarbejdelse af et katalog over de eksisterende grønne netværk, hvor de enkelte netværk kort beskrives med hensyn til historie, formål, aktører, aktiviteter, struktur og resultater.
- Uddybende interviewundersøgelse af aktører, der ikke er deltagere i grønne netværk.
- Udarbejdelse af 6 - 8 cases om grønne netværk på basis af uddybende undersøgelse og gennemførelse af fokusgruppinterview af udvalgte netværk.
- Analyse og afrapportering.

Nærværende notat er et katalog over eksisterende netværk. Formålet med kataloget er at tilvejebringe et overblik over eksisterende, lokale og regionale, grønne netværk med virksomheder og myndigheder. Screeningen skal dels give et overblik over, hvor udbredte lokale og regionale, grønne netværk er, dels indfange forskelle og variationer mellem netværkene. I kataloget er netværkene beskrevet med hensyn til:

- formål
- aktører
- aktiviteter

- strukturer og ressourcer
- resultater.

De netværk, der indgår i denne evaluering, afgrænses ved, at:

1. netværkene skal have et lokalt /regionalt tilhørsforhold,
2. både virksomheder og miljømyndigheder skal være aktive i netværket, og relationen mellem myndighederne og virksomhederne skal være en udvidet relation i forhold til den traditionelle godkendelsesrelation.

1.2 Metode og status

Udgangspunktet for screeningen er:

15. Medlemmer hos Miljøforum Danmark
16. Dogme 2000
17. Amter
18. TIC
19. Lokale miljø-, energi- og naturvejledere
20. Bedriftssundhedstjenesten
21. Private, rådgivende konsulentfirmaer.

Alle aktiviteter i Miljøforum Danmark ligger inden for denne undersøgelses afgrænsningsfelt. Anderledes er det med punkterne 2-7. For punkterne 2-7 gælder, at de er blevet undersøgt med henblik på at afgrænse de aktiviteter, der handler om et udvidet samarbejde mellem myndigheder og erhvervsliv i forhold til almindelig praksis på miljøområdet, og de afgrænsede aktiviteter indgår i dette katalog.

Screeningen er gennemført ved hjælp af Internetsøgning og primært telefonisk kontakt til netværkenes koordinerende personer (sekretariater, kontaktpersoner m.m.).

For punkt 1-4 gælder, at der er taget systematisk kontakt til alle medlemmer hos Miljøforum Danmark, alle kommuner, der er med i Dogme 2000, alle amter i Danmark og alle miljømedarbejdere inden for TIC, for at høre om de havde netværksaktiviteter og / eller om de kendte til netværksaktiviteter. For punkterne 5-7 er der i højere grad slået ned hos enkelte aktører. De er blevet spurgt om egne netværksaktiviteter og om de havde kendskab til andre netværksaktiviteter inden for deres system. Repræsentanterne fra BST er f.eks. blevet spurgt om kendskab til andre aktiviteter inden for BST.

Generelt gælder, at alle interviewpersonerne er blevet spurgt, om de havde kendskab til yderligere netværk. De er derefter blive kontaktet og indgår i kataloget, hvis de er relevante.

I det følgende beskrives kort erfaringerne fra screeningen.

Ad 1. Der er taget udgangspunkt i Miljøforum Danmarks medlemsliste. Af medlemslisten fremgår det, at der er 27 tilmeldte netværk. Der er taget kontakt til alle medlemmerne. Af kontakten fremgår det, at af de 27 netværk er de 17 i dag aktive, og at de øvrige netværk enten aldrig er blevet etableret eller, at de er lukket ned igen.

Ad 2. Kommunerne: Albertslund, Ballerup, København, Herning og Fredericia har tilsluttet sig Dogme 2000. Alle kommunerne er blevet kontaktet, og af kontakten fremgår det, at aktiviteter i forbindelse med Dogme 2000 ikke hidtil har givet anledning til selvstændig dannelse af netværk mellem myndigheder og virksomheder. I nogle kommuner er aktiviteterne etableret i eksisterende netværk, mens der i andre kommuner er aktiviteter på vej. I Ballerup Kommune og Albertslund Kommune er der f.eks. ved at blive iværksat miljøledelsesprojekter.

Ad 3. Der har været kontakt til alle amter i forbindelse med screeningen. I forhold til amterne: Vejle, Sønderjylland, Ribe og Fyn har der kun været indirekte kontakt til amtet gennem kontakt til sekretariatet for de større netværk i amterne. I forhold til de øvrige amter er der blevet taget direkte kontakt. De fleste af de øvrige amter har aktiviteter, der ligger ud over traditionelt tilsynsarbejde med deres tilsynsvirksomheder, men der er forskel på, om amterne definerer aktiviteterne som netværksaktivitet eller som 'informationsarbejde'. I dette katalog har vi fulgt amternes egen opfattelse af, om de har et netværk eller ej, og har kun beskrevet aktiviteter, der hvor amtet selv beskriver det som et netværk. Det betyder for dette katalog, at der kan være amter, som har netværkslignende aktiviteter, der ikke er medtaget.

Ad 4. Der er blevet taget kontakt til alle miljømedarbejderne inden for TIC i forbindelse med screeningen via mail. En miljømedarbejders erfaringer er, at når TIC danner netværk, er det ofte alene med virksomheder. Der er ofte modstand fra virksomhederne mod at have miljømyndighederne med. I kataloget indgår omvendt et netværk, hvor TIC står for projektledelsen omkring et grønt netværk med både virksomheder og myndigheder. Det er derfor tilsyneladende forskelligt, hvilke erfaringer de enkelte miljømedarbejdere har.

Ad 5. I forhold til lokale miljø-, energi- og naturvejledere er der taget kontakt til Samvirkende Miljø- og Energikontorer. Til inspiration blev energispareudvalgene nævnt, men der er ikke private virksomheder med i dem; det er kun kommuner, forsyningsselskaber og græsrodde.

Ad 6. Der er i forbindelse med beskrivelse af et netværk blevet taget kontakt til den BST, der blandt andet har stået som initiativtager til det pågældende netværk. Den pågældende BST-konsulent kendte ikke til andre, lignende BST-initiativer. Tilsyneladende er BST's rolle i forbindelse med netværk typisk, at de indgår i etablerede netværk.

Ad 7. Der er taget kontakt til rådgivende konsulentfirmaer, hvor der har været netværkslignende aktiviteter i gang, for at høre om både myndigheder og virksomheder var med i netværksdannelsen. Cowis koncept med vækstgrupper blev diskuteret, og konsulentens erfaring var, at begge parter typisk kun var med, når vækstgrupperne blev etableret inden for et eksisterende, udbygget samarbejde mellem virksomheder og myndigheder, dvs. oftest i etablerede netværk. En kort beskrivelse af dette er medtaget i kataloget som inspiration.

1.3 Metodiske problemer i screeningen

Erfaringer fra gennemførelsen af screeningen har vist

- At netværk ikke altid er særligt synlige. Et par gange er det blevet bekræftet, at der ikke er et netværk tilknyttet en kommune, hvorefter projektgruppen ad anden vej er blevet henvist til samme kommune, men til en anden medarbejder, som kan fortælle, at der er et netværk.

- At definitionen af, hvad et netværk er, er afhængig af hvem man taler med. Der er en tendens til, at de store, veletablerede netværk, f.eks. Green Network, danner model for, hvad der opfattes som netværk. Det har derfor ofte været nødvendigt at spørge bredt ind til aktiviteter, for på den måde at få italesat netværksaktiviteter.
- Netværk kan opstå, vedligeholdes og dø. I nogle tilfælde har der været forskellige synspunkter blandt involverede aktører i et netværk, på hvorvidt et netværk eksisterer eller er 'dødt'. I et netværk havde der ikke været aktiviteter i en periode, og det gav anledning til forskelle i opfattelse af netværkets eksistens.

1.4 Struktur i beskrivelse af netværk

Et netværk kan beskrives ved dets formål, de deltagende aktører, de aktiviteter, der udføres i netværket og netværkets strukturer og ressourcer.

I nedenstående figur gives en skematisk oversigt over de netværksdimensioner, der indgår i beskrivelsen af netværkene i kataloget.

Netværksdimensioner	Muligt spektrum i dimension
Formål	Lokal videns- og erfaringsudveksling Fælles udvikling af rammebetingelser Fælles markedsføring
Aktører	Virksomheder Erhvervsråd Miljømyndigheder Erhvervsmyndigheder Uddannelsesinstitutioner Rådgivere (TIC, BST, private rådgivere) Grønne organisationer Arbejdsmarkedsorganisationer
Aktiviteter Virkemidler og temaer	Fyraftensmøder Afholdelse af kurser Udarbejdelse af miljøreddegørelser Strategisk miljødialog mellem myndighed og virksomhed Fælles udviklingsprojekter Miljø: Renere teknologi, miljøledelse, produktorienteret miljøindsats Arbejds miljø Sociale forhold og etik
Strukturer	Opbygning af netværksstrukturer: Kontaktperson, sekretariat e.l. Netværkets tilknytning til eksisterende strukturer: Erhvervsråd, myndigheder m.m.
Resultater	Kompetenceopbygning Miljøtiltag Dokumentation af miljøforhold m.m. Ændringer i myndigheds- / virksomhedsrelationen Andet

Figur 2. Skematisk fremstilling over netværksdimensioner og et muligt spektrum i dimensionen

1.5 Udformning af beskrivelserne af netværkene

Efter første kontakt til netværkene er det enkelte netværk blevet vurderet i forhold til om det faldt ind under de kategorier, der er blevet opstillet for denne evaluering. Derefter er der på baggrund af informationer fra hjemmesider, skriftligt materiale om netværket og interview af kontaktpersoner for netværket blevet udarbejdet en beskrivelse af netværket med hensyn til ovenstående netværksdimensioner. Alle beskrivelserne er derefter sent til netværkene for at blive 'godkendt'. Dette skulle sikre, at der ikke er faktuelle fejl i beskrivelserne.

Derudover er netværkene blevet bedt om at vurdere netværkets hidtidige resultater og fremtiden for netværket. Konkret er netværkene blevet bedt om at svare på følgende to spørgsmål:

- 1) Hvordan vurderes netværkets hidtidige resultater?
- 2) Hvordan ser fremtiden ud for netværket med hensyn til dets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til dets hidtidige samarbejdsformer m.m.?

Netværkenes egne besvarelser af spørgsmålene indgår direkte i beskrivelserne af det enkelte netværk under overskriften 'Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)'.

Det er dog ikke konsekvent, at denne selv vurdering indgår. Dels er der netværk, hvor projektgruppen vurderede, at netværket var et grænsetilfælde i forhold til afgrænsningen af relevante netværk i denne evaluering, dels er der netværk, som ikke har besvaret spørgsmålene.

1.6 Katalogets opbygning

I forbindelse med screeningen er blevet identificeret både netværk, der falder ind under de to opstillede kriterier for netværk, der indgår i denne evaluering af grønne netværk, og netværk der kun opfylder det ene af kriterierne, men som rummer ideer, muligheder og erfaringer, der kan være relevante at inddrage. I kataloget er det blevet prioriteret også at beskrive de eksempler, der kun opfylder det ene af kriterierne.

Katalogets opbygning følger, hvorvidt netværkene opfylder begge kriterier eller kun det ene. Opbygningen er:

Kapitel 2. Beskrivelse af netværk, der lever op til begge kriterier, dvs. netværkene er lokale / regionale, og både virksomheder og myndigheder indgår i netværkene.

Kapitel 3. Beskrivelse af netværk, hvor netværkene er lokale / regionale, men kun enten virksomheder eller myndigheder deltager.

Kapitel 4. Beskrivelse af netværk, hvor både myndigheder og virksomheder deltager, men netværket er ikke lokalt / regionalt. I kapitel 4 er blandt andet en beskrivelse af Miljøforum Danmark, der er et netværk for de lokale og regionale, grønne netværk i Danmark.

Det er klart, at listen af netværk, der indgår i kapitel 3 og 4, ikke er fyldestgørende for denne type af netværk, da der ikke er foretaget en systematisk søg-

ning på disse typer af netværk. Kapitel 3 og 4 skal derfor kun opfattes som yderligere inspiration.

2 Lokale / regionale, grønne netværk med samarbejde mellem virksomheder og myndigheder

Følgende er en bruttoliste over alle de netværk, der er blevet identificeret, og som er lokale / regionale netværk, hvor både virksomheder og myndigheder er aktive i netværket.

2.1 Green Network

Green Network er et frivilligt og forpligtende miljøsamarbejde om miljø mellem private og offentlige virksomheder, institutioner og Fredericia, Horsens, Kolding, Middelfart og Vejle kommuner samt Vejle Amt og Arbejdstilsynet. Green Network blev i sin nuværende form dannet den 1. juni 1994. Forinden var der gået nogle år, hvor flere af Green Networks hovedaktiviteter allerede var sat i gang. I forbindelse med konkurrencen om at blive udpeget til 'Green City Denmark, Danmarks miljøindustrielle udstillingsvindue ud mod resten af verden', oprustede regionen, men tabte til 'Det grønne Bælte'. Imidlertid havde det indledende arbejde med at ruste sig til konkurrencen skabt netværk og interesse for en fælles miljøindsats mellem myndigheder og virksomheder, og beredskabet blev i stedet brugt som udgangspunkt for at etablere Green Network med omdrejningspunkt om miljøredegørelser. Opstart og drift af Green Network har altid været finansieret af deltagerne i netværket selv, dvs. af såvel de offentlige som private medlemmer. Til at drive specifikke projekter er søgt projektmidler forskellige steder fra.

2.1.1 Formål med netværket

Green Network har for nylig vedtaget en ny mission, vision og værdigrundlag, som er:

Mission

Green Network arbejder for bæredygtighed med fokus på miljø og social ansvarlighed.

Vision

Green Network arbejdet skal matche de globale udfordringer gennem et frivilligt og forpligtende samarbejde mellem virksomheder og myndigheder.

Værdigrundlag

Green Networks medlemmer og deres medarbejdere arbejder i gensidig respekt med at indfri missionen og visionen. Vi vil have en høj miljømæssig og social ansvarlighed, og vi vil arbejde resultatorienteret med praktiske løsninger.

2.1.2 Aktører i netværket

Green Network har tidligere haft tre medlemskategorier, men er nu ved at indføre en fjerde:

1. V-medlemmer (V for Virksomhed), som er medlemmer, der ved indmeldelsen forpligter sig til at udarbejde en miljøredegørelse, der som minimum opfylder Green Networks krav. Miljøredegørelsen skal udarbejdes inden tre år efter indmeldelsen. Kun virksomheder, der er hjemmehørende i Vejle amt / Vestfyn, kan blive V-medlem.
2. O-medlemmer (O for Offentligt), som er en fast kreds af offentlige medlemmer, der består af Fredericia, Horsens, Kolding, Middelfart og Vejle kommuner samt Vejle Amt.
3. I-medlemmer (I for Interesse), som er øvrigt interesserede virksomheder, uddannelsesinstitutioner, rådgivere, andre kommuner m.fl., der ønsker at følge Green Networks arbejde og have mulighed for at deltage i foreningens aktiviteter. Alle virksomheder - uanset geografisk beliggenhed - kan blive I-medlemmer.
4. K-medlemmer, som er en ny medlemskategori. K-medlemmer omfatter de mindre kommuner i amtet, der indgår som partnere i redegørelsesprojektet over for 'egne' virksomheder, men i øvrigt ikke har andre forpligtelser i Green Network.

Netværket henvender sig især til listevirksomheder, dvs. virksomheder, hvor der er væsentlige miljøbelastninger. Det er kun V- og O-medlemmer, der har stemmeret ved foreningens generalforsamling. I alt er der ca. 249 medlemmer, hvoraf 174 er V-medlemmer, 6 er O-medlemmer og 69 er I-medlemmer. Det fremgår af medlemslisten, at medlemmerne hovedsageligt er store virksomheder spredt på mange brancher. Som noget nyt er fødevarerproducenter (landbrug) kommet med.

2.1.3 Aktiviteter i netværket

Der gennemføres en række forskellige aktiviteter i Green Network inden for netværket og i samarbejde med andre aktører, som f.eks. AF og andre grønne netværk. Aktiviteterne er :

- Information i form af nyhedsbreve, hjemmeside m.m.
- Uddannelse af miljøproceskonsulenter i samarbejde med AF. Miljøproceskonsulenterne er ledige akademikere med interesse for miljø. Der er blevet uddannet 6-7 hold med ca. 10 kursister på hvert til miljøproceskonsulenter. Miljøproceskonsulenterne ansættes i amt / kommune i ét år.
- Praktisk bistand til medlemsvirksomheder, der arbejder med miljøredegørelser. Netværket bistår sine medlemsvirksomheder med at sætte miljøarbejde i gang og med at udarbejde dokumentation i form af en miljøredegørelse. Minimumskravene til miljøredegørelsen omfatter: miljøpolitik, nøgletal, prioritering, mål, handlingsplan. Den praktiske støtte kan både have form af, at virksomheden får tilknyttet en miljø-

medarbejder fra virksomhedens miljømyndighed inden for en aftalt ramme, og assistance i forbindelse med kortlægning af miljøforholdene på den enkelte virksomhed ved hjælp af miljøproceskonsulenter. Bistanden fra miljømyndighederne er for de tunge virksomheder 0,1 årsværk. Bistanden kan fås første gang virksomheden skal udarbejde en miljøredegørelse.

- Løbende nedsættelse af projektgrupper i takt med at nye projekter beslutes. Grupperne bemandes fortrinsvis med offentlige miljømedarbejdere, men i visse grupper er også repræsenteret private medlemmer. Gruppernes arrangementer og informationer koordineres af sekretariatet. P.t. fungerer følgende projektgrupper:
 1. Redegørelsesgruppen
 2. Grønne indkøb
 3. Baggrundsgruppe for Industriens Miljøklub
 4. Genbrugsbørsen
 5. Vurderingsgruppen
 6. Kommunikation og synliggørelse af virksomhedernes sociale engagement
 7. Landbrug
 8. Kursusgruppen
 9. Strategisk Miljødialog
 10. Transportprojektgruppen
 11. Produktorienteret miljøarbejde - livscyklusprojekter
 12. Fremtidens arbejdskraft
 13. Motivationskoncepter
 14. Grønne Nøgletal
 15. Kemikaliestyling.
- Løbende uddannelsesaktiviteter inden for forskellige temaer i forbindelse med projektgennemførelse og projektresultater, f.eks. i forbindelse med grønne indkøb, hvor der er blevet arrangeret uddannelse af indkøbere.
- LCA-vækstgruppe. Der er afsluttet det foreløbigt første forløb med 5 virksomheder, der med vejledning fra COWI og IPU har arbejdet med livscyklusbelastninger fra et enkelt eller nogle få af virksomhedens produkter. Der er interesse fra en hel del andre virksomheder for at indgå i lignende forløb.
- Uddeling af diplomer og flag til medlemsvirksomhederne, der har udarbejdet en miljøredegørelse efter Green Networks standard. Hvis virksomhederne yderligere også af Arbejdstilsynet er vurderet som en niveau 1 virksomhed, fås tillige diplom for arbejdsmiljøet. Såvel flag som diplom tildeles for en 2-årig periode. Begge dele bliver fornyet, hvis processen fortsætter. (Det gør den i mere end 95% af tilfældene).
- Møder hvert kvartal i Industriens miljøklub. Deltagere er ledere / miljøansvarlige samt repræsentanter fra de offentlige myndigheder. Målet med møderne er at sikre udveksling af viden i forbindelse med miljøredegørelsesarbejdet og at fungere som et forum, hvor medlemmerne skaber uformelle kontakter.

- Erfaringsudveksling m.m. mellem Miljø Forum Danmark og Green Network. Miljøforum Danmark er et samarbejdsorgan for lokale, regionale og landsdækkende miljønetværk i Danmark. Se endvidere beskrivelse af Miljøforum Danmark side 67. Der er tætte bånd mellem Green Network og Miljøforum Danmark, da de to sekretariater er fysisk placeret sammen, og koordinatoren for Miljøforum Danmark deler sin arbejdstid mellem de to netværk. Formelt set er de to netværk dog selvstændige netværk - de har blandt andet hver sin ledelse og fuldstændig adskilt økonomi.

Indholdsmæssigt arbejder netværket med følgende fokusområder:

- Miljøredegørelser, hvor der er udviklet en manual.
- Genbrug, herunder fokus på at produkterne er sorteret rigtigt, og genanvendelsesmuligheder på tværs af virksomhederne. Der er i forbindelse med dette indsatsområde udviklet et katalog.
- Livscyklusvurderinger, hvor der er udviklet en håndbog.
- Grønne indkøb, herunder f.eks. miljøvenlig storkøkkendrift.
- Transport, herunder konkret projekt om bæredygtig mobilitet, hvor fokus på den ene side er på at fastholde mobiliteten og på den anden side at mindske transportens miljøbelastning.
- Energi
- Miljøfremmede stoffer.
- Arbejdsmiljø.
- Medarbejderinvolvering, der handler om hvordan medarbejderinvolvering kan forbedres som led i at rekruttere fremtidens arbejdskraft.
- Udvikling af myndighedsrollen. Den strategiske miljødialog.
- Sociale rapporteringer, hvor der i øjeblikket arbejdes med at udvikle et koncept.
- Fremtidens arbejdskraft.

Særlige indsatsområder i øjeblikket er: Energi, affald og miljøfremmede stoffer.

2.1.4 Strukturer og ressourcer

Netværket har en bestyrelse, der består af 12 medlemmer. Den består af 6 generalforsamlingsvalgte repræsentanter for virksomhedsmedlemmerne (V-medlemmer) samt af borgmestrene fra tre af medlemskommunerne samt amtsborgmesteren. I to af medlemskommunerne er det udvalgsformændene for Teknik og Miljø, der er kommunernes repræsentanter i bestyrelsen. Formanden vælges blandt virksomhedsrepræsentanterne. Virksomhedsrepræsentanterne i bestyrelsen er beslutningstagere på højt niveau, oftest direktører. Bestyrelsen er derfor karakteriseret ved at være beslutningstagere på højt niveau. Refererende til bestyrelsen er nedsat en koordinationsgruppe. Her sidder tekniske direktører / miljøchefer fra de 6 offentlige medlemmer samt bestyrelsesformanden og AT's kredschef. Gruppen varetager spørgsmål af fælles interesse, er garant for, at de nødvendige ressourcer i nye og fortsatte projekter er til stede og har en forberedende funktion i forhold til sager, der forelægges bestyrelsen.

Til at varetage den daglige ledelse og drift er etableret et sekretariat. Sekretariatet er p.t. bemanded med 3½ stilling. Sekretariatet servicerer netværkets

medlemmer, bestyrelse, ideforum og koordinationsgruppe. Sekretariatet fungerer også som forbindelsesled til de til enhver tid fungerende projektgrupper.

Når V-medlemmerne melder sig ind, forpligter de sig til at udarbejde en miljøredegørelse, der som minimum opfylder Green Networks krav. Miljøredegørelsen skal udarbejdes inden tre år efter indmeldelsen, og den gælder for to år ad gangen, inden den skal fornyes. Kun virksomheder, der er hjemmehørende i Vejle amt / Vestfyn kan blive V-medlem.

Medlemmerne betaler kontingent for at være med i netværket. V- og I-medlemmer betaler 2000 kr. årligt, og kommunerne betaler 2 kr. pr. indbygger pr. år. Vejle Amt stiller sekretariat til rådighed, som er ca. 3½ stilling.

Green Network har sammen med AT og medlemsvirksomhederne udviklet en enkel metode / manual til at tilrettelægge miljøarbejdet. Metoden sikrer, at de miljømæssige resultater, der bliver nået, har samme vægt som en international miljøstandard. Til manualen har Green Network udviklet en værktøjsdel. Når virksomhederne vælger at arbejde efter Green Networks metode, opfylder arbejdet kravene til både 'grønne regnskaber' og 'arbejdspladsvurderinger'. Medlemmerne får materialet gratis, mens det kan købes af andre. Endvidere er der udarbejdet en håndbog i livscyklusvurdering, der ligeledes er gratis for medlemmer i netværket. Manual, håndbog osv. stilles til rådighed for andre netværk og interesserede og bliver anvendt i stort omfang. Adskillige andre netværk bruger i dag Green Networks redegørelsesmanual.

Til information og markedsføring af netværket driver sekretariatet en hjemmeside.

2.1.5 Resultater i netværket

Der er resultater på mange fronter af netværket. I det følgende er nogle af resultaterne oplyst:

Uddannelse af ledige akademikere har ført til en generel kompetenceopbygning i netværket, blandt andet fordi mange af de uddannede, ledige akademikere efterfølgende er blevet sluset ud i ordinære job hos netværkets medlemmer. Dette er blandt andet ved, at virksomheder efterfølgende har ansat medarbejderne i kvalitets- og miljøstillinger.

Området / netværket har en overhyppighed af virksomheder med certificerede miljøledelsessystemer. Hvert tiende ISO-certifikat samt hver tiende EMAS-registrering i Danmark kan findes hos et Green Network-medlem. Endvidere sker der en spredning af miljøindsatsen på virksomhederne i området, ved at virksomhederne i Green Network stiller krav til deres leverandører i området.

Mange virksomheder oplever, at netværket giver virksomhederne mulighed for at arbejde med miljø uden, at virksomhederne skal bruge en masse penge. Det gør, at flere virksomheder bliver rekrutteret til netværket og arbejder med miljø. Medio 2002 har 185 virksomheder erhvervet Green Networks diplom.

Konceptet er via Miljøforum Danmark blevet spredt til andre regioner i Danmark, herunder Ribe Amt, Fyns Amt og Sønderjyllands Amt.

Miljøstyrelsen har foretaget en undersøgelse, der viser, at myndighederne (amt og kommuner), der er med i Green Network, bruger færre ressourcer på

tilsyn og godkendelser end resten af landets kommuner. Virksomhederne tilkendegiver, at de bruger op mod 50% færre ressourcer på det direkte myndighedsarbejde.

2.1.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.1.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Overordnet set har resultaterne opnået frem til i dag været langt over forventning. Vi startede i 1995 med, at 8 virksomheder udarbejdede deres første miljøredegørelse. Siden er der sket en udvidelse - både hvad angår antallet af virksomheder (der er nu 185, der har udarbejdet 1, 2, 3 eller 4 redegørelser), den geografiske udbredelse (Green Network-konceptet bruges nu eller er på vej i flertallet af danske regioner / amter) og bredden i redegørelsesarbejdet. Vedrørende bredden i arbejdet tilbydes diplomerede virksomheder nu at arbejde videre inden for særlige felter: LCA, transport, kemikaliestyling, miljørigtig køkkendrift og som det seneste, social rapportering.

Kendskabet til Green Network er acceptabelt. En særlig indsats har været gjort over for unge i regionen - et projekt, der videreføres med nye tiltag og som der er ganske stor interesse for hos specielt gymnasier og handelsskoler. Generelt er kendskabet i det regionale erhvervsliv højt, ligesom Green Network inden for faglige kredse er velkendt. Det har været vanskeligt at opnå et ordentligt kendskab i den brede offentlighed.

2.1.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Green Network er så livskraftigt som aldrig før med en netop vedtaget ny mission, vision og fastlæggelse af værdigrundlag. Opbakningen fra både virksomheder og myndigheder er stor. Eksempler:

- En virksomhed meldte sig ud efter at være indgået i en større koncern med egen miljøpolitik. Medarbejderne reagerede, ønskede medlemskabet opretholdt. Virksomheden er nu genindmeldt.
- Flere kommuner har valgt at foreslå Green Network-medlemskontingentet som et muligt sparemål. I alle tilfælde har der været opbakning til at fortsætte medlemskabet.

Der sker en løbende aktivitetsudvidelse; således er der med den nye mission netop taget hul på en markant ændring, nemlig udviklingen fra 'kun' at beskæftige sig med miljø i retning af et bredere bæredygtighedsaspekt. Green Network har nu valgt et dobbeltfokus på miljø og socialt ansvar. Valget af dette dobbeltfokus betyder omfattende organisationstilpasninger: Fra at være et relativt enkelt, tosidet samarbejde mellem offentlige miljøafdelinger og de virksomheder, de kontrollerer (med Green Network som facilitator), skal der i den kommende tid ske en integration mellem miljøområdet og det sociale område. Denne tilpasningsproces er kun i sin vorden.

Green Networks samarbejde på det nationale niveau forventes udbygget (primært gennem Miljøforum Danmark) i de kommende år. Samtidig er der ønske om at indlede et internationalt samarbejde med lokale / regionale netværk, der virker efter tilsvarende principper som Green Network.

2.2 Produktorienteret kortlægning - Kolding Kommune

I Kolding Kommune har miljøafdelingen iværksat et samarbejde med 4 virksomheder i kommunen om at gennemføre en produktorienteret kortlægning. Forløbet strækker sig over 2 år. Det udvidede samarbejde mellem kommunen og virksomhederne finansieres af kommunen og de deltagende virksomheder ved, at de bruger tid på det. Kolding Kommune er med i Green Network, og initiativet hører derfor under Green Network. Konkret er dette netværk derfor del af et større netværk, men i praksis kan denne form for netværk etableres og fungere selvstændigt.

2.2.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er:

- At få virksomheder til at fokusere på produkter.
- At udvikle en metode til produktorienteret kortlægning til virksomheder med en enkelt miljømedarbejder eller hvor miljøarbejdet varetages af f.eks. driftslederen.
- At gennemføre en produktorienteret kortlægning på 4 virksomheder.
- At efteruddanne kommunens miljømedarbejdere til produktorienteret miljøarbejde, herunder samspil med godkendelsesarbejdet
- At opbygge kompetence hos de deltagende virksomheder til at gennemføre en produktorienteret kortlægning.

2.2.2 Aktører i netværket

Virksomhederne, der deltager, er karakteriserede ved, at de ikke har en egentlig miljøafdeling, men at miljøarbejdet varetages af en enkelt miljømedarbejder og / eller medarbejdere i driften. Virksomhederne varierer i størrelse og har fra 40 til 500 medarbejdere.

Virksomhederne står alle overfor at skulle have en miljøgodkendelse eller en spildevandstilladelse i nær fremtid. En væsentlig motivationsfaktor for virksomhederne for at indgå i projektet er derfor, at der med projektet bliver skabt et bedre grundlag for godkendelsesarbejdet for kommunen. Med den indsigt projektet giver i virksomhedernes produkter og kemikalieforbrug, bliver det muligt at vurdere muligheder for substitution og ren teknologi, og derved kan godkendelse og tilladelse udformes på en mere fleksibel måde end det ellers ville være muligt. F.eks. kan der tages hensyn til udviklingsmuligheder inden for en kort tidshorisont.

Udover virksomhederne deltager en række medarbejdere fra miljøafdelingen i kommunen.

2.2.3 Aktiviteter i netværket

Samarbejdet er organiseret omkring fælles netværksmøder for de deltagende virksomheder og kommunens miljømedarbejdere, og arbejde på virksomhederne mellem møderne. Typisk indhold på netværksmøderne er:

- Tendenser inden for den produktorienterede indsats i Danmark.
- Introduktion til og dialog om næste trin i processen på virksomhederne.

- Afrapportering fra de enkelte virksomheder om fremdrift og problemer i arbejdet på virksomhederne.

Virksomhedernes sædvanlige kontaktperson til miljøafdelingen i kommunen er knyttet til virksomhederne og understøtter virksomhedernes indsats mellem netværksmøderne. Den produktorienterede metode, der arbejdes med, afgrænser sig fra miljøbelastninger, der ligger før virksomheden, og energi-aspekter. Fokus er på virksomhedens egne forhold, brugsfasen og bortskaffelsesfasen.

2.2.4 Strukturer og ressourcer

Miljøafdelingen i kommunen er ansvarlig for:

- Forberedelse og afholdelse af temamøder.
- Udvikling og tilpasning af metode på baggrund af eksisterende metoder (SWOT, UMIP og MEKA).
- Rådgivning til de deltagende virksomheder på virksomhederne.
- Afsluttende rapportering i form af metode til en produktorienteret kortlægning for virksomheder uden miljøafdelinger.

Virksomhederne er ansvarlige for:

- Gennemførelse af en produktorienteret kortlægning på virksomhederne.
- Samarbejde med tilknyttede miljømedarbejdere fra kommunen.
- Gensidig sparring og erfaringsudveksling med hinanden.

2.2.5 Resultater i netværket

Erfaringerne fra netværket er, at virksomhederne kan støtte hinanden i processen. Virksomhederne har ikke samme fremdrift i processen. På en virksomhed blev arbejdet hæmmet af manglende prioritering fra ledelsen side, da det betød, at der ikke blev afsat tilstrækkeligt med ressourcer. For at løse problemet, valgte miljømedarbejderen fra den pågældende virksomhed at tage sin direktør med på besøg hos en af de andre virksomheder, for at vise direktøren, hvordan man også kunne gøre og hvilke resultater det kunne give anledning til.

2.3 Grønt Netværk Sønderjylland

Grønt Netværk Sønderjylland (GNS) er placeret i Sønderjyllands Amt og er geografisk afgrænset af amtet. Netværket blev startet på initiativ af Teknisk Chefforening i amtet og startede med en pilotfase i 97-98. Den 23.2.1999 havde GNS stiftende generalforsamling. GNS er inspireret af Green Network m.fl. og kører nogenlunde efter samme koncept, men da det er et nyere netværk, er det stadig under opbygning.

2.3.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at medvirke til at sikre en erhvervsudvikling i Sønderjylland, der er bæredygtig med hensyn til både arbejdsmiljø og eksternt miljø.

2.3.2 Aktører i netværket

Netværket har tre typer medlemmer:

1. Private og offentlige virksomheder, der arbejder systematisk med miljøforebyggende og miljøforbedrende foranstaltninger. Der er 40 private og offentlige virksomheder. Mange af virksomhederne er store og fordeler sig på mange brancher.
2. Tilsynsmyndigheder. Sønderjyllands Amt, Arbejdstilsynet samt 12 ud af 23 kommuner i alt deltager i netværket.
3. Rådgivende virksomheder, uddannelsesinstitutioner, foreninger m.m. Der er 11 medlemmer af denne karakter, herunder blandt andet BST, TIC, Dong Naturgas A/S og private rådgivere.

2.3.3 Aktiviteter i netværket

I netværket er dels fælles aktiviteter for medlemmerne, dels aktiviteter under henholdsvis 'Den Offentlige Miljøklub' og 'Industriens Miljøklub'. Nedenfor er oplyst de forskellige former for aktiviteter i netværket.

- Nyhedsbrev 4-6 gange om året.
- Hjemmeside med opdatering af aktiviteter m.m. i netværket.
- 'Industriens Miljøklub' - Erfaringsforum for deltagende virksomheder, hvor henholdsvis miljø- og arbejdsmiljøemner tages op til diskussion. Der er konkret blevet afholdt 2 virksomhedsbesøg og tre temadage i 2001, og det forventes, at aktivitetsniveauet vil stige lidt i 2002. Der var 25-30 ved virksomhedsbesøgene og 50-60 deltagere ved temaarrangementerne.
- Den Offentlige Miljøklub. Erfaringsforum for offentlige miljømedarbejdere, hvor henholdsvis arbejdsmiljø- og miljøemner tages op til diskussion. Den Offentlige Miljøklub er forholdsvist ny. Det forventes, at der gennemføres 3-4 arrangementer i 2002.
- ERFA-møder med virksomheder over 4-5 gange, hvor formålet er at give de deltagende virksomheder indblik i, hvad det indebærer at udarbejde en miljøredegørelse. GNS anvender samme manual som Green Network m.fl., som de sammen vedligeholder og videreudvikler. I 2001 blev gennemført et forløb med 5 deltagende virksomheder, og det forventes, at der bliver gennemført to forløb i 2002.
- Øvrigt miljøredegørelsesarbejde, hvor samarbejde mellem virksomheder og myndigheder om miljøredegørelser varetages som del af myndighedernes tilsynsarbejde.
- Kursus for tilsynsmedarbejdere, hvor formålet er at fremme samarbejdet mellem virksomhed og tilsynsmyndigheder omkring miljøredegørelsesarbejdet.
- Uddeling af diplomer for godkendte miljøredegørelser. En godkendelse af en virksomheds miljøredegørelse kræver, at den skal opfylde netværkets retningslinier. Virksomhederne skal, for at få godkendelsen, udvise en miljøindsats udover lovens krav. I 2001 blev uddelt 6 diplomer.

Netværket berører og arbejder med følgende temaer:

- Miljøstyring / -ledelse, miljøredegørelser med tilhørende standarder

- Aktuelle miljøregler - både EU og de nationale af interesse for virksomheder og myndigheder
- Anvendelse af renere teknologi, livscyklusvurdering (UMIP) m.m.
- Miljøgodkendelser / tilsyn
- Arbejdsmiljø
- Underleverandører og miljøkrav
- Forurenede grunde
- Affaldshåndtering og bortskaffelse
- Grønne regnskaber
- Grønne afgifter
- Grønne indkøb
- Miljøtilskudsordninger.

Der er to nye erfa-grupper under opstart; den ene er for virksomheder, der er certificerede i forhold til ISO 14001, og som ønsker at udveksle erfaringer omkring miljøledelse. Den anden erfa-gruppe er for virksomheder, der ønsker at diskutere arbejdsmiljø, og i den vil BST deltage.

2.3.4 Struktur og ressourcer

Netværket har en bestyrelse til at tegne foreningen. Bestyrelsen består af 8 medlemmer, hvoraf 4 er valgt blandt medlemsvirksomhederne, 3 er valgt blandt medlemskommunerne og amtet, og en person er fra Arbejdstilsynet. Karakteristisk for bestyrelsesmedlemmerne er, at det er beslutningstagere på højt niveau, f.eks. borgmestre, chefer og direktører.

Netværket har et sekretariat til det daglige arbejde. I alt råder sekretariatet over en fuldtidsstilling fordelt på en koordinator, en faglig medarbejder og sekretærhjælp. Sekretariatets opgave er den daglige varetagelse af foreningens opgaver. Desuden er sekretariatets opgave at være vejledende over for netværkets medlemmer samt at understøtte netværkets aktiviteter. Sekretariatet er i dag placeret i amtet under Industriafdelingen. Tidligere lå sekretariatet selvstændigt. Sekretariatet blev flyttet til amtet på grund af manglende økonomiske ressourcer. En fordel ved den nuværende placering er muligheden for bredere faglig fundering blandt amtets øvrige tilsynsmedarbejdere. Sekretariatet har tidligere benyttet den Grønne Jobpulje til at medfinansiere sekretariatets medarbejdere. I dag finansieres udgifterne alene ved medlemmernes kontingent.

For nylig har man valgt at nedsætte en koordinationsgruppe bestående af 5 personer. Koordinationsgruppens opgaver er at være inspirationsforum for bestyrelsen samt godkende afleverede miljøredegørelser fra medlemsvirksomhederne. Koordinatoren for GNS deltager i møderne.

Kontingentet er 3000 kr. årligt for medlemmer, på nær Sønderjyllands Amt og kommuner, der betaler 1 kr. pr indbygger i kommune eller amt.

Medlemmer af netværket forpligter sig til at udarbejde en miljøredegørelse eller på anden måde dokumentere miljøforbedringer inden for 2 år efter at de er påbegyndt deres medlemskab. Det løbende arbejde med miljøredegørelserne varetages af tilsynsmyndighederne i forbindelse med deres traditionelle tilsynsarbejde. Der ydes ikke yderligere, individuel bistand til virksomhederne, men de kan deltage i erfa-grupper, der løbende nedsættes. Forudsætningen for indsatsen er, at virksomhederne i høj grad er selvkørende.

Miljøredegørelser er en af netværkets hovedaktiviteter. For at få tildelt GNS's diplom, skal virksomhederne leve op til kriterier fastsat af GNS. Bestyrelsen har i slutningen af 2001 besluttet at ændre kriterierne. Fremover skal det være muligt at opnå diplom på grundlag af en skriftlig miljøredegørelse, der beskriver virksomhedens miljøtiltag. Tidligere var det en forudsætning, at virksomhederne samtidig skulle være bedømt som en niveau 1-virksomhed af Arbejdstilsynet. Dog kan en virksomhed stadig ikke få tildelt diplom, hvis den har udeståender med Arbejdstilsynet. Hvis en virksomhed er en niveau 1-virksomhed, når den får godkendt sin miljøredegørelse, påtegner Arbejdstilsynet også diplommet. Med denne ændring har netværket nu de samme kriterier for opnåelse af diplom som Miljønetværk Ribe Amt og Green Network City. Formålet med ændringen er at give flere virksomheder muligheder for at opnå et diplom.

GNS har et tættere samarbejde med Green Network og de øvrige store netværk. Manualen, der benyttes til miljøredegørelsesarbejdet i netværkene, er i dag den samme, og netværkene er fælles om ansvaret for at videreudvikle manualen. Derudover trækker GNS på medarbejdere og medlemmer i dels Green Network, dels Miljønetværk Ribe Amt som oplægsholdere m.m.

Generelt benyttes i forbindelse med temaarrangementerne både oplægsholdere fra netværkets medlemskreds og eksterne oplægsholdere. Der er f.eks. rådgivere, myndigheder m.m. blandt medlemmerne, der benyttes, eller repræsentanter fra Miljøstyrelsen.

Det er i GNS besluttet, at netværket skal evalueres i 2003.

2.3.5 Resultater i netværket

Frem til 2002 har 6-7 virksomheder modtaget GNS's diplom for deres miljøredegørelse.

2.3.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.3.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

I 2002 har 16 virksomheder opnået diplom og flag for deres miljøredegørelse. Det har været små og store virksomheder. Blandt andet kan fremhæves en virksomhed med 2 ansatte, der har udarbejdet en miljøredegørelse og fået diplom. Når året er omme, har vi gennemført temamøder og 3 virksomhedsbesøg i Industriens Miljøklub. Den offentlige Miljøklub vil have gennemført 2 temamøder. Vi har gennemført et kursus for tilsynsmedarbejdere og planlagt et mere i november. Fra september 2002 har vi ansat en MiljøProcesKonsulent, til at hjælpe virksomhederne med at udarbejde miljøredegørelser. Vi har opstartet en erfa-gruppe om arbejdsmiljø.

2.3.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Vi er et godt lille netværk med et højt aktivitetsniveau og med stor deltagelse fra medlemmer. Men vi skal være flere, for at få økonomien til at hænge sammen. Vi ønsker at fastholde et højt aktivitetsniveau med flere arrangementer i Den offentlige Miljøklub og yderligere en erfa-gruppe for ISO 14001 og

EMAS certificerede virksomheder. Der er ingen aktuelle planer om at foretage nogen væsentlige ændringer i forhold til den måde netværket fungerer på i dag. Med udgangen af 2003 skal der foretages en evaluering af netværket.

2.4 Miljønetværk Ribe Amt

Miljønetværk Ribe Amt er placeret i Ribe Amt og er geografisk afgrænset til amtet. Miljønetværket er en forening, stiftet den 2. juni 1998. Miljønetværket er baseret på et frivilligt samarbejde om miljøforhold mellem virksomheder, institutioner og Billund, Blaabjerg, Blåvandshuk, Bramming, Brørup, Esbjerg, Fanø, Grindsted, Helle, Ribe, Varde og Ølgod kommuner samt Ribe Amt og Arbejdstilsynet

2.4.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at medvirke til at sikre en erhvervsudvikling i Ribe Amt, der er bæredygtig med hensyn til både arbejdsmiljø og eksternt miljø. Herunder:

- at skabe et samarbejde mellem private virksomheder og offentlige institutioner, der arbejder for, at miljømæssige og økonomiske mål gøres til fælles mål.
- at koble miljø- og erhvervsfremme til gavn for miljøet og erhvervslivets konkurrenceevne.
- at skabe et forum, hvor ideer og erfaringer udveksles, og nye initiativer og løsninger introduceres.
- at udbrede viden om miljøområdet samt arbejde for en bæredygtig miljøudvikling til gavn for borgerne og virksomhederne i regionen.

2.4.2 Aktører i netværket

Netværket har tre typer medlemmer:

1. V- medlemmer (V for Virksomheder): V- medlemmer forpligter sig til at udarbejde en miljøreddegørelse inden 3 år efter indmeldelse. Miljøreddegørelsen skal opfylde Miljønetværk - Ribe Amts krav. Kun virksomheder, der er hjemmehørende i Ribe Amt, kan blive V- medlem. V- medlemmer har stemmeret på netværkets generalforsamling.
2. I-medlemmer (I for Interesse): Virksomheder, uddannelsesinstitutioner, rådgivere og andre, der ønsker at følge Miljønetværk - Ribe Amts arbejde og aktiviteter. I- medlemmer modtager netværkets nyhedsbrev, indbydelser til temamøder i Industriens Miljøklub og andre arrangementer, der er åbne for medlemmerne. I- medlemmer har taleret på netværkets generalforsamling.
3. O-medlemmer (O for Offentlig): Offentlige myndigheder, der p.t. er: Billund, Blaabjerg, Blåvandshuk, Bramming, Brørup, Esbjerg, Fanø, Grindsted, Helle, Ribe, Varde og Ølgod kommuner, Ribe Amt og Arbejdstilsynet. P.t. deltager 12 af amtets 14 kommuner i netværket. Vjen og Holsted kommuner har imidlertid givet tilsagn om at tilmelde

sig netværket pr. 2003. O-medlemmer har stemmeret på netværkets generalforsamling.

I alt er der 110 medlemmer, hvoraf 55 er V-medlemmer, 41 er I-medlemmer og 14 er O-medlemmer.

2.4.3 Aktiviteter i netværket

Netværket er initiativtager til forskellige projekter og aktiviteter, der styrker virksomhedernes og myndighedernes miljøarbejde. Aktiviteterne er:

- Information i form af nyhedsbreve, hjemmeside m.m. Netværket udgiver et nyhedsbrev ca. 4 gange om året, hvor der sættes fokus på erfaringer med miljøarbejde hos medlemmer i netværket, informationer om nye tiltag fra Miljøstyrelsen, Arbejdstilsynet m.fl. og information om aktiviteter i netværket.
- Praktisk bistand til medlemsvirksomheder, der arbejder med miljøredegørelser. Medlemsvirksomhederne tilbydes at bruge netværkets manual, at deltage i erfa-grupper og at få hjælp til udarbejdelse af den første miljøredegørelse af et O-medlem op til ca. 75 timer pr. virksomhed.
- Temadage og kurser for medlemmerne. F.eks. i forbindelse med ny lovgivning arrangerer netværket faglige temadage og kurser efter ønske fra medlemmerne. Der hentes indlægsholdere eller undervisere til arrangementerne, der kan tilføre deltagerne viden og erfaring tilpasset de lokale forhold i regionen.
- Uddeling af diplomer og flag. For vel udført miljøredegørelse får V-medlemmerne Miljønetværk - Ribe Amts diplom og flag, der gælder for en toårig periode. Når den første miljøredegørelse er blevet anerkendt, skal virksomheden indsende en ny hvert andet år til godkendelse.
- Uddeling af årlig miljøpris til en virksomhed i amtet, der har gjort en særlig og ekstraordinær indsats for miljøet.
- Støtte til ansøgning til miljøstøtteordninger. Virksomheder, der har udarbejdet en miljøredegørelse, tilbydes at en projektmedarbejder kan besøge virksomheden og hjælpe med at udarbejde en ansøgning til miljøstøtteordninger.
- Møder i to klubber med tilknytning til netværket. Der er etableret en klub for virksomhederne i netværket (Industriens Miljøklub) og en Offentlig Miljøklub. I Industriens Miljøklub afholdes ca. 4 gå-hjem-møder om året med forskellige aktuelle temaer. Alle møderne indeholder en orientering om den virksomhed arrangementet afholdes på og en rundvisning. Derudover er der et eller flere faglige indlæg med relation til virksomheden. Udover gå-hjem-møder nedsætter Industriens miljøklub arbejdsgrupper, der arbejder med konkrete emner. Eksempler på emner er: Miljøledelse, arbejdsmiljø og miljønøgletal i jern og metalbranchen. I den Offentlig miljøklub afholdes også typisk 4 møder om året. Møderne indeholder en generel erfaringsudveksling og et

fagligt tema. Udover temamøderne nedsætter den offentlige miljøklub arbejdsgrupper, der arbejder med konkrete emner. Eksempler på emner er: Fælles kampagne i autobranschen, grøn indkøbspolitik og sprøjtefri ukrudtsbekæmpelse.

2.4.4 Struktur og ressourcer

Miljønetværk - Ribe Amts bestyrelse består af otte personer, hvor de fire er valgt blandt V-medlemmerne, og de øvrige fire blandt myndighederne. Endvidere er Arbejdstilsynet repræsenteret i bestyrelsen uden stemmeret. V-medlemmerne er typisk administrerende direktører, mens de offentlige repræsentanter er formænd for Teknisk Udvalg.

Netværket har et sekretariat med en ansat koordinator. Koordinatorens opgave er at lede sekretariatet for foreningen. Udover koordinatoren er der tilknyttet en sekretær.

Netværket finansieres gennem kontingent fra virksomhederne og bidrag fra kommunerne og amtet. V- og I-medlemmerne betaler 3.100 kr. om året i kontingent. Kommunerne betaler kontingent fastsat oprindeligt efter hvor mange penge de får ind på tilsynsgebyrer. På denne måde afspejler bidraget antallet af virksomheder i kommunen. Kommunernes kontingent varierer mellem 1-2 kr. pr. indbygger. Arbejdstilsynet betaler kontingent som V- og I-medlemmerne. Kontingentet fra virksomhederne og fra kommunerne dækker hver ca. en tredjedel af netværkets budget, mens amtets kontingent bidrager med den sidste tredjedel. Kommunernes kontingent er i 2003 nedsat med 20%.

Der var i starten ikke politisk opbakning i Esbjerg Kommune til både at betale kontingent og lægge arbejdskraft i netværket, hvilket var en vigtig forudsætning for at starte netværket op. Esbjerg Kommune fik en bevilling fra den Grønne Jobpulje på 600.000 kr. til en medarbejder i kommunen i to år, og det medførte, at kommunen gik ind i netværket. I dag er der politisk opbakning på baggrund af resultaterne, og stillingen er blevet til en permanent stilling finansieret af kommunen selv.

Når V-medlemmerne melder sig ind, forpligter de sig til at udarbejde en miljøredegørelse, der som minimum opfylder miljønetværkets krav. Miljøredegørelsen skal udarbejdes inden 3 år efter indmeldelsen. Kun virksomheder, der er hjemmehørende i Ribe Amt, kan blive V-medlem.

Netværket samarbejder med Green Network, Grønt Netværk Sønderjylland og Industriens Miljøklub Fyn om udvikling af metoder. De benytter samme manual for f.eks. miljøredegørelser, og manualer m.m. stilles gratis til rådighed for medlemmerne.

Til information og markedsføring af netværket driver netværket en hjemmeside, www.milra.dk.

2.4.5 Resultater i netværket

Der har været meget stor succes med at få de offentlige institutioner ind i et tættere samarbejde. Erfaringsudvekslingen har resulteret i langt mere samarbejde over kommunegrænserne.

Det er lykkedes at få mange virksomheder med i netværket, og der er opnået stor anerkendelse for arbejdet i netværket. Man forventer også fremover at kunne tiltrække flere virksomheder, for dermed at øge medlemstilgangen.

2.4.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.4.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Miljønetværk - Ribe Amt har siden starten i juni 1998 formået at sikre en stabil medlemstilgang, hvor der nu er ca. 100 virksomhedsmedlemmer. Samtidig er det lykkedes af få tilslutning af alle amtets 14 kommuner i netværket. (En kommune har dog opsagt sit medlemskab). Endvidere indgår 3 miljøcentre, Miljøcenter Vest, Sydjysk Miljøfællesskab og Miljøsamarbejde Vest aktivt i netværket på vegne af deres respektive medlemskommuner.

Myndighederne har gennem netværket opnået et øget samarbejde om udvalgte miljøforhold, f.eks. vedrørende tilsyn, miljøgodkendelser og forebyggende miljøarbejde. Myndighederne har endvidere deltaget aktivt og med stort udbytte i faglige temadage og kurser om miljøforhold arrangeret af netværket

Netværkets medlemsvirksomheder, der har udarbejdet en eller flere miljøredegørelser, har opnået at:

- få sat gang i systematisk miljøarbejde
- kunne dokumentere virksomhedens miljøpåvirkninger og miljøforbedringer
- få miljømæssige- og økonomiske gevinster gennem arbejdet med udarbejdelse af miljøredegørelsen og ved indførelse af f.eks. renere teknologi og genanvendelse gennem forebyggende miljøarbejde
- få udbygget samarbejdet mellem virksomhed og myndighed samt virksomheder imellem
- komme på forkant med udviklingen, hvorved der kan opnås selvbestemmelse frem for krav 'udefra'
- deltage i temadage, konferencer og andre møder, hvor erfaringer udveksles og hvor idéer opstår.

Fra vores nyhedsbrev kan citeres:

Dorthe Petersen Logitrans:

'Miljøredegørelse blev startskud til energibesparelse på 25% hos LOGITRANS'.

Alice Monberg, Modulex A/S:

'Miljøredegørelse er en naturlig forlængelse af virksomhedens værdigrundlag'.

Netværkets øvrige medlemmer (I- medlemmer) har opnået andre fordele, som deltagelse i temadage og kurser, udveksling af erfaringer ved virksomhedsbesøg samt et øget samarbejde på tværs af virksomheder og myndigheder.

2.4.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Miljønetværk - Ribe Amt er en etableret forening med egen bestyrelse, hvorved netværkets fremtid ser positiv ud. Grundlaget for netværket er medlemstilslutningen, og specielt opbakningen fra amt og kommuner. Idet både amt og kommuner har stort udbytte af netværket, og da det økonomisk er vel funderet og organiseret, forventes netværket også fremover at være levedygtigt.

Miljønetværk - Ribe Amt har planer om at udvide aktiviteterne med udarbejdelse af miljøredegørelser til også at omfatte andre virksomhedstyper end egentlige produktionsvirksomheder, som i dag. Der er aktuelle planer om at inddrage dambrug og landbrug, men også detailhandel, og andre erhvervsgrupper kan blive aktuelle.

Netværket ønsker på sigt at styrke og udbygge aktiviteter inden for området grønne regnskaber, miljøledelse, grønne indkøb og miljømærkning.

Endvidere overvejer netværket, hvorledes en mere produktorienteret miljøindsats, herunder livscyklusvurderinger, kan inddrages mere i miljøredegørelsesarbejdet.

Miljønetværk - Ribe Amt har ikke planer om direkte ændringer i de hidtidige samarbejdsformer, men ønsker at opbygge en større kontakt og et udbygget samarbejde med regionens uddannelsesinstitutioner og erhvervsudviklingsaktiviteter.

2.5 Industriens Miljøklub Fyn

Industriens Miljøklub Fyn (IMF) er en industridrevet forening, der er opstået på initiativ af en gruppe produktionsvirksomheder, der ønskede at skabe et forum for fælles udvikling og erfaringsudveksling på miljøområdet. IMF's aktiviteter er geografisk afgrænsede til Fyns Amt.

2.5.1 Formål med netværket

IMF's formål er at etablere og støtte samarbejdet mellem offentlige myndigheder og private og offentlige virksomheder i Fyns Amt om miljøforhold af betydning for det fynske erhvervsliv. Der arbejdes i foreningen for at reducere ressource- og miljøbelastning til gavn for miljøet og erhvervslivet gennem konkrete samarbejdsprojekter, information, erfaringsudveksling, miljøredegørelser m.v. Foreningen arbejder endvidere for, at der under hensyntagen til miljøet skabes rammer for en fortsat udvikling af det fynske erhvervsliv.

2.5.2 Aktører i netværket

I IMF kan optages private og offentlige produktionsvirksomheder inden for Fyns Amt, som gennem deres erhvervsudøvelse eller funktioner har vist en særlig interesse i udarbejdelse af bæredygtige løsninger for miljøområdet og eksport af denne viden. IMF har ultimo 2002 27 medlemsvirksomheder. Medlemsvirksomhederne dækker mange forskellige brancher og størrelser. Det prioriteres, at det er topledelsen, der repræsenterer virksomheden i IMF, for at sikre ledelsesopbakning.

Som noget nyt har produktionsvirksomheder inden for jordbrug mulighed for at blive medlem af IMF.

Miljømyndighederne er ikke medlem af IMF, men der er et tæt samarbejde med miljømyndighederne, der er politisk repræsenterede i IMF's bestyrelse.

2.5.3 Aktiviteter i netværket

Nedenfor er oplistet de forskellige former for aktiviteter i netværket:

- Vedligeholdelse og ajourføring af IMF's manual for udarbejdelse af miljøredegørelser.
- Samarbejde mellem virksomheder og deres tilsynsmyndigheder om udarbejdelse af miljøredegørelser m.m. Miljømyndighederne hjælper med information og procesvejledning.
- Konsulentbistand, hvor medlemmerne via MiljøForum Fyns miljøkonsulentordning tilbydes at kunne låne en miljøkonsulent i en periode, til at hjælpe med udarbejdelse af miljøredegørelse eller iværksættelse af andre miljøprojekter.
- Gå-hjem-møder, virksomhedsbesøg og temadage
- Sparring mellem virksomhederne, hvor mere erfarne virksomheder med hensyn til miljøområdet sparrer de mindre erfarne virksomheder.
- Uddannelsesaktiviteter i form af etablering af vækstgrupper, som miljømedarbejderne i virksomhederne kan deltage i.
- Fælles markedsføring af såvel IMF og medlemmerne via hjemmeside.
- Nyhedsbrev om blandt andet aktiviteter i IMF, nyt lovstof og gode ideer.
- Uddeling af diplomer en gang om året til de virksomheder, der i årets løb har fået godkendt deres miljøredegørelser.

Netværket berører og arbejder med følgende temaer:

- Miljøredegørelser
- Grønne regnskaber
- Miljøledelse, herunder standarder
- LCA
- Leverandørvurderinger
- Arbejdsmiljø.

2.5.4 Strukturer og ressourcer

Netværket har en bestyrelse, der varetager ledelsen af IMF. Bestyrelsen, der består af 8 medlemmer, er sammensat af seks valgte virksomhedsrepræsentanter, hvoraf en vælges som formand på generalforsamlingen, et medlem udpeges af Fyns Amtsråd og skal være et medlem fra Fyns Amts Trafik- og Miljøudvalg, og et medlem udpeges af Kommuneforeningen i Fyns Amt og skal være et medlem fra foreningens bestyrelse.

Til at varetage den daglige ledelse og koordinering af IMF's aktiviteter er etableret et sekretariat, der består af en sekretariatsleder og et par medarbejdere. Sekretariatet er fælles for IMF og MiljøForum Fyn. IMF er ældre end MiljøForum Fyn. IMF kører i dag som en selvstændig klub, men har et tæt samarbejde med MiljøForum Fyn.

Medlemmer af IMF forpligter sig til, at de inden for en toårig periode efter indmeldelse i IMF skal udarbejde en miljøredegørelse efter IMF's standard. Omvendt forpligter IMF sig til at bistå medlemmerne i forbindelse med udarbejdelse af og opfølgning på miljøredegørelsen. Miljøklubbens medlemmer kan trække på viden fra miljømedarbejdere hos amt, kommuner eller Miljøcenter Fyn / Trekantområdet til at udarbejde miljøredegørelser. Miljømedarbejderne foretager ikke myndighedsudøvelse, når de arbejder for IMF. Virksomhederne tilbydes endvidere at kunne låne en miljømedarbejder i op til tre måneder i forbindelse med miljøkortlægning eller andre relevante miljøaktiviteter. Denne mulighed er til stede i kraft af en miljøkonsulentordning, der er etableret af MiljøForum Fyn i samarbejde med Fyns Amt og AF-Fyn. Miljøkonsulenterne er ledige akademikere, der er ansat i jobtræning.

Miljøredegørelsen, der skal udarbejdes, lever op til kravene til grønne regnskaber. Det er muligt at inddrage arbejdsmiljø i arbejdet og få diplom også på arbejdsmiljøområdet, men det er frivilligt. Der benyttes samme manual til udarbejdelse af miljøredegørelse og stilles samme krav til miljøredegørelsen som i Green Network. IMF indgår i samarbejde med Green Network m.fl. om udvikling af manual til miljøredegørelser.

Medlemsvirksomhederne betaler kr. 8.000 i kontingent om året. Derudover støtter Fyns Amt og kommuner. Fyns Amt og Miljøcenter Fyn / Trekantområdet støtter med arbejdskraft til sekretariat og konsulentbistand til det forebyggende miljøarbejde på medlemsvirksomhederne, ligesom de finansierer de årlige temadage for Fyns industri.

2.5.5 Resultater i netværket

IMF er støt voksende, hvad angår medlemsantal. Der er god interesse for netværket og aktiviteterne i netværket blandt produktionsvirksomheder. Netværket har bidraget til opbygning af miljøkompetence hos virksomhederne, men også hos enkeltpersoner i jobtræning.

Det har hidtil været svært at integrere IMF's aktiviteter og indsats i forhold til arbejdsmiljøet med Arbejdstilsynets arbejde. Arbejdstilsynet har ikke haft ressourcer til at indgå kvalitativt og kvantitativt i foreningens arbejde.

2.5.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.5.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Industriens Miljøklub Fyn har gennem hele sit virke været voksende, både hvad medlemsantal og aktiviteter angår.

De første medlemmer, der udarbejdede miljøredegørelser i netværksregi, havde allerede inden da miljøstyringssystemer af den ene eller anden art. For disse virksomheder har medlemskabet af netværket betydet yderligere krav til synlighed og velargumenteret prioritering af miljøindsatsen, og erfaringsudvekslingen mellem disse medlemmer har meget gået på problemstillinger omkring leverandørstyring og integrering af forskellige ledelsessystemer samt LCA.

Den næste gruppe medlemmer, der udarbejdede miljøredegørelser i netværksregi, startede fra bunden af og har dermed fået tilført virksomheden megen

miljøkompetence. Denne gruppe virksomheder arbejder i dag typisk på at gøre deres miljøledelse certificerbar.

På det seneste har Industriens Miljøklub Fyn fået mulighed for at anvende flere ressourcer på samarbejdet med den enkelte virksomhed, hvilket har gjort, at flere virksomheder er kommet i gang med det første kortlægningsarbejde.

2.5.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Fremtiden ser lys ud for Industriens Miljøklub Fyn. Ud over en jævn tilstrømning af nye medlemmer fra industrien, er landbruget nu også blevet interesseret. Foreningen forventer således, at der i 2003 udarbejdes miljøredegørelser på 12 landbrug fordelt på forskellige produktionsformer og dækkende størrelser fra små familielandbrug til store godser.

Der vil på den kommende generalforsamling i foråret 2003 blive lagt op til indførelse af et interessemedlemskab til reduceret kontingent, hvor virksomheder kan blive medlemmer på prøve i et års tid uden krav om at skulle udarbejde en miljøredegørelse. Endvidere vil der på generalforsamlingen blive taget stilling til en eventuel indmeldelse i MiljøForum Fyn.

2.6 MiljøForum Fyn

Private virksomheder, uddannelsesinstitutioner, organisationer og offentlige myndigheder på Fyn med interesse for miljø og bæredygtig udvikling dannede medio 2000 et forum til udveksling af erfaringer inden for miljøområdet, herunder dannelse af miljøklubber inden for forskellige brancher. Initiativet blev blandt andet taget på baggrund af gode erfaringer med Industriens Miljøklub Fyn, og en lang række fynske miljøaktører bakkede fra starten op om ideen med at sprede erfaringerne fra Industriens Miljøklub Fyn til andre brancher.

2.6.1 Formål med netværket

Formålet med foreningen er at styrke den grønne tankegang inden for såvel den offentlige som den private sektor på Fyn. Fokus er på grøn jobskabelse og integration af miljøperspektiver i eksisterende job gennem blandt andet:

- Erfaringsudveksling og inspiration
- Netværksdannelse og samarbejdsprojekter
- Bistand til projektudvikling og finansiering
- Uddannelsesaktiviteter.

2.6.2 Aktører i netværket

MiljøForum Fyn er organiseret som en forening. Private virksomheder, organisationer, offentlige myndigheder og institutioner med hjemsted i Fyns Amt kan tilslutte sig MiljøForum Fyn. De nuværende medlemmer er Fyns Amt, Kommuneforeningen i Fyns Amt, Miljøcenter Fyn / Trekantområdet I/S, AF-Fyn, Fyns Erhvervscenter TIC, LO Fyns Amt, COGITA, Syddansk Universitet, AMU-Fyn, Odense Tekniske Skole, Fredericia-Middelfart Tekniske Skole, TietgenSkolen, Udviklingspark Nord, Fyntour, COWI og Teknologisk Institut - Fyn.

2.6.3 Aktiviteter i netværket

Et af de centrale arbejdsområder for MiljøForum Fyn er at tage initiativ til dannelse af miljøklubber inden for forskellige brancher. I 2001 blev der i regi af MiljøForum Fyn dannet to miljøklubber:

- Bygge- & Anlægssektorens Miljøklub Fyn (24 medlemmer)
- Uddannelsesinstitutionernes Miljøklub Fyn (15 medlemmer)

Miljøklubberne danner rammen om samarbejde, erfaringsudveksling og netværksdannelse. Målet med miljøklubberne er:

- At arbejde for at mindske ressourceforbruget og miljøbelastningen i branchen
- At arbejde bevidst og systematisk med miljøforhold, der har betydning for det enkelte medlem og for den fynske udvikling generelt.

Som klubmedlem er man forpligtet til at udarbejde en miljøredegørelse og til at opfylde redegørelsens målsætninger. Som støtte til at løfte denne opgave tilbydes klubmedlemmerne at kunne låne en miljøkonsulent i op til tre måneder i forbindelse med miljøkortlægningen. Denne mulighed er til stede i kraft af en miljøkonsulentordning, som MiljøForum Fyn har etableret i samarbejde med Fyns Amt og AF-Fyn. Miljøkonsulenterne er ledige akademikere, der er ansat i jobtræning. Klubmedlemmerne kan også få hjælp fra miljøkonsulenterne til andre miljørelaterede arbejdsopgaver som fx kortlægning af arbejdsmiljøforhold (APV) eller livscyklusvurderinger. Konkret har 6 klubmedlemmer fået hjælp fra en miljøkonsulent i foråret 2002. Fra oktober 2002 har 5 ledige akademikere, ansat i jobtræning, arbejdet som MiljøForum Fyns miljøkonsulenter blandt klubmedlemmerne i de fynske miljøklubber. Ved de klubmedlemmer, hvor der er tilknyttet en lokal miljømyndighed, indgår disse også i arbejdet med information, processtøtte m.m. integreret i tilsynsarbejdet.

Udover arbejdet med miljøredegørelser arrangeres der løbende temamøder, erfa-grupper m.m. i miljøklubberne. Et klubmedlem i én miljøklub inviteres til arrangementer i de andre miljøklubber og i MiljøForum Fyn. Herved giver medlemskabet mulighed for at deltage i en lang række arrangementer. Herunder følger en liste over afholdte arrangementer i MiljøForum Fyn, Bygge- & Anlægssektorens Miljøklub Fyn og Uddannelsesinstitutionernes Miljøklub Fyn:

2002:

- Temamøde om psykisk arbejdsmiljø i uddannelsesinstitutionen
- Temamøde om miljøvenlige driftsplaner
- Konference om barrierer for miljørigtigt byggeri
- Miljøvenlig drift af udearealer
- Temamøde om miljødeklarering af bygninger
- Temamøde om inddragelse af miljø i undervisningen
- MiljøForum Fyns Generalforsamling og Årsmøde
- Temamøde om indkøb af energirigtige apparater
- Temamøde med byggepladsrundvisning på 'Ny Hunderup Skole' og opstart af affaldsminimeringsprojekt
- Temamøde om miljøhensyn i byggeriet

- Inspirationsmøde om inddragelse af miljøaspekter i drift og undervisning
- Projektgruppemøde om Bygge- & Anlægssektorens Miljøklub Fyns manual.

2001:

- Generalforsamling i Uddannelsesinstitutionernes Miljøklub Fyn
- Generalforsamling i Bygge- og Anlægssektorens Miljøklub
- Rådgivning om husejerens muligheder for miljøhensyn ved byggeri og vedligeholdelse
- Konference om miljørigtigt byggeri.

Dertil kommer initiativgruppemøder, der blev afholdt i forbindelse med opstart af miljøklubberne.

I 2002/2003 er det tanken, at MiljøForum Fyn tilbyder nye miljøklubber inden for 'brancherne':

- Idræt
- Ferie og fritid
- Social- og sundhed
- Detailhandel
- Transport
- Kommuners agenda 21-arbejde.

2.6.4 Strukturer og ressourcer

Der er nedsat en bestyrelse, som har ansvaret for den daglige ledelse af foreningen. Bestyrelsen består af 7 medlemmer og sammensættes på følgende måde:

- 5 medlemmer vælges på generalforsamlingen.
- Fyns Amtsråd har ret til at udpege formanden for amtets Trafik- og Miljøudvalg som medlem af bestyrelsen.
- Kommuneforeningen i Fyns Amt har ret til at udpege formanden for kommuneforeningens Teknik og Miljøudvalg som medlem af bestyrelsen.

MiljøForum Fyn har et sekretariat i Forskerparken Fyn. Der er ansat en sekretariatsleder, og derudover er sekretariatet bemandet med to sagsbehandlere. Sekretariatet kan endvidere trække på ekspertisen hos Fyns Amt, Miljøcenter Fyn/Trekantområdet og COGITA. Sekretariatet er sammenfaldende med sekretariatet for Industriens Miljøklub Fyn, og sekretariaterne har samme sekretariatsleder.

Sekretariatet varetager følgende funktioner:

- Etablering af miljøklubber
- Koordination og netværksdannelse
- Projektudvikling og fundraising
- Erfaringsudveksling og -formidling
- Koordination af miljøkonsulentordning.

Miljøklubberne stiftes som selvstændige foreninger med egne vedtægter m.v. Dog er det en betingelse, at medlemmer af en miljøklub forpligter sig til at ud-

arbejde en miljøredegørelse for egen virksomhed inden for 3 år. Forpligtelsen skal fremgå af miljøklubbens vedtægter. Medlemmer af en af MiljøForum Fyn igangsat eller tilknyttet miljøklub optages som klubmedlemmer i MiljøForum Fyn. Disse klubmedlemmer betaler ikke kontingent til MiljøForum Fyn, men til deres egen miljøklub. Miljøklubben køber så sekretariatsbistand ved MiljøForum Fyn.

MiljøForum Fyns forummedlemmer betaler kr. 8.000 i kontingent.

2.6.5 Resultater i netværket

Netværket har etableret 2 miljøklubber, og flere er på vej. Endvidere er der positiv tilstrømning til miljøklubberne. Der sker derfor en spredning af miljøindsatsen både inden for og mellem brancherne.

Deltagelse i miljøklubbernes aktiviteter giver erfaringsmæssigt medlemmerne:

- reduceret forbrug af vand, varme og el
- mindre affaldsmængde
- grønt image i markedsføringen og derved konkurrencemæssig fordel
- miljøvenligt indkøb
- mindsket anvendelse af uønskede stoffer
- et fælles mål for medarbejderne at arbejde hen imod.

Det er erfaringen, at ordningen med 'miljøkonsulenter' er en god støtte til virksomhedernes miljøindsats.

2.6.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.6.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Det er lykkedes at etablere et velfungerende miljønetværk på Fyn, hvilket styrker både miljø- og erhvervsudvikling. Den organisatoriske opbygning af netværket har vist sig at være velfungerende, ikke mindst i kraft af, at miljøklubbernes bestyrelser udgøres af branchens egen repræsentanter. Der er gennemført en lang række velbesøgte arrangementer i regi af MiljøForum Fyn og de tilknyttede miljøklubber. Deltagelse i disse arrangementer har bidraget til at opbygge miljøkompetence blandt klubmedlemmerne. I 2001/2002 har der været 16 arrangementer med ca. 400 deltagere i alt. Klubmedlemmerne har med andre ord haft rig lejlighed til at få tilført ny miljøviden og samtidig udveksle erfaringer med andre.

I de to miljøklubber, der er etableret indtil nu, er de første miljøredegørelser på vej. Disse vil blandt andet indeholde konkrete mål for klubmedlemmernes fremtidige miljøarbejde. Dette sikrer, at netværksaktiviteterne omsættes i konkrete handlinger, der i sidste ende kommer miljøet til gode.

På årsmødet i maj med 90 deltagere, heraf 24 borgmestre, kommunal- og amtspolitikere, blev der udtrykt stor opbakning til de hidtil opnåede resultater og de planer, der er lagt af bestyrelsen for fremtiden. Tilkendegivelserne fra de tilstedeværende virksomheder, organisationer og myndigheder betyder, at MiljøForum Fyn i forstærket grad kan sætte miljøet på dagsordenen for den regionale erhvervsudvikling.

Det er lykkedes MiljøForum Fyn at opnå en del omtale af både miljønetværket som helhed, men også de enkelte aktiviteter. Den store synlighed, som MiljøForum Fyn derved har opnået, har bevirket, at MiljøForum Fyn jævnligt modtager henvendelser fra fynske aktører, der ønsker at igangsætte miljøprojekter i samarbejde med MiljøForum Fyn. Det vurderes således, at MiljøForum Fyn er blevet det naturlige omdrejningspunkt for fynske miljøprojekter. Et godt eksempel herpå er, at EU-projektet 'Fyn som udstillingsvindue for miljørigtige løsninger i jordbruget' etableres i MiljøForum Fyns sekretariat inden årets udgang, hvilket forventes giver yderligere tyngde i den tværgående erfaringsudveksling.

Der er etableret en miljøkonsulentordning, hvor 5 ledige akademikere, der er ansat i jobtræning, arbejder som MiljøForum Fyns miljøkonsulenter blandt klubmedlemmerne i de fynske miljøklubber. Miljøkonsulentordningen er etableret i samarbejde med Fyns Amt og AF-Fyn.

2.6.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Det er lykkedes at sikre økonomien i fremtiden, således at MiljøForum Fyn sammen med kontingentindtægter fra forum- og klubmedlemmer, har finansiering til foreløbigt yderligere 3 år.

Der er flere miljøklubber på vej, hvilket vil betyde, at miljønetværkets klub- og forummedlemmer får adgang til endnu flere aktiviteter og muligheder for samarbejdsprojekter. Der er således et væld af mulige miljøaktiviteter og -projekter, som blot venter på at blive sat i værk, hvilket bliver nemmere og nemmere i takt med, at miljønetværket vokser.

Et af de grundlæggende principper for miljønetværket er, at der er tale om frivilligt og forpligtende miljøarbejde. Fremover vil dette også være et bærende element, som sikrer, at miljøaktiviteterne omsættes i konkrete miljøforbedrende og ressourcebesparende handlinger. Alt sammen tiltag, der vil gavne miljøet og regionen som sådan.

2.7 Green City Denmark A/S

Green City Denmark A/S er initieret i 1994 af daværende Industriministerium og Miljø- og Energiministeriet. Man ønskede med initiativet at etablere et udstillingsvindue for dansk miljøteknologi og viden. På baggrund af et udbud blev det besluttet, at kommunerne: Århus, Silkeborg, Ikast, Herning og Videbæk samt Ringkøbing Amt og Århus Amt skulle udgøre udstillingsvinduet understøttet af et nationalt netværk af interesserede virksomheder, institutioner og lokale myndigheder organiserede i Green City Denmark A/S. Ved opstart fik netværket kr. 750.000, som et engangsbeløb af staten til markedsføring af netværket. De deltagende kommuner og amter har stået for den øvrige støttefinansiering, hvilket i perioden gradvist er blevet reduceret fra kr. 6 mio. årligt i 1994 til kr. 1,5 mio. i 1999. Reduceringen er udtryk for, at netværket i stigende grad er blevet selvfinansierende, da det årlige aktivitetsniveau ikke er faldet.

Fundamentet i Green City er de fire kommuner: Videbæk, Herning, Ikast og Silkeborg. Herudover deltager Ringkøbing og Århus Amt samt Århus Kommune. For tre år siden blev daværende initiativ Eco-link i København integreret og er i dag en del af Green City. Øvrige aktionærer i Green City Denmark

A/S er en lang række kommuner og private erhvervsvirksomheder. Netværket er derfor et landsdækkende netværk, men med tyngde omkring 'Det Grønne Bælte' i Jylland og København m.m.

2.7.1 Formål med netværket

Formålet med Green City Denmark A/S er:

- at eksportere og udbrede dansk miljø knowhow verden over - og ad den vej fremme et bæredygtigt miljø.
- at drive et udstillingsvindue for dansk miljøteknologi og viden som led i at understøtte ovenstående punkt.

2.7.2 Aktører i netværket

Green City Denmark A/S er organiseret som et aktieselskab med ca. 250 aktionærer. Aktionærerne er virksomheder, institutioner og lokale myndigheder i Danmark. Af de 250 medlemmer er ca. halvdelen private virksomheder. Størstedelen af medlemmerne er hjemmehørende i det Grønne Bælte. En række af aktionærerne er videntcentre, der benyttes til at levere faglige ydelser inden for forskellige områder. Det er:

OMRÅDE	CENTER
Energi:	EIEE
Affald og genbrug:	Østdeponi
Vand / spildevand:	Ferskvandscentret
Renere teknologi:	Midtjydsk Teknologi-Center
Agro Industri:	Food-Center Videbæk
Transport / trafik / turisme:	
Byøkologi:	Byøkologisk videntcenter Forskerparken Århus.

Derudover har netværket samarbejde med internationale partnere både inden for den private og offentlige sektor.

2.7.3 Aktiviteter i netværket

Der gennemføres en række forskellige aktiviteter i Green City Denmark A/S, der alle har til formål at promovere / markedsføre dansk miljøteknologi og viden. Aktiviteterne er:

- Tilrettelæggelse af besøg for udenlandske delegationer, hvor gæsterne får skræddersyet et program, der rummer både teknisk introduktion og besøg hos danske, relevante virksomheder, projekter, centrale og lokale myndigheder m.m. Fokus er på at fremvise 'best practise'. I løbet af de sidste 6 år har 300 delegationer været på besøg repræsenterende 40 forskellige lande. Hvor Green City Denmark A/S i starten var ensidigt baseret på at benytte Det Grønne Bæltets kommuner som udstillingsvindue for dansk miljø og energiindustri, så støtter man sig i stigende omfang til referenceanlæg i kommuner uden for regionen, især hovedstadsområdet. Et besøg kan have op til en uges varighed, hvilket er det

typiske. Det vil ofte være udenlandske myndigheder, der deltager i delegationen.

- Organisering af eksportfremstød til udvalgte markeder for danske virksomheder, der producerer miljøteknologi og sælger konsulentytelser og viden m.m.
- Træningsaktiviteter for både udenlandske interesserede og deltagere i Green City. For deltagere i Green City kan det ofte være initieret af, at der identificeres behov for produktudvikling eller yderligere dokumentation af produkter, for at sikre en fremtidig markedsposition. I de tilfælde vil der blive planlagt fælles træningsaktiviteter for de pågældende virksomheder, også selv om de ofte er konkurrenter, da det kan betale sig for virksomhederne.
- Organisering af eller bidrag til seminarer, konferencer, workshoper m.m. i Danmark og udland som led i at informere og rekruttere fremtidige kunder og forretningspartnere.
- Samarbejde med internationale organisationer m.m. som f.eks. UNDP, UNIDO, DANIDA, DANCED og den europæiske kommission.
- Joint Ventures med partnere i Indien og Vietnam.
- Vedligeholdelse af database med produktspecifikationer.

Indholdsmæssigt arbejder netværket med følgende fokusområder:

- Energiforsyning, energibesparelser og vedvarende energi
- Vandforsyning og spildevandsrensning
- Affald og genbrug, jordforurening og luftforurening
- Renere teknologi og miljøledelse
- Fødevareindustri, grønne indkøb / grønt forbrug
- Byøkologi, bygningskonstruktion og genanvendelse, bæredygtig byudvikling / ledelse
- Trafik, transport og turisme.

2.7.4 Strukturer og ressourcer

Green City Denmark er som tidligere beskrevet et aktieselskab, hvor virksomheder, myndigheder, organisationer etc. kan være aktionærer. Selskabet har en bestyrelse med 9 medlemmer, der repræsenterer virksomhederne. Et rådgivende udvalg bestående af 12 medlemmer, der hovedsageligt består af myndigheder fra de kommuner og amter, der er det oprindelige fundament for Green City Denmark. Et rådgivende organ bestående af 21 medlemmer, der er fra private virksomheder, organisationer, centre, ministerier m.m. Denne gruppes opgave er at udvikle nye ideer sammen med ledelsen af Green City. For såvel Det Grønne Bælte som for København og de tilhørende amter og kommuner i dette samarbejde er nedsat koordinerede grupper. For koordineringsgruppen i Det Grønne Bælte er formålet at koordinere de tværkommunale miljøaktiviteter. For koordineringsgruppen i København er formålet at koordinere Green City Danmarks aktiviteter i de private og offentlige virksomheder i området.

Organisatorisk er netværket derfor forankret hos de deltagende virksomheder, kommuner og amter. Der har hidtil været en prioritering af, at det er ledelsespersoner, der er repræsenteret i de forskellige råd og udvalg.

Til at varetage den daglige ledelse er udnævnt en direktør, og der er ansat 11 medarbejdere i sekretariatet, som ligger i Herning. Derudover er der etableret et kontor i København til at varetage de lokale opgaver i København. Kontorerne har fælles ledelse.

For at blive aktionærer skal man erhverve en eller flere aktier. En aktie koster kr. 15.000. Derudover betaler aktionærerne for de aktiviteter, de deltager i i Green City. Alle aktionærerne forpligter sig til inden for en periode på to år efter at de er blevet aktionærer, at udarbejde en miljøredegørelse. Green City vurderer miljøredegørelsen i forhold til, om den indeholder de elementer, der er standard for Green City, men gennemfører ikke kontrol af rigtigheden af miljøredegørelsen.

Green City Denmark A/S har en engelsk hjemmeside, der præsenterer selskabet og markedsfører selskabets ydelser.

2.7.5 Resultater i netværket

Green City Denmark har i løbet af perioden fra det startede op i 1994 frem til i dag udviklet sig til at være næsten finansielt selvkørende. Green City Denmark A/S har i hele perioden ligget på et aktivitetsniveau omkring 7 mio. kr. Det oprindelige basisbidrag fra Det Grønne Bæltets kommuner (Videbæk, Herning, Ikast, Silkeborg og Århus, samt Århus Amt og Ringkøbing Amt) er i perioden gradvist reduceret - fra 6 mio. kr. i 1994 til 1,5 mio. i 1999. Denne nedgang er kompenseret gennem stigende indtægter fra konsulentarbejde, delegationsbesøg, og projektmidler. Hertil kommer, at Københavns Kommune er blevet associeret med Green City i 1999 og finansierer et nyåbnet Københavnskontor med 1 mio. kr. i årligt basistilskud.

Green City har medvirket til at opbygge og styrke eksportnetværk for og med danske virksomheder. Green City registrerer løbende omfanget af de af Green City-formidlede kontrakter. Registrerede kontrakter frem til 1999 udgjorde 42 mio. kr. Registreringen er dog forbundet med betydelig usikkerhed.

Green City har inspireret til spredning af modellen og har etableret to joint ventures i henholdsvis Indien og Vietnam. Endvidere har modellen inspireret til initiering af lignende projekter i en række lande.

Green City har arbejdet med eksport af pakkedninger, forstæet på den måde, at det både er eksport af systemer og den tilhørende teknologi. F.eks. har Green City været med til at involvere Århus Amt og Århus Kommune i informering om deres affaldssystem til udlandet samt 7 relevante virksomheder, og har efterfølgende undersøgt muligheder for finansiering af indkøb af affaldsteknologi m.m. til interesserede. Denne form for aktiviteter påtænkes i fremtiden at blive placeret i et søsterselskab, 'Green City Tech', der er under opstart.

2.7.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.7.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Gennem de ca. 9 år har Green City Denmark udviklet sig til en af de største kompetenceklynger for energi- og miljøteknologisk afsætning og danner nu model internationalt for andre regioner. Der er dannet et internationalt net-

værk af modelbyer, som forfølger den oprindelige tanke fra Danmark og ofte involverer dansk ekspertise. Således medgår disse initiativer som indirekte markedsføring af dansk energi- og miljøteknologi. Det danske, offentlige og private samspil er her meget vigtigt i konceptet.

2.7.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Green City Denmark er kommet for at blive med en ejergruppe på 260 aktionærer spredt over hele Danmark og med vækst udover 'Det grønne Bælte'! - samt hovedstadsregionen. En overbygning - Green City Tech, der arbejder med markedsmodning og finansiering, er ansøgt Den Jydske Fynske erhvervsulje samt Regionalfondsmidlerne. Væsentligt her er samarbejdet mellem forskningsinteressenter og industrien. Hertil forventes fusioner mellem andre aktører på området ind i Green City Denmark A/S.

2.8 HolbækRegionens Miljøforum

HolbækRegionens Miljøforum er et tilbud til virksomheder i Holbækregionen. Netværket blev etableret i slutningen af 1999. Det opstod på baggrund af, at en medarbejder fra BST i forbindelse med sit afgangsprojekt fra efteruddannelsen 'teknisk miljøleder' på DTU undersøgte erfaringer med grønne netværk og konkret tog initiativ til at etablere HolbækRegionens Miljøforum.

2.8.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er.

- At etablere og opretholde et forum for lokal debat, vidensformidling og erfaringsudveksling om miljø- og arbejdsmiljø.
- At igangsætte aktiviteter, der kan styrke virksomhedernes miljøarbejde med fokus på forebyggelse af miljøbelastninger og omkostningsminimering.
- At forbedre virksomhedernes og kommunernes mulighed for at opnå en positiv miljøprofil.

2.8.2 Aktører i netværket

Der er ca. 40 medlemmer af netværket. Medlemmerne er:

- De fire kommuner i Holbækregionen.
- Virksomheder, der er medlem af Holbækregionens Erhvervsråd, og / eller WWW.BST.dk.
- Andre interesserede virksomheder i regionen.

2.8.3 Aktiviteter i netværket

Der er følgende former for aktiviteter i netværket:

- Der søges som minimum afholdt to temamøder årligt, der har interesse for alle virksomhedstyper. Erfaringen er, at der deltager gennemsnitligt fra 15 til 20 virksomheder m.m.

- Der kan etableres løbende netværksgrupper for gennemførelse af konkrete aktiviteter / projekter efter behov og ønsker fra medlemmer af Miljøforum.
- Medlemmer af Miljøforum får udleveret en medlemsliste, så virksomhederne har mulighed for at gøre brug af netværket mellem arrangementerne.

Konkret har der været etableret en arbejdsgruppe med fokus på miljøvenligt byggeri. BST-konsulenten og erhvervskonsulenten deltog i netværket som henholdsvis faglig medarbejder og tovholder. Deltagerne i netværket var primært arkitekter, og fokus har været på at udvikle en checkliste, der kan benyttes ved tilbud på opgaver / licitationer.

Emner, der har været berørt i gennemførte temamøder, har omhandlet :

- Arbejdsmiljø - i kroner og øre
- Arbejdsmiljøarbejde i mindre og mellemstore virksomheder
- Jordforurening
- Erhvervsaffald
- Energiledelse
- Ventilation
- Emballage
- Transport og energi
- Bygherrers krav og forventninger til arkitekters og andre rådgiveres rolle i forbindelse med miljørigtig projektering.

2.8.4 Strukturer og ressourcer i netværket

Miljøforum har nedsat en styregruppe af repræsentanter fra såvel kommunerne som virksomhederne. Sammensætningen er karakteriseret ved at være medarbejdere, der er afdelingsledere, eller medarbejdere placerede i stabsfunktioner, hvor alle har en interesse for miljø. HolbækRegionens Erhvervsråd varetager sekretariatsfunktionen. Koordinering og gennemførelse af arrangementer sker i et samarbejde mellem www.BST.dk og HolbækRegionens Erhvervsråd.

Der stilles ingen krav til deltagerne i forbindelse med rekruttering af deltagere til netværket. Alle virksomheder i regionen kan deltage. Interesserede virksomheder skal formelt tilmelde sig netværket. Herved tilkendes, at virksomheden er interesseret i at snakke miljø med andre lokale virksomheder. Udover denne tilkendegivelse er der ikke andre formelle forpligtelser for medlemmerne i netværket. Det er hensigten med netværket, at erhvervslivet kan fremkomme med forslag, ideer og ønsker til temamøder, aktiviteter og etablering af erfa-grupper.

De kommunale myndigheder fra regionens fire kommuner deltager ikke som kontrollerende myndigheder, men som uformel dialogpartner på lige fod med virksomhederne, for at tilegne sig ny viden på miljøområdet og udveksle erfaringer.

For virksomheder, der allerede er medlem af WWW.BST.dk eller HolbækRegionens Erhvervsråd, er det gratis at deltage, mens andre virksomheder betaler i henhold til ansatte: 1-49 ansatte kr. 500 og 50 ansatte og derover kr. 1000.

Netværket har en hjemmeside (WWW.miljøforum.dk), hvor der blandt andet er en aktivitetskalender for netværket.

I forbindelse med gennemførelse af temamøderne trækkes på eksterne fagfolk med viden inden for de forskellige emneområder, og hvor det er muligt bidrager lokale virksomheder med deres erfaringer.

2.8.5 Resultater i netværket

Erfaringen er, at virksomhederne er glade for netværket, og at møderne bliver brugt til at udveksle erfaringer. Konkret har en gruppe virksomheder mødtes uformelt i forbindelse med en interesse for miljøledelse.

2.8.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.8.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Dette netværks hidtidige resultater er alene bedømt ud fra mødedeltagernes evalueringer (som udfyldes ved hvert temamøde). Der har været positiv respons på disse evalueringer, og så længe dette er tilfældet, er det styregruppens opfattelse, at Miljøforum har sin eksistensberettigelse. Det er hensigten at fortsætte på nuværende aktivitetsniveau.

2.9 Miljø-erfa

Netværket er etableret i januar 2000, hvor der blev afholdt et konstituerende styregruppemøde. Initiativtager til netværket er Vestsjællands Erhvervsråd og WWW.BST.dk. Netværket er et tilbud til virksomhederne i 7 kommuners samarbejde i Vestsjællands Amt / broregionen. Netværket er inspireret af HolbækRegionens Miljøforum, og WWW.BST.dk er med som tovholder i begge netværk.

2.9.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er.

- At etablere og opretholde et forum for lokal debat, vidensformidling og erfaringsudveksling om miljø- og arbejdsmiljø.
- At igangsætte aktiviteter, der kan styrke virksomhedernes miljøarbejde med fokus på forebyggelse af miljøbelastninger og omkostningsminimering.
- At forbedre virksomhedernes og kommunernes mulighed for at opnå en positiv miljøprofil.

2.9.2 Aktører i netværket

Der er ca. 20-25 medlemmer af netværket. Medlemmerne er:

- 7 kommuners samarbejde i Vestsjællands Amt / broregionen
- Virksomheder, der er medlem af Vestsjællands Erhvervsråd og / eller WWW.BST.dk
- Andre interesserede virksomheder i regionen.

2.9.3 Aktiviteter i netværket

Der er følgende former for aktiviteter i netværket:

- Der søges som minimum afholdt tre temamøder årligt, der har interesse for alle virksomhedstyper. På møderne er typisk indbudt tre oplægsholdere, der repræsenterer det generelle niveau, f.eks. Miljøstyrelsen, det lokale niveau, f.eks. lokale myndigheder og virksomhedsniveau. Møderne bliver typisk holdt på en medlemsvirksomhed og inkluderer en rundvisning. På møderne deltager gennemsnitligt 15-20 virksomheder m.m.
- Der er intentionen at etablere løbende netværksgrupper for gennemførelse af konkrete aktiviteter / projekter, men der har hidtil ikke været etableret nogen.

Temamøderne, der har været afholdt, har omhandlet:

- Miljø og investeringer
- Energiledelse
- Leverandørdialog
- Affald 21
- Arbejdsmiljø / tilpasset tilsyn
- Certificering og mærkning.

2.9.4 Strukturer og ressourcer

Der er nedsat en styregruppe med repræsentanter fra de deltagende virksomheder, 2 kommuner, Rovesta, WWW.BST.dk og Vestsjællands Erhvervsråd. Koordinering og gennemførelse af arrangementerne sker i et samarbejde mellem Vestsjællands Erhvervsråd og WWW.BST.dk. Der har været udskiftning af tilknyttet erhvervskonsulent, hvilket har sat aktiviteterne lidt i stå i en periode. Virksomhederne skal melde sig ind som medlem af netværket. Det koster for medlemmer af henholdsvis WWW.BST.dk og Vestsjællands Erhvervsråd 500 kr. om året og for øvrige virksomheder 1000 kr. om året. Der er ingen yderligere forpligtelser forbundet med medlemskabet. Kontingentet dækker primært temaarrangementerne. En af virksomhedsrepræsentanterne i styregruppen har været involveret i forhandlinger omkring certificeringsregler for autoophuggerbranchen, og har derfor et godt kendskab til miljøområdet. Det har været en god ressource i udviklingen af netværket.

I forbindelse med temaarrangementerne trækker netværket på eksterne ressourcer. De har f.eks. benyttet medarbejdere fra Miljøstyrelsen, Dansk Standard og Miljømærkesekretariatet som oplægsholdere.

2.9.5 Resultater i netværket

Det er erfaringen, at virksomhederne er glade for møderne, og at der er en livlig snak efter møderne. Konkret gav temamødet om energiledelse anledning til, at nogle virksomheder efterfølgende brugte hinanden i forbindelse med en energiindsats på virksomhederne.

2.9.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.9.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Dette netværks resultater er alene bedømt på tilslutningen / interessen for de afholdte temamøder. Der har været pæn tilslutning, som dog har været faldende på det sidste. Det er styregruppens opfattelse, at der er behov for en synliggørelse af Miljø-erfa, ligesom der ved årets udgang vil blive evalueret i forhold til fastsættelse af succeskriterier m.m. Det er naturligvis således, at netværket ikke skal bestå, såfremt der ingen interesse er herfor / deltagelse i temamøder.

2.10 Netværket Grøn Erhvervsudvikling - Bornholm

Netværket Grøn Erhvervsudvikling er et projekt, der er startet i slutningen af 2001 og slutter formelt marts 2004. Netværket er ikke på nuværende tidspunkt et etableret netværk, men resultatet af projektet forventes at være et etableret netværk. Bornholms Erhvervscenter TIC varetager projektledelsen og har fået tilsagn om tilskud på ca. 2,5 mio. af Den Europæiske Socialfond (EFS), Mål 2.

2.10.1 Formål med netværket

Formålet med projektet er :

- At bedre virksomhedernes konkurrenceevne ved at reducere deres forbrug af råvarer, el, vand, varme, affald.
- At sikre, at ingen bornholmsk virksomhed udelukkes fra licitationer / tilbudsopgaver / leverancer til offentlige institutioner, fordi de ikke har et miljøstyringssystem.
- At sikre, at bornholmske virksomheder har kendskab til gældende miljølovgivning og efterlever denne.
- At sikre, at medarbejdere får miljøbevidsthed, og at de er motiverede til at tænke miljørigtigt.
- At de kommunale miljømyndigheder får en styrket dialog med virksomhederne.
- At bedre samspillet mellem de offentlige tilsynsmyndigheder og de andre private / offentlige miljøaktører.
- At bidrage til en positiv markedsføring af Bornholm.
- At opnå forbedret kompetence hos alle aktører.
- At sikre bedre udnyttelse af de fælles ressourcer til en systematisk indsats.
- At der udvikles miljøredskaber til landbrugssektoren og på basis af afprøvningsresultater at udarbejde en fremtidig handlingsplan for de 7 pilotlandbrug.
- At opnå et forbedret miljø på Bornholm.

Som det fremgår af punkterne, er formålet med projektet meget virksomhedsrettet. Intentionen med at udnytte de fælles ressourcer fra erhvervsfremmeaktører, private rådgivere og miljøtilsynets medarbejdere er også overordnet, at det skal være til gavn for øens erhvervsliv. Tillægsgevinsten forventes at væ-

re et forbedret miljø på Bornholm, hvilket vil kunne bruges i ekstern profilering af øen.

2.10.2 Aktører i netværket

De centrale aktører i projektet er Bornholms Erhvervscenter TIC, offentlige myndigheder på Bornholm, Virksomhedsservice Bornholm, Bornholms Miljø- og Energikontor, Bornholms Turistudvalg, Bornholms Landøkonomiske Forening, Bornholms Familielandbrug og Dansk Industri's Bornholms Afdeling.

Aktørernes aktiviteter er rettede mod samtlige bornholmske virksomheder.

2.10.3 Aktiviteter i netværket

I projektet gennemføres en række netværksforløb om miljøstyring. Der er foreløbig startet 6 forløb. 3 tager deres udgangspunkt i ISO 14001.

De 3 ISO 14001 forløb er karakteriserede ved:

- At være målrettede forskellige målgrupper. Et forløb er f.eks. målrettet turistbranchen.
- At veksle mellem fælles seminarer m.m. for deltagerne og hjemmearbejde på virksomhederne m.fl.
- At deltagerne støttes undervejs i forløbet med konsulentbistand på virksomhederne.
- At deltagerne starter med at foretage en miljøgennemgang på deres respektive virksomheder.
- At virksomhederne m.fl. efter endt forløb selv kan vælge, om de vil lade sig miljøcertificere. Alternativt står virksomheden med en miljøhåndbog således, at den kan blive miljøcertificeret, når - eller hvis - virksomheden ønsker det senere. De tre forløb, der er startet, beskrives nedenfor.
- At der undervejs i forløbene trækkes på gæstelærere til at holde oplæg om relevante temaer. F.eks. Arbejdstilsynet om APV og sikkerhedsorganisation, en affaldskonsulent fra BOFA om affaldshåndtering og -sortering osv.

Virksomhederne tilbydes også individuelle rådgivningsforløb, f.eks. vedrørende miljøgennemgang, miljøstyring med eller uden certificering, grønne regnskaber, miljøreddegørelse, LCC - LivsCyklusCheck, der er et værktøj udviklet af det landsdækkende TIC netværk i samarbejde med en række videninstitutioner m.v.

Projektet har også en række informationsaktiviteter. Eksempelvis kan nævnes informationsmøder. Indtil dato er der afholdt 3 informationsmøder, hvoraf det ene var en temadag for de amtslige og kommunale myndigheder. Temadagen havde fokus på miljøarbejdet efter 1. januar 2003. Fra denne dag er øens 5 primærkommuner og Bornholms Amtskommune blevet til Regionskommune Bornholm. Foredragsholderne var medarbejdere fra Miljøkontrollen i Københavns Kommune, som har både amtslige og kommunale tilsynsopgaver. De fortalte om deres erfaringer. På temadagen blev de faglige elementer i projektet 'Netværket Grøn Erhvervsudvikling' og miljømedarbejdernes rolle i projektet præsenteret og diskuteret. En anden informationsaktivitet har været et kursus for konsulenter fra de 2 landboorganisationer. Her var emnet 'grønne regnskaber for landbrugserhvervet'.

Derudover er projektet ved at etablere en miljø-website.

2.10.4 Struktur og ressourcer

Projektet har en styregruppen der består af

- 1 repræsentant fra primærkommunerne
- 1 repræsentant fra Bornholms Amt
- 1 repræsentant fra Dansk Industri, Afdeling Bornholm
- 1 repræsentant fra Bornholms Landøkonomiske Forening
- 1 repræsentant fra Bornholms Turistudvalg
- 1 repræsentant fra Virksomhedsservice Bornholm
- 1 repræsentant fra Bornholms Miljø- og Energikontor.

Styregruppen er sammensat af personer, der typisk er afdelingschefer eller direktører. Formand for styregruppen er amtets miljøchef. I styregruppen foregår de overordnede drøftelser omkring projektet. På baggrund af drøftelser udstikker styregruppen de overordnede rammer. Styregruppen debatterer og træffer beslutning om de oplæg til aktiviteter - som projektledelse / ansatte og projektarbejdsgruppen udarbejder - skal sættes i værk eller ej. Det er styregruppens ansvar at prioritere de foreslåede aktiviteter. Det er styregruppens ansvar at sikre, at de økonomiske aspekter medtænkes og budgettet overholdes. Styregruppen har også til opgave at sikre opfølgning på og evaluering af gennemførte aktiviteter.

Bornholms Erhvervscenter TIC's projektleder er sekretær for styregruppen. Projektlederen er også formand for projektarbejdsgruppen. Endvidere varetager Bornholms Erhvervscenter TIC sekretærarbejdet for projektarbejdsgruppen.

Bornholms Erhvervscenter TIC er projektledere og har fået tilskud på ca. 2,5 mio. af Den Europæiske Socialfond (EFS), Mål 2 til projektet. Derudover finansieres aktiviteterne af kommunale tilskud og midler fra Miljøkompetenceordningen under Miljøstyrelsen, der støtter en række af de deltagende virksomheder. Virksomhedernes betaling er deres tidsforbrug.

2.10.5 Resultater i netværket

Ved projektets igangsættelse var planen, at projektet skal resultere i følgende:

- 30-40 virksomheder har fået foretaget miljø- og energigennemgange (analyser), og de har besluttet sig for at indføre miljøstyring i deres virksomhed, ved at deltage i et netværksforløb.
- 30-40 virksomheder har indført miljøstyringssystem, ved at have deltaget i et netværksforløb med undervisning, erfaringsudveksling samt sparring / rådgivning. Hver virksomhed får udarbejdet 1. udgave af egen miljøhåndbog opbygget efter ISO 14001. Virksomhederne har også fået skabelon til at udarbejde miljøredegørelser. 10 har valgt også at udarbejde en miljøredegørelse. Ud af de 30-40 virksomheder er 5-8 offentlige.
- 5 virksomheder har fået foretaget et miljø- og energicheck og har besluttet sig for et individuelt forløb med hensyn til at få indført miljøstyring.

- 5 virksomheder har fået indført miljøstyringssystem ved et individuelt forløb.
- 40-50 virksomheder har fået foretaget en miljø- og energigennemgang samt en handlingsplan med forslag til indsatsområder.
- 10 virksomheder har udarbejdet miljøreddegørelser / grønne regnskaber (ikke lovpligtigt).
- 70-75 virksomheder har fået individuelle rådgivningsforløb om f.eks. APV (ArbejdsPladsVurdering), energibesparelser, udarbejdelse af ansøgninger m.m.
- 6 landbrug har været pilotlandbrug i afprøvningsfasen af de nye miljøredskaber. Er gået i gang med foreslåede, miljøforbedrende tiltag.
- 20-30 virksomheder har sendt 50% af deres medarbejdere på miljørelevante kurser.

Af øvrige succeskriterier kan også nævnes:

- Der er etableret en website med fokus på Bornholm
- Der er etableret et netværk, hvor nye miljøtiltag initieres.

2.10.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.10.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Tages udgangspunkt i netværksforløbene kan konstateres, at resultaterne er absolut tilfredsstillende. Dette viser virksomhedernes løbende evalueringer og også 6 virksomheder er p.t. tæt på at have opnået certificering i henhold til ISO 14001. Atter andre har opnået meget store reduktioner på forbrug af vand, el og varme. Dette er illustreret ved nogle virksomhedslederes udsagn vedlagt dokumentet. En række af øens hoteller har også besluttet, at de vil lade sig ISO 14001 certificere i stedet for at have branchens Grønne Nøgle.

Atter andre har opfyldt lovkrav ved at have fået foretaget deres APV - ArbejdsPladsVurdering. Andre igen har fået en langt bedre affaldssortering. For blot at nævne et par eksempler.

For nylig er en række autoværksteder påbegyndt arbejdet med at blive grønne autoværksteder. Her er det DAF, der er rådgiver og underviser. Også en række detailhandelsvirksomheder er gået i gang med at udarbejde 'lysegrønne regnskaber'.

Et væsentligt element for at nå slutmålet - nemlig etablering af et egentligt netværk - er også etableret, nemlig miljø-websiten. Den vil løbende blive udbygget.

Et vigtigt udgangspunkt for at bedre samspillet mellem miljøtilsynets medarbejdere og andre miljøaktører på øen er projektarbejdsgruppen. Denne gruppe er også en forudsætning for at få et kendskab til 'hvem kan hvad?', hvilket igen kan benyttes i samspillet med øens virksomheder.

Allerede nu er der også taget hånd om at forberede miljøtilsynets medarbejdere på opgaverne i regionskommune Bornholm - opgaver som både er amtslige og kommunale tilsynsopgaver. Miljøkontrollen i Københavns Kommune har praktisk erfaring på området, og de har inspireret til hvordan, miljøtilsynsopgaverne kan gribes an efter årsskiftet.

Kort sagt vurderes netværkets hidtidige resultatet som tilfredsstillende.

2.10.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Hvis netværket skal være levedygtigt, er det vigtigt at gøre sig klart, at virksomheder ikke generelt interesserer sig for miljøarbejde udelukkende for miljøets skyld. Er der ikke et økonomisk incitament i form af ressourcebesparelser, et lovkrav eller andre krav, der nødvendiggør en miljøindsats, ja så har miljøarbejdet en ret lav prioritet. Krav, der nødvendiggør en miljøindsats, kan f.eks. være offentlige, grønne indkøb, krav om miljøstyringsystem for at kunne byde på licitationsopgaver eller kundekrav.

Slutmålet er at etablere et grønt netværk, som virksomheder og miljøaktører kan være medlemmer af, ved at betale kontingent. Kontingentets størrelse er endnu ikke endeligt fastlagt, men kravet er, at kontingentet skal stå i fornuftigt forhold til de ydelser, netværket vil byde på. Ydelserne skal også ligge uden for de aktiviteter, som virksomhederne gratis kan få hos Bornholms Erhvervscenter TIC (BECT). BECT's opgave er blandt andet at medvirke til udvikling af øens virksomheder, og BECT er både en kendt og brugt rådgiver for øens virksomheder. Centeret vil blive et væsentligt omdrejningspunkt for netværket. Her vil der blive stillet ressourcer til rådighed for netværket, og vedligeholdelsen af miljø-websiten kommer også til at foregå her. En anden væsentlig part i at være udførende i netværket er miljøtilsynet i den kommende regionskommune. Og derfor er det også af afgørende betydning, at miljøtilsynets medarbejdere kommer i bedre dialog med virksomhederne. Det er også væsentligt for netværkets succes, at aktørerne i projektet finder deres roller i forhold til hinanden, over for private miljørådgivere og over for virksomheder.

2.11 Århus Amt

Netværket er uformelt og drevet af Århus Amt. Det er et simpelt netværk organiseret omkring Århus Amt som initiativtager til fyraftensmøder m.m. Netværket er afgrænset af de virksomheder, som Århus Amt holder tilsyn med. Virksomhederne har ikke meldt sig ind i netværket, men er med via deres relation til Århus Amt. Netværket har eksisteret i ca. 7 år.

2.11.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at informere Århus Amts tilsynsvirksomheder om miljørelaterede emner, der kan have betydning for virksomhedernes planlægning og drift.

2.11.2 Aktører i netværket

Aktører i netværket er medarbejdere i Århus Amt og de virksomheder i amtet, der har Århus Amt som tilsynsmyndighed, hvilket er 230 virksomheder.

2.11.3 Aktiviteter i netværket

Aktiviteterne i netværket er:

- Orienteringsmøder, hvor fokus er på ny lovgivning / nye tiltag og betydningen for virksomhederne.
- Temamøder om f.eks. miljøstyring, grønne regnskaber og BAT.
- Virksomhedsbesøg. I forbindelse med virksomhedsbesøg kombineres tema med virksomhedsbesøg. En energitung virksomhed, der har gjort en særlig indsats for at reducere energiforbruget, besøges f.eks. i forbindelse med et tema om energi osv.

Der gennemføres ca. 2 arrangementer om året, hvor der deltager fra 25 - 70 virksomheder. Fremmødet er afhængigt af bredden i temaet. Deltagerne er miljømedarbejdere, driftsledere, arbejdsmiljømedarbejdere m.m., hvilket afhænger af virksomhedernes organisation og tema.

Indholdsmæssigt har fokus eksempelvis været på :

- Affald
- Energi
- Grønne regnskaber
- Miljøstyring.

2.11.4 Strukturer og ressourcer

Århus Amt står for planlægning og gennemførelse af arrangementet. Virksomhederne bliver løbende hørt, om der er særlige temaer eller problemstillinger, som de ønsker at få belyst i forbindelse med møderne. Derudover kan en anledning til et tema være ny lovgivning eller nye tiltag. Til temamøderne benyttes ofte eksterne oplægsholdere fra f.eks. Miljøstyrelsen. Det er Århus Amts indtryk, at virksomhederne er glade for arrangementerne.

Det er uvist om netværket vil fortsætte, da Århus Amt er med i arbejdet omkring Miljøforum Århus og i øjeblikket prioriterer deres ressourcer der. Omvendt ønsker Århus Amt at holde en dør åben for fortsatte aktiviteter i netværket.

2.11.5 Resultater i netværket

Virksomhedernes evalueringer af de afholdte møder og temaarrangementer har været positive både med hensyn til indhold og form. Samtidig har netværket givet virksomhederne mulighed for at udveksle erfaringer og stifte kontakter indbyrdes. Herudover har netværket fungeret som forum for en åben dialog mellem virksomhederne og amtet som tilsynsmyndighed.

2.12 Netværk for Grøn Erhvervsudvikling i Storstrøms Amt

Ideen til etablering af et miljønetværk i Storstrøms Amt havde sit udspring hos en række miljømedarbejdere fra såvel amtet som kommunerne.

I forbindelse med en miljøuddannelse (ECO-uddannelsen), gennemført for miljøsagsbehandlere fra amtet og kommunerne i Storstrøms Amt, udarbejdede kursusdeltagerne som en afslutningsopgave et ideoplæg til etablering af et netværk for Grøn Erhvervsudvikling i Storstrøms Amt.

Idéoplægget blev godt modtaget hos både amtet og kommunerne, og i januar 1998 blev netværket startet op finansieret af midler fra amtet samt Den Grønne Jobpulje.

2.12.1 Formål med netværket

Netværkets formål er:

- at fremme en grøn erhvervsudvikling i amtet
- at medvirke til at udvikle myndighedsrollen til også at omfatte inspiration og service
- at udvide dialogen mellem virksomheder og miljømyndigheder.

2.12.2 Aktører i netværket

Netværket startede op i januar 1998 og har ultimo maj 2002 i alt 104 medlemmer - fordelt på 79 private virksomheder og 25 offentlige myndigheder og institutioner.

De har således i dag 79 medlemmer blandt virksomhederne i amtet - der er kommet 12 nye virksomheder til i løbet af 2001.

Derudover er der 25 offentlige medlemmer - det er:

- afdelinger / institutioner i Storstrøms Amt
- Rovesta Miljø
- 19 af de 24 kommuner i amtet; netværket har derudover kontakt til og samarbejde med de øvrige 5 kommuner.

2.12.3 Aktiviteter i netværket

Netværkets aktiviteter har fra opstarten i 1998 og frem til i dag ændret sig fra primært nyhedsformidling og information til i højere grad at medinddrage virksomhederne ved afholdelse af kurser / projekter, seminarer og erfa-møder.

Netværkets udadrettede aktiviteter i 2001 har således omfattet:

- 1 stort miljøstyringsprojekt - 1 todags miljøseminar - opstart af nyt projekt
- virksomhedsbesøg, temadage, erfa-møder
- information, blandt andet udsendelse af nyhedsbreve
- service og rådgivning til en række enkeltvirksomheder - primært i forbindelse med indførelse eller vedligeholdelse af et miljøstyringssystem.
- en større undersøgelse af netværket og dets aktiviteter - herunder en brugerundersøgelse blandt netværkets medlemmer.

Miljøstyringsprojektet:

Miljøstyringsprojektet er et af netværkets største aktiviteter. Projektet skal støtte op om indførelse af miljøstyring i kursisters egne virksomheder - og medvirke til, at en del af virksomhederne bliver certificeret efter ISO 14001 eller EMAS-forordningen.

Undervisningsforløbet omfatter 6 hele kursusdage fordelt over en periode på ½ år. Mellem kursusdagene skal kursisterne arbejde med opbygning af deres virksomheds miljøstyringssystem.

Kursisterne bliver ved projektforsløbets afslutning tilbudt at gå op til Teknologisk Instituts eksamen som miljøkoordinator. De 2 medarbejdere fra netværkets sekretariat følger undervisningen og tilbyder rådgivning og sparring undervejs i forløbet.

2.12.4 Struktur og ressourcer

Netværkets overordnede ledelse er styregruppen, der består af:

- 4 repræsentanter for virksomheder, der er valgt af og blandt de virksomheder, der er medlemmer af netværket.
- 2 repræsentanter fra erhvervsfremmesystemet, der er udpeget af Erhvervspolitisk Udvalg.
- 2 repræsentanter for Storstrøms Amt bestående af formanden for Erhvervspolitisk udvalg samt formanden for Udvalg for Teknik og Miljø i Storstrøms Amt.
- 2 repræsentanter for kommunerne, der er udpeget af Kommuneforeningen.

Den faste stab:

Den arbejdende del af netværket består af en fast stab, som er:

- netværkskoordinator, der fungerer som sekretær for styregruppen
- netværksmedarbejdere, samt
- arbejdsgrupper, der etableres til at varetage bestemte opgaver. Arbejdsgrupperne opløses, når de respektive opgaver er løst og resultaterne er formidlet til netværket.

Fremtidig finansiering:

Netværkets akilleshæl er finansieringen, når støtten fra Den Grønne Jobpulje udløber. Amtet vil fortsat støtte netværket med kr. 600.000,- om året. Men det er ikke nok til at sikre samme aktivitetsniveau som nu. Virksomhederne er blevet spurgt, om de er parate til at betale et kontingent, og på baggrund af de indkomne tilbagemeldinger er sekretariatsmedarbejderne i tvivl om, på hvilket niveau kontingent / betaling for ydelserne skal ligge.

I de videre forhandlinger om kommunernes kontingent er man i øjeblikket landet på en model, hvor der er lagt op til, at kommunerne skal betale et differentieret tilskud afhængigt af antallet af indbyggere og antallet af erhvervsvirksomheder. Med hensyn til kontingent fra virksomhederne vil man her inden for de næste måneder foretage en rundspørge blandt medlemmerne, for at finde ud af, hvor niveauet for kontingentbetaling og brugerbetaling skal ligge.

I modsætning til andre netværk, der er drevet i amtsligt regi, er virksomhederne ikke forpligtigede til i forbindelse med deres medlemskab at aflevere en miljøredegørelse. Medlemmerne forpligter sig imidlertid til åbenhed om de forhold, der vedrører netværkets aktiviteter, samt til at bidrage til netværkets aktiviteter.

2.12.5 Resultater i netværket

Der er opbygget et netværk, som fungerer og har et forholdsvist højt aktivitetsniveau. Der kommer stadigt nye virksomheder ind i netværket. Der ligger en stor udfordring i fortsat at sælge ideen til virksomheder i og uden for netværket.

En stor del af amtets kommuner er med i netværket, og det har stor politisk bevågenhed. I amtet betragtes Miljønetværket således som en del af erhvervsfremmesystemet, som man har et tæt samarbejde med.

En stor del af de virksomheder, der har indført miljøstyring, har haft støtte i netværket. Støtten er givet, ved at medarbejdere fra virksomhederne har været på kursus. Netværkets medarbejdere har derudover tilbudt sparring og hjælp til de enkelte virksomheder, og ledelse og medarbejdere har deltaget i erfaringsgrupper og gå-hjem-møder.

2.13 Københavns Miljønetværk - Københavns Kommune

Københavns Miljønetværk blev etableret i juni 2001. Idéen om et miljønetværk opstod ud fra et ønske fra begge de involverede parter: virksomhederne i Københavns Kommune og Miljøkontrollen, der til dagligt står for driften af netværket.

2.13.1 Formål med netværket

Miljønetværkets formål er at styrke virksomhedernes forebyggende miljøarbejde gennem dialog. Københavns Miljønetværk vejleder, underviser, informerer og skaber rum til at virksomhederne kan udveksle erfaringer og viden.

Netværkets aktiviteter skal stimulere virksomhederne til:

- at indføre miljøledelse i form af en husmandsmodel eller et certificeret miljøledelsessystem
- at forankre miljøarbejdet til en bredere kreds af medarbejdere i virksomheden end miljøfolk
- at styre miljøarbejdet mere aktivt i forhold til interessenter som kunder, leverandører, tilsynsmyndigheder og naboer
- at opnå egentlige miljøforbedringer.

Netværkets formål er endvidere at styrke kompetencerne hos miljømedarbejderne i Miljøkontrollen med hensyn til deres faktuelle viden om virksomhederne i kommunen. Netværket bevirker også, at medarbejderne bliver bedre rustet til at rådgive om det forebyggende miljøarbejde.

Hensigten med netværket er positivt at påvirke den daglige 'hårde' miljøregulering, som sagsbehandlerne i Miljøkontrollen arbejder med. Netværkets form skaber en bedre og større kontakt med det københavnske erhvervsliv.

2.13.2 Aktører i netværket

Alle former for virksomheder kan blive medlem af Københavns Miljønetværk. Det er politisk vedtaget, at netværket i fremtiden skal afspejle erhvervsstruktu-

ren i kommunen som helhed, og derfor rekrutteres virksomheder fra en række serviceerhverv.

I dag har netværket 35 medlemmer (pr. oktober 2002). Medlemmerne er opdelt i to grupper:

- Virksomheder, der opfylder kravene til netværkets miljøredegørelse
- Virksomheder, der arbejder på at opfylde kravene.

Det er gratis for medlemmer at deltage på de ca. fire årlige kurser og syv temadage, der bliver afholdt af netværket. Virksomheder, der ikke er medlem, skal betale et beskedent beløb for at deltage.

I 2002 har ca. 150 forskellige virksomheder deltaget i netværkets arrangementer.

2.13.3 Aktiviteter i netværket

Københavns Miljønetværk tilpasser løbende sine aktiviteter til virksomhedernes behov. Det sker blandt andet ved at foretage evalueringen af alle aktiviteter.

Som eksempler på emner, der har været oppe på temamøder er :

- Produktorienterede miljøredegørelser
- Kunsten at sortere affald
- Kemiske stoffer
- Energi
- Miljøet i autobranschen.

Eksempler på kurser, der har været gennemført, er:

- Introduktionskursus - miljøkortlægning
- Miljødialog og grønne regnskaber
- Forankring af miljøarbejdet
- Ud med de kemiske stoffer.

2.13.4 Struktur og ressourcer

Der er ingen bestyrelse eller styregruppe med repræsentation af virksomheder. Miljøkontrollen har vurderet, ud fra fokusgruppeinterview med potentielle medlemmer, at virksomhederne ikke er interesserede i denne indflydelse. Miljønetværket styres i det daglige af en arbejdsgruppe bestående af seks miljømedarbejdere - tre fra hvert af de to virksomhedskontorer i Miljøkontrollen.

Virksomheder, der melder sig ind i netværket, skal inden to år udarbejde en miljøredegørelse, der skal opfylde en række krav. Disse krav ligger tæt op ad kravene til det lovpligtige, grønne regnskab. Certificerede virksomheder (EMAS og ISO 14001) og virksomheder, der har et godkendt, lovpligtigt, grønt regnskab opfylder kravene, mens andre virksomheder skal indsende dokumentation til Miljøkontrollen. Netværket har udarbejdet en manual til medlemsvirksomhederne, som de kan bruge i forbindelse med deres arbejde med miljøredegørelsen. Manualen beskriver kravene til miljøredegørelsen, og giver en række anbefalinger til miljøarbejdet. Ved at følge manualen kommer

virksomheden igennem alle faserne i et simpelt miljøstyringssystem. Manualen kan downloades af alle på www.kbhmiynet.dk.

Medlemskab koster 3.000 kr. om året. Udgiften dækker administration, herunder drift og vedligeholdelse af hjemmeside og udvikling og afholdelse af kurser og temamøder.

Miljøkontrollen i Københavns Kommune bruger ca. tre årsværk på Københavns Miljønetværk. I starten af år 2002 blev der ansat to medarbejdere - blandt andet en kommunikationsmedarbejder - til at arbejde med synliggørelse af netværket.

Dialog med virksomheder inden opstarten af netværket viste, at der ikke var interesse for flag og diplomer. Efter opstarten af netværket har der dog været ønske om at kunne bruge miljønetværkets logo i markedsføring og lignende, og der er derfor åbnet mulighed for at hente netværkets logo på hjemmesiden. Det vurderes også, at der bliver brug for diplomer eller lignende i fremtiden, særligt for at appellere til de små virksomheder i kommunen.

2.13.5 Resultater

Det kan være svært at vise konkrete resultater af netværkets arbejde på den korte tid, det har eksisteret, men ud fra evalueringer osv. vurderes det, at:

- forholdet mellem virksomheder og sagsbehandlere er blevet forbedret.
- en række virksomheder har fået relevant og nyttig viden på de afholdte kurser og temadage - evalueringen af energi-temadagen viste, at 88 pct. svarede "ja" til at have fået brugbar viden, de kunne bruge i deres egen virksomhed.
- der bliver mindre af den 'hårde' miljøregulering (påbud osv.) over for de virksomheder, der har tilknytning til netværket, blandt andet på grund af en forbedret kommunikation mellem myndighed og virksomhed.
- Miljønetværket har evalueret fire aktiviteter (to temadage & to kurser). Resultaterne viser, at 16 pct. er "meget tilfredse", og 72 pct. er "tilfredse" med den pågældende aktivitet. 25 pct. overvejer, efter at have deltaget i en af netværkets aktiviteter, at melde sig ind i netværket.
- Miljønetværket har opfyldt alle de politiske mål, der blev opstillet i startfasen.
- Miljøkontrollens medarbejdere er blevet bedre rustet til at rådgive om forebyggende miljøarbejde.

Netværket er for virksomheder i Københavns Kommune, der enten har en branchebekendtgørelse, eller er anmelde- og godkendelsespligtige virksomheder.

Københavns Miljønetværk startede i efteråret 2001. Idéen om Miljønetværket er opstået i forlængelse af temamøder mellem Miljøkontrollen og københavnske virksomheder de senere år. Formålet med temamøderne var at stimulere virksomhederne til at gøre mere ud af deres forebyggende miljøindsats.

2.14 Roskilde Miljøforum

Roskilde Miljøklub (nu: Roskilde Miljøforum) startede i 1994 som et samarbejde mellem Roskilde Kommunes Tekniske Forvaltning og en række virksomheder.

2.14.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er:

- at forbedre samarbejdet mellem byens virksomheder og kommunen på miljøområdet
- at medvirke til erfaringsudveksling i miljøspørgsmål mellem Roskilde-virksomheder
- at opnå mindre belastning af miljøet
- at opnå markeds-mæssig profilering af Roskildevirksomheder på miljøområdet.

2.14.2 Aktører i netværket

Alle virksomheder i Roskilde Kommune er i princippet aktører i netværket. Kommunen indbyder alle virksomheder til arrangementer i Roskilde Miljøforum. Tidligere var netværket en klub med faste medlemmer. På dette tidspunkt var der 25 virksomheder i klubben. Kommunen ønskede at brede aktiviteterne ud og eksempelvis have mulighed for brancherettede aktiviteter. Derfor omdannede de klubben til den nuværende form, hvor alle virksomheder i princippet er medlem.

2.14.3 Aktiviteter i netværket

Roskilde Kommune har i miljøklubsammenhængen blandt andet gennemført et seminarprogram, hvor virksomhedsrepræsentanter og kommunale miljømedarbejdere har gennemgået uddannelse i miljøstyring. Projektet havde til formål - via et utraditionel samarbejde mellem kommune og virksomheder - at forebygge miljøproblemer og spare naturressourcer gennem indførelse af miljøstyring. Grundidéen var, at de miljøansvarlige medarbejdere fra de deltagende virksomheder og de tilknyttede kommunale tilsynsførende **sammen** gennemgik en uddannelse i miljøstyring. Projektet understøtter den udvikling af det kommunale miljøtilsyn, som allerede er i gang og skal ses i forlængelse af aktiviteterne i 'Roskilde Miljøklub'.

Der afholdes 4 virksomhedsmøder om året. Miljøklubbens møder har blandt andet været holdt på de deltagende virksomheder, og emnerne har været alt fra miljøstyring til affald og særbidrag på spildevand.

Kommunen har netop startet med at udgive et nyhedsbrev til kommunens virksomheder. Nyhedsbrevet indeholder blandt andet omtaler af tidligere og kommende møder i Miljøforum Roskilde.

2.14.4 Struktur og ressourcer

Miljøklubben er et lokalt, uformelt forum, hvor virksomheder i Roskilde Kommune kan mødes og udveksle erfaringer om miljøspørgsmål - indbyrdes og med kommunen. I Roskilde er en række virksomheder positive over for at arbejde systematisk med deres miljøforhold, men de har endnu ikke på eget initiativ indført miljøstyring. Det er kommunens intention at hjælpe netop sådanne virksomheder i gang.

I forbindelse med kommunens Agenda 21 initiativ har flere ønsket, at samarbejdet skulle udvides til flere virksomheder og emner. Målsætningerne for udviklingen af arbejdet i Roskilde Miljøklub er derfor nu, at en bredere kreds af virksomheder inviteres til at deltage i miljøklubsamarbejdet, herunder at antallet af møder øges, og at kommunen udsender en miljøavis til alle virksomheder. Det er i øvrigt denne udvikling, der har gjort, at netværket nu kalder sig Roskilde Miljøforum.

2.14.5 Resultater

Kommunen mener, at der er blevet en større forståelse for miljø i virksomhederne som følge af netværksarbejdet. Myndighedsfunktionen har fået flere strenge at spille på, fordi virksomhederne i højere grad opfatter kommunen som sparringspartner.

Aktiviteterne i netværket er udelukkende drevet af kommunens engagement. Der har ikke vist sig at være ressourcer i virksomhederne til at drive et netværk af denne karakter. Det vurderes at forudsætningen for at drive dette arbejde bygger på en lokalpolitisk velvillighed, da aktiviteterne ligger ud over det arbejde kommunen skal gøre. På denne måde er Miljøforum Roskilde sårbart; i det øjeblik der skal skæres i miljøafdelingens aktiviteter kan det være noget af det første, der kan spares væk.

2.15 Miljøforum Århus

Miljøforum Århus blev stiftet i maj 1997 på initiativ af en bred kreds af virksomheder inden for jern- og metalindustrien, fødevarerindustrien, den grafiske branche og autobranchen. Det stiftende møde blev arrangeret af repræsentanter fra Aarhus Stiftsbogtrykkerie, Schulstad Brød A/S, Sabroe Refrigeration A/S, Scanprint A/S, Jydsk Hærderi A/S, MiljøTeam Århus, Energicentret i Århus, TIC-Århus og Miljøkontoret i Århus Kommune. Netværket har hidtil fungeret som et arrangements- og informationsnetværk med netværk omkring erfa-grupper, men er i dag midt i en omstillingsproces til et netværk af samme karakter som Green Network m.fl. Beskrivelsen her fokuserer på det hidtidige netværk.

2.15.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at:

- danne grundlag for et forum for medlemsvirksomhederne til gavn for en øget bevidsthed og styrket indsats i beskyttelsen af såvel det ydre miljø som af arbejdsmiljøet.

- udbrede kendskabet til lokale virksomheder og organisationer, der arbejder med miljø- og energispørgsmål.
- åbne mulighed for at danne netværk og erfa-grupper for og imellem virksomhederne.
- danne grundlag for en åben og gensidig erfarings- og idéudveksling.
- opsøge og videregive viden og information inden for arbejdsmiljø, miljø- og energiområdet.

2.15.2 Aktører i netværket

Miljøforum Århus består af et bredt udsnit af virksomheder fra Århus Kommune og omegn. Der var i juni 2001 ca. 120 medlemsvirksomheder inden for produktion, handel, service, rådgivning samt undervisningssektoren.

2.15.3 Aktiviteter i netværket

Aktiviteterne i Miljøforum Århus bygger på medlemmernes aktivitet i form af dels medlemmernes deltagelse i møder og erfa-grupper, dels medlemmernes brug af og bidrag til Miljøforum Århus's hjemmeside. De centrale aktiviteter i Miljøforum Århus er:

- Åbne møder og konferencer. I 2001 blev der afholdt 7 større, åbne møder og konferencer. Møderne er temamøder med inviterede oplægsholdere. Oplægsholdere er f.eks. fra BST, AT, virksomheder, rådgivende ingeniørfirmaer, revisionsfirmaer, myndigheder m.fl. Oftest deltager omkring 25 virksomheder på møderne.
- Etablering af erfa-grupper med deltagelse af medlemsvirksomhederne. Der er i dag etableret 4 - 6 erfa-grupper. Erfa-grupperne nedsættes omkring et fælles interesseområde for deltagerne, og virksomhederne mødes løbende. Der deltager gennemsnitligt fra 6 - 8 virksomheder på erfa-møderne.
- Information og dialog via hjemmeside. Netværket har en hjemmeside, hvor der informeres om aktiviteter m.m.

Netværket berører og arbejder med følgende temaer:

- energiledelse
- arbejdsmiljøledelse
- miljøledelse
- muligheder for at eksportere miljøknowhow og teknologi
- grønne afgifter
- jordhåndtering og affald i bygge- og anlægsbranchen.

2.15.4 Struktur og ressourcer

På en årlig generalforsamling vælges en bestyrelse blandt medlemmerne. Bestyrelsen mødes 6-8 gange årligt. Den består af ansatte i virksomheder, som til dagligt arbejder med miljø og energi.

Miljøforum Århus har etableret et sekretariat med en deltidsmedarbejder til daglig drift af Miljøforum Århus og som koordinator for bestyrelsens og

medlemmernes ideer og ønsker til aktiviteter. I perioden 1.2.2000 til 15.6.2002 har sekretariatet været finansieret med støtte fra Den Grønne Jobpulje. Fra 15.6.2002 varetages sekretariatsfunktionen af Århus Amts erhvervsafdeling under Kontoret for styrkepositioner.

Sekretariatets opgaver er at:

- etablere erfa-grupper
- servicere erfa-grupper
- igangsætte arrangementer for medlemmerne
- drive hjemmesiden som et dynamisk nyhedsbrev og forum for medlemsvirksomhederne
- servicere medlemsvirksomhederne via hjemmesiden og e-mailkartoteket.

Miljøforum Århus finansieres gennem et årlig medlemskontingent på 625 kr. pr. virksomhed eller organisation.

Miljøforum Århus arbejder på i så stor udstrækning som muligt at kommunikere til medlemmerne elektronisk, dels via hjemmesiden, dels via et oprettet medlems e-mailkartotek. Der sker løbende en opdatering af hjemmesiden, så den fungerer som et dynamisk mødested for medlemmerne. Der vil i løbet af det næste år blive arbejdet på at etablere en række servicefaciliteter, således at medlemmerne lettere kan trække på viden og erfaring hos hinanden.

2.15.5 Resultater i netværket

Netværket er blevet etableret, og er i dag et velrenommeret netværk. Der har gennem en årrække været et højt aktivitetsniveau med mange arrangementer og erfa-grupper.

2.15.6 Fremtiden

Bestyrelsen i netværket vurderer, at det er nødvendigt at ændre på formen og strukturen på netværket, hvis det skal imødegå de fremtidige behov hos medlemsvirksomhederne. Endvidere stopper projektet støttet af Den Grønne Jobpulje i sommeren 2002, hvorfor der skal findes andre, mere permanente strukturer for finansiering af sekretariatsarbejdet. Overgangen til en ny netværkstype vurderes at være realistisk på baggrund af det stærke fundament, der er blevet opbygget gennem årene. Konkret er det blevet besluttet i netværket, at bestyrelsen skal arbejde for at udbygge virksomheds- myndighedsarbejdet i Århus Amt og at der skal tages udgangspunkt i de erfaringer, der er gjort med lignende netværk i Ribe og Vejle Amt.

2.15.7 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.15.7.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Resultaterne i Århus Miljøforum på baggrund af formålsparagraffen, må vurderes at være ovenud gode. Netværket er i stand til at arrangere konferencer og temadage med et indhold, som medlemsvirksomhederne er interesserede i og får stor nytte af. Dette skyldes i høj grad, at bestyrelsen er sammensat af

folk med operationelle ansvar i virksomhederne og derfor er tættest på virksomhedernes behov. Resultaterne skabt af et fast sekretariat er også gode. Netværket kan opretholde en stor grad af elektronisk kontakt med medlemmerne og yde udstrakt støtte til erfa-grupperne. Derudover aflaster sekretariatet bestyrelsen i en ikke uvæsentlig grad.

Resultatet af indsatsen over for netværksdannelse blandt medlemmerne er gode. Der er dannet 5 erfa-grupper, og arbejdet med at oprette nye foregår løbende.

Derudover er bestyrelsen lykkedes med at skabe en vision sammen med Århus Kommune og Århus Amt, om et udbygget virksomheds- / myndighedssamarbejde på frivillig basis. Visionen er udmøntet i en forretningsplan, som p.t. ligger til godkendelse hos Århus Amt og Århus Kommune. Samlet vurderes aktiviteterne i Århus Miljøforum til at være et rigtigt godt resultat for højnelse af miljøaktiviteterne i de århusianske virksomheder.

2.15.7.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Der er mange interesser i Århus Miljøforum, der trækker i retning af bevarelse af netværket, og foreningen er i dag så velfunderet i de århusianske virksomheder og hos myndighederne, at netværket vurderes at kunne overleve i mange år.

En vurdering af om bestyrelsens vision for Miljøforum Århus's fremtid som et forpligtende, frivilligt netværk for virksomheder og myndigheder reelt udmøntes, er svær at give p.t., hvilket begrundes med de besparelser, som Århus Amt er pålagt at gennemføre.

2.16 Miljønetværk i Viborg Amt

Der er et netværk undervejs i Viborg Amt. Initiativtagerne bag etableringen af netværket er Miljøcenter Viborg, TIC Thisted, Skive Erhvervsråd, Viborg Kommune og Viborg Amt. Formålet er at etablere et netværk i stil med Green Network. Initiativtagerne står netop nu foran at skulle informere politikerne om netværket, for at sikre politisk og økonomisk opbakning.

2.17 Udviklingsforum for Grenaas Erhvervsliv

Udviklingsforum for Grenaas Erhvervsliv (UGE) er en paraply for en række temagrupper. UGE har eksisteret siden 1994. UGE har sekretariat hos Grena Kommune, Teknik og Udvikling, Miljøafdelingen.

2.17.1 Formål med netværket

Formålet med UGE er at understøtte et fælles forum for virksomheder i Grena Kommune med henblik på at styrke virksomhedernes konkurrenceposition og forhold til omgivelserne.

2.17.2 Aktører i netværket

I temagrupperne deltager interesserede virksomheder, erhvervsskoler, Energi-centret v/NRGI, BST, fagbevægelsen m.fl. UGE er åben for alle virksomheder i Grenaa Kommune, der kan arbejde for UGE's formål. Der er ikke tale om medlemskab.

2.17.3 Aktiviteter i netværket

UGE danner rammerne for diskussioner, erfaringsudveksling og efteruddannelse af virksomhederne ud fra en tankegang om at reducere miljøbelastningen og fremme produktiviteten generelt. Hovedtemaerne i arbejdet er produktivetsforbedringer, arbejdsmiljø, miljø-, energi- og kvalitetsledelse samt ledelses-, organisations- og medarbejderudvikling.

I løbet af de sidste tre år er der afholdt temamøder om:

- Byggetekniske problemstillinger og byggeskader
- Ulykkesminimering
- Arbejdsfastholdelse, skåne- og fleksjob m.v., samarbejde mellem offentlige og private virksomheder
- Sikkerhedsorganisation i små virksomheder og APV - en overset kilde til effektivisering
- Hvordan håndteres det psykiske arbejdsmiljø i hverdagen på virksomheden?
- Erfaringer med miljøcertificering og nye veje i miljøledelse
- Stærkstrømsbekendtgørelsen og om maskindirektivets afsmittende indflydelse
- Hvordan får man det bedste frem i sine medarbejdere, begejstrer og giver arbejdsglæde?
- Kvalitetssikring i byggeri - samarbejde mellem bygherre, rådgivere og håndværkere - bygherrens vigtige nye rolle
- Trykbeholderbekendtgørelsen
- Virksomhedernes sociale ansvar - en udviklingsmodel for virksomheder - en økonomisk guldmine
- Affaldssortering, energibesparelser og arbejdsmiljø i butiksbranchen
- Ny lov om indhentning af tilbud i byggebranchen
- Medarbejderudviklingssamtaler - medarbejder- og organisationsudvikling - et strategisk udviklingsværktøj for mange virksomheder
- Energibesparelser ved procesoptimering og systematisk vedligehold af energiforbrugende anlæg
- Den bæredygtige virksomhed - økonomisk, miljømæssigt og socialt
- Arbejdsmiljø og tilpasset tilsyn.

For 2 år siden blev ideen til et lokalt alternativ til international miljøcertificering søsat. Hvert år igangsættes et forløb for 3-5 virksomheder, hvor der arbejdes med at indføre miljøledelse som led i at opnå Grenaa's miljødiplom. I forløbet veksles mellem fælles arrangementer og arbejde på virksomhederne, og forløbet strækker sig over et års tid. Frem til 2002 havde 13 virksomheder valgt at arbejde, for at få et miljøledelsesdiplom Grenaa.

2.17.4 Strukturer og ressourcer

UGE har sekretariat hos Grenaa Kommune, Teknik og Udvikling, Miljøafdelingen. Der er nedsat et forretningsudvalg bestående af repræsentanter fra temagrupperne, erhvervsskolerne, Energicentret v / NRCi, erhvervsdirektøren, Jobrotation, Grenaa Kommune m.fl. Forretningsudvalget koordinerer temagruppernes ønsker, og fremkommer selv med ideer til arrangementer.

Temagrupperne er selvkørende med interne møder. Temagrupperne kan bede UGE's sekretariat om at arrangere møder, kurser m.m. om emner, som man mener har bred interesse. Der er nedsat følgende temagrupper:

- Energi og vedligehold
- Kvalitet og miljø
- Bygge og anlæg
- Arbejdsmiljø
- Virksomhedsudvikling.

Det er miljøafdelingen i kommunen, der er ansvarlig for miljøledelsesprojektet og uddeling af miljødiplomet. Kommunen har sammen med 3 virksomheder udviklet en simpel manual, der benyttes af virksomhederne i forbindelse med implementering af miljøledelse. Diplomet gælder for 2 år ad gangen. Hvert andet år besøger Miljøtilsynet virksomheder med miljøledelsesdiplom og foretager en miljøgennemgang. Den enkelte virksomhed har derved mulighed for en fornyelse af diplomet.

Miljødiplomet er et 'stærkt' papir for virksomhederne, da det er udstedt af selve miljømyndigheden.

UGE udgiver årligt en årskalender, hvor det kommende års aktiviteter beskrives. Endvidere gives der en kort status for temagrupperne.

2.17.5 Resultater i netværket

Netværket har efter kommunens opfattelse fungeret meget tilfredsstillende.

2.17.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.17.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Der har været en særdeles god tilslutning til arrangementerne, og der er sket væsentlig holdningsændring hos de aktive virksomheder.

Netværket har blandt andet betydet,

- at der er skabt en tradition for erfaringsudveksling virksomheder imellem inden for de omtalte områder
- at der er opnået en gensidig forståelse mellem virksomheder og kommune (miljømyndigheden) med hensyn til hinandens opgaver, ligesom de virksomheder, der engagerer sig i netværket, også i væsentligt større omfang end øvrige virksomheder kontakter kommunen for at drøfte miljømæssige tiltag

- at flere virksomheder er gået sammen og i fællesskab har etableret lokale efteruddannelseskurser
- at involverede virksomheder er blevet mere miljøbevidste og i udstrakt grad er blevet medspillere ved miljøtilsynene.

2.17.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Det er Grenaa Kommunes opfattelse, at UGE har udfyldt et behov hos mange virksomheder for at etablere systematisk erfaringsudveksling mellem lokale virksomheder, ligesom der er et udpræget behov hos mange virksomheder for at etablere lokale fyraftensmøder om relevante emner.

Med den valgte organisation har kommunen som sekretariat for netværket hele tiden en god føling med ønsker / forventninger til netværkets aktiviteter og tilbud. Da der ikke er budgetteret med brugerbetaling, er den væsentligste økonomiske hindring, at netværket kan blive sparet væk i de kommunale budgetter. Omvendt har denne organisationsform nok også en medvirkende årsag til netværkets store udbredelse blandt kommunens virksomheder.

2.18 Aalborg Kommune

Netværket er drevet af miljømyndighederne i Aalborg Kommune. Det er startet op i 1992 - 1993, hvor miljømyndighederne gik ind i et tæt samarbejde med 4 virksomheder, om at udarbejde en manual om miljøarbejde på virksomheder samtidig med at metoden konkret blev afprøvet på virksomhederne. I 1997-98 blev flere virksomheder rekrutteret til netværket, og i dag er 12 virksomheder med.

2.18.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er:

- at understøtte de proaktive virksomheders miljøarbejde
- at tilpasse og udvikle myndighedssamarbejdet med de proaktive virksomheder.

Grundlaget for netværket er en 'miljøaftale' mellem virksomheder og miljømyndigheden om samarbejdet, hvor virksomhedernes og myndighedernes opgaver og forpligtelser bliver præciseret.

2.18.2 Aktører i netværket

De deltagende virksomheder i netværket er alle proaktive virksomheder, der som minimum har miljøledelse. Det er ikke nødvendigvis certificerede miljøledelsessystemer virksomhederne har. Virksomhederne er blevet rekrutteret af kommunen. De første fire virksomheder blev spurgt, om de ville deltage i samarbejdet med at udvikle og afprøve en manual til miljøarbejde. De øvrige virksomheder blev inviteret til et informationsmøde sammen med yderligere 5 virksomheder, hvor de blev spurgt, om de ville deltage i udvikling og afprøvelse af nye samarbejdsrelationer mellem virksomheder og miljømyndighederne. Virksomhederne er af varierende størrelse fra små virksomheder op til virksomheder med 300 - 400 medarbejdere. Virksomhederne repræsenterer

forskellige brancher; blandt andet deltager grafiske virksomheder, autoophuggere, maskinfabriker, tekstilvirksomheder m.fl. Fra myndighederne deltager virksomhedernes miljøsagsbehandlere.

Netværket er i princippet åbent for virksomheder med miljøledelse, men der er på grund af ressourcemangel ikke gjort noget aktivt i en periode, for at udvide samarbejdsformen. Endvidere vurderer miljøafdelingen i øjeblikket, hvad en udbredelse af denne samarbejdsform vil betyde for deres ressourcer i miljøafdelingen.

2.18.3 Aktiviteter i netværket

Netværkets aktiviteter er primært integrerede i det almindelige tilsynsarbejde, men med en udvidet dialog med den enkelte virksomhed. Udgangspunktet for samarbejdet er virksomhedernes miljørapporter og handlingsplaner, som de udarbejder som del af deres miljøledelse. Virksomhederne sender begge dele til kommunen en gang om året. Derefter holder den enkelte virksomhed og miljømyndigheden møde, hvor de diskuterer indsatsområder, miljømål, handlingsplaner m.m. Med udgangspunkt i miljørapporten og handlingsplanen er det muligt for virksomheden og kommunen at se et år frem i tiden i forhold til virksomhedens miljøindsats og derved sikre en miljøplanlægning, der tilgodeser både virksomheden og miljømyndigheden. Samtidig informerer miljømyndigheden typisk virksomheden om ny lovgivning, kommunens fysiske planlægning, m.m.: Bliver der f.eks. planlagt nye, miljøfølsomme områder tæt på virksomheden eller ændres adgangsveje, så det får konsekvenser for virksomhedens aktiviteter? Mødet afsluttes med en hurtig gennemgang af virksomheden. Besøget erstatter det regelmæssige tilsyn med virksomheden. Miljømyndighederne arrangerer ikke aktiviteter på tværs af virksomhederne, men opfordrer dem til at bruge hinanden. På baggrund af deres viden og løbende besøg på virksomhederne kan de ofte konkret opfordre virksomhederne til at kontakte en bestemt anden virksomhed, fordi de ved, at den pågældende måske arbejder med samme problemstilling. Erfaringen er, at virksomhederne kontakter hinanden.

2.18.4 Strukturer og ressourcer

Omdrejningspunktet for netværket er myndighedernes tilsynsarbejde. Med miljøaftalen forpligtes virksomheden til årligt at sende miljørapportering og handlingsplaner til kommunen. Kommunen er omvendt forpligtet til at aflægge et årligt besøg på virksomheden, hvor myndighederne informerer om nye tiltag og diskuterer miljørapporteringen og handlingsplaner med virksomheden. Aktiviteter på tværs af virksomhederne er på virksomhedernes eget initiativ, dog også ofte på opfordring af myndighederne. Der gives ikke 'rabatter' eller på anden måde mere fleksible vilkår i tilsynsarbejdet. Da forudsætningerne for det udvidede samarbejde er, at lovgivningen er overholdt, har samarbejdet ikke hidtil givet anledning til dilemmaer for miljømyndighederne.

2.18.5 Resultater i netværket

Erfaringerne med det udvidede samarbejde er, at det er mere tidskrævende for myndighederne. Kommunen er dog af den opfattelse, at der er tale om nødvendige 'lærepenge' i starten af samarbejdet, og at der på længere sigt vil kunne spares tid på tilsynsarbejdet med virksomhederne. Herudover er det kom-

munens opfattelse, at samarbejdet giver 'mere miljø for pengene'. De deltagende virksomheder ringer oftere end de øvrige virksomheder for at få råd m.m. Aalborg Kommune er i øjeblikket inde i nogle overvejelser om, hvordan erfaringerne kan bruges til at tilpasse deres tilsynsarbejde til de miljøpositive virksomheder, og fokus er blandt andet på, at der vil være behov for mere formelle spilleregler. Virksomhederne er også blevet spurgt om deres syn på den øgede dialog, og de tilkendegiver, at de er glade for samarbejdet, da de oplever, at det forebygger, at de pludselig bliver mødt med uventede krav.

2.19 Hvidovre Erhvervs- og Miljøforum

Hvidovre Kommunes Erhvervs- og Miljøforum var et af de første netværk mellem virksomheder og myndigheder i Danmark. Det startede omkring Avedøre Industrikvarter og var pioneren på området. I 2001 ændrede netværket sig fra at være et lukket forum for virksomheder beliggende på Avedøre Holme, til at være et åbent, gratis forum for alle kommunens produktionsvirksomheder, der ønsker information om miljø. Årsagen var en reduktion i kredsen af medlemsvirksomheder. I forbindelse med ændringen ændrede netværket navn til Hvidovre Miljøforum.

2.19.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at sikre et godt samarbejde mellem kommunens Miljøafdeling og kommunens virksomheder gennem øget information til virksomhederne.

2.19.2 Aktører i netværket

Hvidovre Kommunes Miljøafdeling er netværkets tovholder. Alle virksomheder beliggende på Avedøre Holme og alle anmeldeligtige, godkendelsespligtige og branchevirksomheder beliggende i resten af kommunen er med i netværket. Derudover kan andre interesserede virksomheder også deltage i aktiviteterne.

2.19.3 Aktiviteter i netværket

Der er to typer aktiviteter i netværket:

- 4 gange om året udgives en miljøavis. Avisen tilrettelægges i samarbejde med Solrød, Brøndby, Glostrup og Herlev kommuner. Avisen indeholder artikler om aktuelle emner på miljøområdet, informerer om ny lovgivning og nye regler og om arrangementerne i Hvidovre Miljøforum. Miljøavisen udsendes til alle virksomheder på Avedøre Holme og alle anmeldeligtige, godkendelsespligtige og branchevirksomheder i kommunen. Avisen udgives i 600 eksemplarer.
- 1 - 2 gange om året afholdes et temamøde for interesserede om relevante emner. I 2002 er der afholdt et møde med temaet 'vaske- og rengøringsmidler'.

2.19.4 Struktur og ressourcer

Det er Miljøafdelingen i kommunen, der er tovholder på netværket, og som udgiver avisen og arrangerer møderne. Der er udnævnt en ansvarlig medarbejder for netværket, for at sikre fremdriften, men det konkrete arbejde varetages af alle medarbejderne i afdelingen. I det tidligere netværk var der nedsat en styregruppe, hvor der var både virksomhedsrepræsentanter og kommunale repræsentanter. Styregruppen blev nedlagt i forbindelse med ændringen.

2.19.5 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.19.5.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Der er ikke gennemført egentlige analyser af Miljøforummets resultater i form af brugerundersøgelser eller lignende. Der er dog den klare opfattelse, at forummet har nogle væsentlige resultater. Hvis der fokuseres på forummet som netværk, har det givet Miljøafdelingens medarbejdere et meget væsentligt, personligt kendskab til nøglepersonerne på miljøområdet på de større virksomheder i kommunen, ligesom forummet har skabt et netværk blandt nøglepersonerne selv, som de også selv lægger vægt på. Med hensyn til Miljøavisen har Miljøafdelingen med den en informationskanal til kommunens virksomheder, der opfattes som meget væsentlig - også fordi den i modsætning til forummets øvrige aktiviteter, kommer ud til alle virksomheder i kommunen.

2.20 Erhvervslivets Miljøforum - Albertslund Kommune

I 1995 blev Erhvervslivets Miljøforum oprettet som et uformelt netværk mellem virksomheder og kommune i Albertslund Kommune om blandt andet miljø- og energistyring. Forummet blev dannet i samarbejde mellem Albertslunds Erhvervssammenslutning og Albertslund Kommune. Erhvervssammenslutningen i Albertslund blev nedlagt (slået sammen med Vestegnens Erhvervssammenslutning), og samarbejdet ophørte. Netværket er derfor i dag drevet af myndighederne.

2.20.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at understøtte dialogen mellem myndigheder og virksomheder i Albertslund Kommune, herunder at fremme indførelse af miljøledelse på kommunens virksomheder.

2.20.2 Aktører i netværket

Aktørerne i netværket er myndigheder og virksomheder i Albertslund Kommune.

2.20.3 Aktiviteter i netværket

I netværket er forskellige aktiviteter:

- Udgivelse af miljøavis. Fra januar 2000 har Miljøforvaltningen udgivet en miljøavis 'Albertslund Miljøforum' til alle virksomheder i kommunen. Avisen udkommer kvartalsvist og indeholder artikler om kommunens miljøarbejde. Den er også tænkt som en mulighed for virksomhederne, for at holde sig ajour med ny lovgivning på miljøområdet.
- Temamøder for alle virksomheder. Der afholdes ca. 2 temamøder om året.
- Adgang for kommunens virksomheder til arrangementer i regi af Københavns Miljønetværk.
- Projekter: Kommunen sætter løbende projekter i gang, for at fremme indførelse af miljøledelse på kommunens virksomheder. Miljøforvaltningen har udviklet to forløb. Det ene forløb er et forpligtende samarbejde, hvor virksomhederne danner et netværk og får tilskud fra Miljøstyrelsen til at indføre miljøledelse. Det kører nu for tredje gang. Det andet forløb er et mindre forpligtende forløb - 'Styr på miljøet', der består af 5 fyraftensmøder, hvor grundprincipperne i miljøledelse bliver gennemgået. 'Styr på miljøet' har kørt 2 gange med 17 deltagere. Forløbene videreføres i den udstrækning der melder sig interesserede virksomheder.
- Katalysator for etablering af et netværk bestående af virksomheder: Kommunen har været katalysator for etablering af et netværk bestående af virksomheder, der har været med i de igangsatte projekter, samt virksomheder, der af egen drift har indført miljøledelse eller på anden måde aktivt arbejder med miljø. Dette er virksomhedernes eget netværk, hvor kommunen forsøger at holde sig på sidelinien. Der har været ca. 2 møder med ca. 15 deltagere pr. gang.

Emner der berøres og arbejdes med i netværket er:

- Energiledelse
- Miljøledelse
- Miljøforhold i autobranschen
- Jordforurening på erhvervsjendomme
- Andet.

2.20.4 Strukturer og ressourcer

Netværket opretholdes via miljømyndighedernes prioritering af aktiviteter m.m. i netværksregi. Der er ikke noget kontingent, og alle virksomheder i kommunen kan deltage i arrangementerne.

2.20.5 Fremtid

Kommunen har forhåbninger til virksomhedsnetværket. Kommunen samarbejder med deres Dogmebrødre Ballerup og København om at danne et netværk, der dækker hele Storkøbenhavn. Der køres allerede miljøledelsesprojekter sammen med Ballerup.

2.21 Kontaktgruppe - Sorø Kommune

Kontaktgruppen blev etableret i 1993 af miljøafdelingen i Sorø Kommune. Afdelingen ønskede en tættere dialog med de forskellige interessenter i kommunen om kommunens forvaltning af natur og miljøforhold.

2.21.1 Formål med netværket

Formålet med kontaktgruppen er at have et forum for diskussion af kommunens aktiviteter og initiativer i forhold til natur og miljø med lokale interessenter. Med kontaktgruppen opnås på den ene side at give kommunens interessenter mulighed for at komme med synspunkter allerede i planlægning af nye initiativer eller at påpege problemer ved eksisterende forhold, og på den anden side får kommunen mulighed for at forbedre deres aktiviteter m.m. på baggrund af interessenternes input.

2.21.2 Aktører i netværket

Kontaktgruppen er åben for enkeltvirksomheder, institutioner, organisationer, foreninger, miljømyndigheder og teknisk udvalg med tilhørsforhold til Sorø Kommune. Det overvejes at åbne gruppen yderligere for enkeltpersoner, der har lyst til at deltage.

I øjeblikket er medlemmerne i kontaktgruppen repræsentanter fra:

- Sorø / Slagelse Landboforening
- Sorøegnens Familielandbrug
- Danmarks Naturfredningsforening
- Søgruppen Sorø
- Sorø Lystfiskerforening
- Lynge-Broby Jagtforening
- Sorø Jagt- og Naturforening
- Sorø Håndværker- og Industriforening
- Ankerhus Seminarium
- Grønne Familier
- Teknisk udvalg (5 medlemmer)
- Miljøafdeling i Sorø Kommune (2 medlemmer).

Erhvervs- og Turistkontoret ønsker ikke at deltage på møderne, men vil gerne have referat tilsendt.

2.21.3 Aktiviteter i netværket

Der holdes mindst 2 møder om året af et par timers varighed. Det er miljøafdelingen, der står for tilrettelæggelsen af møderne. Det aftales fra møde til møde, hvornår næste møde skal være. Det er muligt for alle medlemmerne at bede om et ekstra møde, hvis der er forhold de ønsker at diskutere. Alle medlemmerne kan indsende punkter til dagsordenen til miljøafdelingen; det er dog i praksis oftest miljøafdelingen, der selv sætter punkter på.

Temaer, der tages op på møderne, handler alle om miljø og natur, men er i øvrigt ikke afgrænsede. Af temaer, der har været oppe og som har betydning for virksomheder, kan nævnes:

- Håndtering af affald og affaldssystemer
- Erhvervslivets brug af genbrugsstationen
- Erhvervsaffaldsafgifter
- Trafik.

2.21.4 Strukturer og ressourcer

Det er kommunen, der er tovholder og initiativtager til kontaktgruppen. Det er kommunens aktiviteter, der er omdrejningspunktet for møderne. Medlemmerne i kontaktgruppen har ingen formel kompetence i forhold til punkterne, der diskuteres, eller de beslutninger kommunen i øvrigt tager, men da der deltager repræsentanter fra Teknisk Udvalg, er gruppen tæt på politikerne og har derved mulighed for at påvirke de politiske beslutningsprocesser.

2.21.5 Resultater i netværket

Erfaringerne fra møderne er, at ved at alle deltagerne har mulighed for at præsentere deres synspunkter på de forskellige sager, bliver alle lidt klogere på hinandens synspunkter, og det fremmer forståelsen og kan medvirke til at flytte holdninger.

2.22 Forum For Miljø - Køge

Netværket blev etableret på foranledning af to miljøansvarlige fra henholdsvis pK Chemicals A/S og Biofac i Køge, der synes, at det ville være en god ide at danne en miljøerfa-gruppe i lokalområdet. De henvendte sig til kollegaer på andre virksomheder og fik opbakning til ideen. Forum For Miljø holdt deres første møde den 15. juni 2001.

2.22.1 Formål med netværket

Formålet med netværket er at:

- udveksle erfaringer
- hjælpe hinanden
- være opdateret om ny lovgivning
- sikre ens, fair behandling af virksomhederne fra myndighedernes side
- hindre at miljømedarbejdere bruger unødigt tid på at 'opfinde den dybe tallerken'
- genoptage gammel tradition.

2.22.2 Aktører i netværket

En række større virksomheder i Køge deltager i netværket. Der var 12 virksomheder repræsenterede på et af de første møder. Når der er møde i netværket, inviteres medarbejdere fra Køge Kommune og Roskilde Amt.

Køge Kommune har prioriteret at komme til møderne men har ingen formel rolle i forbindelse med netværket. Kommunen havde selv gået og puslet med tanken om at starte et netværk, men initiativtagerne fra virksomhederne kom dem i forkøbet. Kommunen vurderer, at det er begrænset med sparring de kan yde til virksomhederne i Forum For Miljø, fordi virksomhederne allerede er nået langt i deres miljøarbejde. Hvis kommunen selv havde startet et netværk, ville den nok have valgt at koncentrere sin indsats i et netværk omkring nogle mindre virksomheder.

2.22.3 Aktiviteter i netværket

Netværket afholder to forskellige former for møder:

- stormøder, hvor myndigheder og / eller eksterne foredragsholdere deltager og hvor andre relevante personer er velkomne til at deltage (eventuelt også fra andre virksomheder)
- gruppemøder, hvor kun gruppens deltagere eller substitutter er til stede.

På det første stormøde fokuserede netværket på miljølovgivning, de lokale og regionale myndigheders organisation og overordnede opgaver vedrørende det eksterne miljø. På de efterfølgende 'stormøder' er det tanken at indkalde repræsentanter fra firmaernes organisationer og behandle specifikke emner som luftvejledning, risikobekendtgørelse, lugt, støj, forurennet jord med mere.

Netværket forventer at arbejde med følgende områder inden for eksternt miljø:

- Ansøgninger
- Ny miljølovgivning
- Risikobekendtgørelse
- Vandindvinding
- Udledning af spildevand
- Affald
- Emissionsbegrænsende foranstaltninger
- Grønne regnskaber
- Miljøledelse
- Relationer til myndighederne.

Netværket forventer kun i begrænset omfang at arbejde med emner inden for arbejdsmiljøområdet - idet der findes et tilsvarende forum for arbejdsmiljø i Køgeområdet.

2.22.4 Struktur og ressourcer

Netværket fungerer i en meget løs organisering. Dagsorden og ansvar for mødeledelse aftales fra gang til gang.

2.22.5 Resultater i netværket

Der er skabt et forum, hvor deltagerne har mulighed for at udveksle erfaringer virksomhederne imellem og med myndighederne.

2.22.6 Netværkets egen vurdering af hidtidige resultater og fremtiden (Netværkets egne formuleringer)

2.22.6.1 Netværkets evaluering af hidtidige resultater

Positivt - vi har fået et bedre kendskab til de enkelte virksomheder, aktivitetsområdet / problemområder og myndighedernes fokusområder - og kan dermed bedre bidrage til løsningsforslag eller adoptere andre virksomheders forbedringstiltag.

2.22.6.2 Netværkets vurdering af fremtiden med hensyn til netværkets levedygtighed, ændringer i forhold til netværkets hidtidige aktiviteter, ændringer i forhold til netværkets hidtidige samarbejdsformer m.m.

Lys - der er stadig mange emner at debattere. Nærmeste fremtid drejer sig om: Affaldshåndtering, emissionsbegrænsende foranstaltninger samt gennemførelse af den nye bekendtgørelse om grønne regnskaber. Arbejdsmiljø er som nævnt ovenfor blevet sekundært.

3 Lokale / regionale netværk, hvor enten virksomheder eller myndigheder er aktive

Følgende er en bruttoliste over alle de netværk, der er blevet identificeret under screeningen og som er lokale / regionale netværk, men hvor enten kun virksomheder eller myndigheder er aktive.

3.1 Nordjyllands miljøpris

Hvert år er gennem en række år blevet uddelt Nordjyllands miljøpris til en virksomhed, der har gjort noget særligt på miljøområdet. I den forbindelse har der været nedsat en gruppe bestående af repræsentanter fra amtsrådet, fagbevægelsen, arbejdsgiverforeningen og andre lokale interessenter. Der er ikke direkte virksomheder repræsenterede i gruppen, men indirekte deltager de via deres repræsentation i forskellige organisationer. Gruppen mødes en gang om året, hvor kriterier for uddeling af prisen fastlægges. Der er afsat 100.000 kr. i alt til pris og drift af miljøprisen. Erfaringen er, at miljøprisen for det første giver anledning til lokal diskussion i gruppen om, hvad der er centrale miljøinitiativer, og for det andet at miljøprisen har en motiverende effekt på virksomhederne, da det er en klar signalværdi at få tildelt prisen.

3.2 Vækstgrupper

Vækstgrupper er et koncept, som Cowi har udviklet. Vækstgrupper har ikke haft som formål at udvikle relationen mellem virksomheder og myndigheder, men i nogle vækstgrupper har begge parter deltaget, hvilket er anledningen til, at de nævnes her. Ideen med vækstgrupper er, at virksomheder skal støtte hinanden i deres arbejde med f.eks. at opbygge miljøledelse eller gennemføre en livscyklusanalyse. Hidtil har de vækstgrupper, der har været etableret, været karakteriserede ved, at virksomhederne var inden for samme branche i de enkelte vækstgrupper og ofte inden for et afgrænset geografisk område. Medlemmerne i vækstgrupperne har vekslet mellem at mødes til fællesmøder og hjemmearbejde. Cowi har været taget rollen som facilitator og har stået for at arrangere fællesmøderne. På fællesmøderne får deltagerne tilført teoretisk ballast til opgaven i virksomheden, og der udveksles erfaringer med det hidtidige arbejde på tværs af virksomhederne. Hvor lang tid forløbet strækker sig over og hvor mange fællesmøder, der bliver afholdt, afhænger af de konkrete mål, som vækstgrupperne sætter sig i starten. Ofte strækker forløbet sig fra ½ til 1 år, og der gennemføres ca. 7-8 møder. Det er forskelligt, om der deltager myndigheder i vækstgrupperne. Når myndighederne har deltaget, har det ofte været på fællesmøderne, og de har der haft mulighed for dels at lære om koncept og vækstgruppens faglige indhold, dels kunnet følge virksomhedernes arbejde, som har været egne tilsynsvirksomheder. Om myndighederne har deltaget, har været afhængigt af, om de havde lyst til at deltage og om virksomhederne havde lyst til at myndighederne skulle deltage. Der er både erfaringer med, at myndigheder ikke ønskede at deltage, fordi de ønskede at fastholde 'myndig-

hedskasketten', og at virksomheder ikke havde lyst til, at myndigheder skulle deltage. Omvendt er der også erfaringer med, at myndigheder deltager i vækstgrupper, og der giver det tilsyneladende grundlag for dialog og bedre indsigt i hinandens områder. Myndighederne får indblik i virksomhedernes problemer, og virksomhederne får en dybere forståelse af myndighedernes arbejde.

4 Grønne netværk, hvor virksomheder og myndigheder er aktive, men som ikke er lokale / regionale netværk

Følgende er en bruttoliste over de netværk, der er blevet identificeret under screeningen, hvor både virksomheder og myndigheder er aktive i netværket, men som ikke er lokale / regionale netværk.

4.1 Miljøforum Danmark

Miljøforum Danmarks idegrundlag er at fremme samarbejdet mellem offentlige myndigheder og virksomheder om forebyggende miljøarbejde. Miljøforum Danmark er de danske miljønetværks netværk. Miljøforum Danmark skaber rammer for samarbejde mellem de danske netværk, men står også til rådighed for det enkelte netværk med den viden og de erfaringer, Miljøforum Danmark er i besiddelse af. Derved støttes de enkelte netværk i deres daglige arbejde og i deres udviklingsarbejde. Miljøforum Danmark blev etableret i 1997 og er i en forsøgsperiode blevet finansieret af Miljøstyrelsen. Forsøgsperioden er dog ved at være slut. Sekretariatet for Miljøforum Danmark er placeret i Vejle Amt sammen med sekretariatet for Green Network.

4.1.1 Formål med netværket

Miljøforum Danmarks formål er :

- At opbygge en organisation og et sekretariat, der sætter Miljøforum Danmark i stand til at udføre sine strategier.
- At skabe rammer for en erfaringsudveksling mellem de danske miljønetværk.
- At skabe rammer for informationsformidling mellem de danske miljønetværk.
- At møde spirende netværk og understøtte dem med de erfaringer, Miljøforum Danmark er i besiddelse af.
- At skabe rammer for dialog i forhold til danske repræsentanter i internationale miljønetværk.

4.1.2 Aktører i netværket

Alle netværk, der arbejder med forebyggende miljøarbejde og har en berøringsflade til såvel det private erhvervsliv som til den offentlige miljøadministration, kan være medlem af Miljøforum Danmark. Der er i dag 26 tilmeldte netværk i Miljøforum Danmark.

4.1.3 Aktiviteter i netværket

Der gennemføres en række forskellige aktiviteter i Miljøforum Danmark. Aktiviteterne er:

- Information i form af udgivelse af nyhedsbrev 2-4 gange om året. Nyhedsbrevet er en informationskanal mellem sekretariaterne i de regionale netværk. Målgruppen for nyhedsbrevet er tillige de deltagende virksomheder og myndigheder i netværkene. Indholdet i nyhedsbrevet er væsentligst informationer fra Miljøforum Danmark og de deltagende netværk, men nyhedsbrevet kan også benyttes af danske eller internationale aktører på miljøområdet til at viderebringe information, der har relevans for de danske virksomheder og myndigheder.
- Erfaringsudveksling mellem netværkene i form af ca. 4 årlige erfa-møder for repræsentanter for netværkene. Erfa-møderne er af en dags varighed. Der deltager 18 - 22 repræsentanter på møderne. Fokus på erfa-møderne er udveksling af erfaringer mellem netværkene samt tematisering og diskussion af nye tiltag som f.eks. den produktorienterede miljøpolitik. Der er stor forskel mellem netværkene, og det har betydning for den erfaringsudveksling, der finder sted.
- Støtte til nye netværk i form af proceskonsulentstøtte. Miljøforum Danmark tilbyder hjælp til netværk, der er under etablering. Formålet er at fortælle om erfaringer fra Green Network, at introducere til de væsentligste faldgruber i forbindelse med etablering af netværk og at yde støtte til strategiske overvejelser. Det er meget forskelligt, hvem deltagerne er i møderne, da det afhænger af hvem, der er initiativtager til netværket. De nye netværk tilbydes konkret at benytte Green Networks koncept for miljøredegørelser. Miljøforum Danmark har i alt bistået 9 netværk under etableringsfasen.
- Dialog i forhold til danske repræsentanter i internationale miljønetværk. Danmark har en lang række aktører på det internationale miljøområde. Miljøforum Danmark viderebringer viden fra de danske repræsentanter i internationale miljøfora til de danske netværk og disses medlemmer. Ligesom viden om de danske netværk formidles til de internationale aktører. Denne aktivitet er dog ikke særligt prioriteret.
- Politiske aktiviteter i form af dialog med centrale, politiske aktører og myndigheder samt konkret indmelding af høringssvar, hvor det er relevant.
- En årlig konference, der er åben for alle interesserede. Konferencernes temaer har hidtil været: Leverandørstyring, miljøkrav til produktion og produkter og virksomheders dialog om bæredygtighed og samfundsansvar. Erfaringerne fra konferencerne er, at der deltager fra 80 til 250 virksomheder, og det er uafhængigt af, om der bliver afholdt parallelle konferencer 2 - 3 steder rundt om i Danmark, eller om der kun bliver afholdt en landsdækkende konference.
- Støtte til kompetenceudvikling af myndigheder. Miljøforum Danmark bidrager til uddannelse af miljømyndigheder i nye netværk, ved at repræsentanter fra myndighederne i Green Network deltager på møder og fortæller om deres erfaringer. Hvis det er egentlig uddannelse af

myndigheder, henvises til konsulentvirksomheder - oftest COWI, da COWI har deltaget i udviklingen af konceptet om miljøreddegørelser sammen med Green Network.

Indholdsmæssigt arbejder Miljøforum Danmark med

- Netværksfunktion og -virke, herunder formidling, økonomi, deltagende aktører, organisering, arbejdsdeling mellem myndigheder og sekretariater m.m.
- Strategier for miljø og netværk.

4.1.4 Strukturer og ressourcer

Miljøforum Danmark er startet på en bevilling fra Miljøstyrelsen og Green Network til finansiering af sekretariat m.m. i en forsøgsperiode. I forbindelse med opstarten blev der nedsat en styregruppe bestående af repræsentanter fra forskellige, udvalgte netværk, Miljøstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Dansk Industri. Der blev etableret et sekretariat med en medarbejder ansat på halvtid. Den pågældende medarbejder er tillige ansat i sekretariatet for Green Network. Denne konstruktion sikrer på den ene side let adgang til erfaringer fra Green Network i Miljøforum Danmark og på den anden side mulighed for organisatorisk placering af medarbejderen i et fagligt relevant miljø. Erfaringerne i dag er, at medarbejderen i Miljøforum Danmark aktivt sparrer med og trækker på en medarbejder fra Green Network.

Sekretariat, aktiviteter i netværket m.m. er hidtil finansieret af Miljøstyrelsens bevilling på 400.000 kr., Green Networks støtte på ca. 300.000 kr. og egenindtægter. Bevillingerne er i dag ved at være opbrugt. Miljøforum Danmark forventes at føres videre som del af Grøn Markedsøkonomi.

Der er både etableret grønne, regionale netværk med deltagelse af myndigheder og virksomheder og netværk undere etablering, som kan være medlem af Miljøforum Danmark. Det første år var det vederlagsfrit at være medlem, men allerede det 2. år blev det bestemt at fastsætte et medlemskontingent på 2000 kr. pr netværk pr. år. Årsagen til at der blev indført et medlemskontingent var, at Miljøstyrelsen i forbindelse med bevillingen krævede, at Miljøforum Danmark skulle have en egenindtægt på 50.000 kr. det andet år og 100.000 kr. det tredje år. Indførelsen af et medlemskontingent betød, at der skete en medlemsreduktion. Ca. 10 medlemmer valgte at trække sig.

Miljøforum Danmark har en hjemmeside, hvor diverse nyhedsbreve kan findes samt informationer om aktiviteter i Miljøforum Danmark.

4.1.5 Resultater i netværket

Miljøforum Danmark har opnået at organisere 26 eksisterende eller potentielle, grønne netværk i Danmark baseret på et virksomheds- / myndigheds-samarbejde. Der er stor tilslutning, da der tilsyneladende ikke er så mange flere netværk af denne karakter. Gennem Miljøforum Danmarks arbejde er flere netværk blevet hjulpet på vej under deres etablering.

4.1.6 Fremtid

Koordinatoren mener, at der er brug for en arbejdsdeling mellem de lokale / regionale, grønne netværk og et fælles forum / partnerskab for alle netværkene. De lokale / regionale netværk skal tage sig af at servicere medlemsvirksomhederne. Medlemsvirksomhederne har krav på hele tiden at få støtte til at forbedre deres miljøadfærd. Der er behov for at udvikle f.eks. Miljøforum Danmark til et egentligt forum / partnerskab mellem netværkene, som kan påtage sig rollen med at udvikle koncepter m.m. Fordelene ved at have et fælles forum for udvikling af koncepter, metoder m.m. er, at det fremmer ens miljøadfærd i hele landet, åbner for nye samarbejdsmuligheder på tværs af netværkene, åbner for nye samarbejdsmuligheder for netværkene med partnere uden for netværkene samt gør det lettere for medlemsvirksomhederne at benytte diplomer m.m. i deres markedsføring uden for deres egne regioner. Koordinatoren oplever, at mange medlemsvirksomheder med virksomheder flere steder i landet efterspørger denne standardisering, da det ville gøre det lettere for dem, hvis hele koncernen blev mødt med samme krav. Et fælles forum vil åbne muligheder for spydspidsvirksomheder til at mødes om projekter på tværs af regioner m.m. Samarbejde mellem spydspidsvirksomheder på tværs af netværk ville kunne fremme innovation og udvikling af miljøteknologiske løsninger, grøn markedsføring og initiativer inden for en bredere bæredygtighedsforståelse, og de enkelte netværk ville kunne være med til at sprede resultaterne til resten af medlemmerne i de forskellige netværk. I forhold til de eksterne samarbejdspartnere er det koordinatorens opfattelse, at en række aktører har været fraværende som samarbejdspartnere i de lokale / regionale netværk, f.eks. forskere, hvilket vil være nemmere at etablere i et fælles forum. Endvidere vil et fungerende partnerskab mellem netværkene kunne fungere som et fælles talerør over for andre aktører, både i forbindelse med politikudvikling og i forbindelse med gennemførelse af konkrete kampagner.

4.2 IDA - Ingeniørforeningen i Danmark

Ingeniørforeningen i Danmark, IDA, er interesseorganisationen for alle ingeniører i Danmark, og for personer, der har et beskæftigelsesmæssigt eller interesse-mæssigt fællesskab i løsningen af opgaver af teknisk eller teknologisk karakter.

IDA har flere aktiviteter, der har netværkskarakter. Følgende er medtaget i denne beskrivelse:

- To fagtekniske selskaber: IDA Miljø og Selskabet for Grøn Teknologi
- To regionale, fagtekniske grupper: Miljøteknisk Gruppe i Østjysk Region og Miljøteknisk Gruppe i Nordjysk Region
- IDA's arbejde med teknologisk fremsyn.

4.2.1 Formål med netværket

IDA varetager professionens interesser i forbindelse med eksempelvis uddannelse, efteruddannelse, arbejdsmarkedsforhold, erhvervs politik og forskning, teknologipolitik, miljø og arbejdsmiljø og ligestilling. IDA varetager også det enkelte medlems interesser og giver f.eks. råd og vejledning om arbejds- og ansættelsesvilkår.

IDA har fire strategiske målsætninger

- Vision 1: Samlingspunkt for alle ingeniører - blandt andet ved at repræsentere medlemmerne og varetage deres interesser med udgangspunkt i kompetenceudvikling, gennem sikring af arbejdsvilkår og gennem påvirkning af samfundsudviklingen til gavn for medlemmerne.
- Vision 2: Videnspredning og kompetenceopbygning - blandt andet gennem at understøtte medlemmerne i at danne netværk, være centrum for aktuel vidensformidling i relation til den teknologiske udvikling og arbejde med at vurdere de bredere, kompetencemæssige konsekvenser af nye teknologiske udviklinger og organisationsformer.
- Vision 3: Udvikle dynamisk arbejdsmarked - blandt andet ved at arbejde for medlemmernes arbejds-, løn-, pensions- og ansættelsesforhold, bidrage til at arbejdsmarkedets strukturproblemer bliver løst til fordel for medlemmerne og sikre medlemmet indflydelse på eget arbejdsmiljø og arbejds-situation.
- Vision 4: Dialog og påvirkning af samfundets beslutningstagere - blandt andet gennem at arbejde for langsigtet interessevaretagelse på grundlag af faglig viden og samfundsmæssig indsigt og bidrage til at udvikle det danske samfunds sammenhængskraft og samarbejdsevne ved kompetent, kreativt og ud fra et helhedssyn at understøtte løsningen af samfundsrelevante, teknologiske, sociale og miljømæssige udfordringer.

IDA Miljø's arbejdsområde omfatter et bredt emneområde inden for miljøteknik og forureningsbekæmpelse. Arbejdsformen er tværfaglig og ikke udelukkende knyttet til det traditionelle, ingeniørmæssige område. Aktiviteterne i selskabet har fokus mod såvel teoretisk belysning som praktisk løsning af miljømæssige, tekniske og økonomiske problemer ved bekæmpelse af forurening af vand, jord og luft.

Selskabet for Grøn Teknologi har som sit formål at formidle viden om nye metoder og erfaringer inden for såkaldt grønne og miljøforbedrende teknologier, herunder også nye eller genopdagede livsformer i tilknytning hertil. Med 'grønne teknologier' menes teknologier, der ikke belaster miljøet eller teknologier, der medfører en væsentlig miljømæssig forbedring sammenlignet med hidtidig praksis. Selskabet for Grøn Teknologi har endvidere som formål at fremme overgangen til ægte, bæredygtige systemer ved at tage initiativer til udvidet anvendelse af renere teknologi, byøkologi og andre forebyggende miljøstrategier.

De to regionale, miljøtekniske grupper har til formål at styrke den faglige udvikling på miljøområdet, ved at give medlemmer med fælles, fagteknisk interesse lejlighed til at holde sig ajour med og præge udviklingen inden for det miljøtekniske område. Miljøteknisk Gruppe i Nordjysk Region har blandt andet fokus på, at arbejdet med miljøproblemer er præget af stor tværfaglighed mellem forskellige faggrupper, blandt andet ingeniører, jurister, biologer, geologer mv. Gruppens arbejde er derfor ikke alene koncentreret om strengt tekniske aspekter, men også aspekter som lovgivning, økonomi m.v.

4.2.2 Aktører i netværket

IDA har cirka 58.000 medlemmer.

Ingeniørforeningens opgaver i forhold til det enkelte medlem og i forhold til ingeniørprofessionen varetages af politisk valgte organer: Hovedbestyrelsen,

Repræsentantskabet og Ansatte Ingeniørers Råd samt af en række udvalg, der er nedsat af og refererer til IDA's hovedbestyrelse.

IDA har følgende udvalg:

- Arbejdsmiljø
- Arbejdsmarked
- Erhvervspolitik
- Kompetence og uddannelse
- Kvindepolitik
- Teknologi og forskning.

Hertil kommer ad hoc arbejdsgrupper.

Videnformidling sker via det fagtekniske og det regionale område. IDA har ca. 70 fagtekniske selskaber og regionale grupper, der dækker et bredt teknisk og teknologipolitisk spektrum, herunder de nævnte IDA Miljø (ca. 3000 medlemmer) og Selskabet for Grøn Teknologi (ca. 1000 medlemmer) og de regionalt etablerede miljøtekniske grupper i Østjysk Region og Nordjysk Region (med hver et par hundrede medlemmer).

4.2.3 Aktiviteter i netværket

IDA gennemfører mange forskellige typer aktiviteter som del af det daglige arbejde i de politisk valgte udvalg samt gennem de administrative medarbejderes arbejde i IDA's forskellige afdelinger.

IDA gennemfører desuden aktiviteter af projektkarakter inden for blandt andet det teknologipolitiske område, aktuelt blandt andet i form af et projekt om teknologisk fremsyn på energiområdet og gennem nedsættelse af en ad hoc arbejdsgruppe om bæredygtig udvikling med henblik på at påvirke den danske diskussion om bæredygtig udvikling og sikre, at miljø bliver et tema, der indgår i IDA's aktiviteter. Tidligere har IDA arbejdet med blandt andet grønne regnskaber og med miljøetik.

IDAs Teknologiske Fremsyn handler om fremtidens energiforsyning. Emnet er valgt, fordi energi er nerven og forudsætningen for det moderne samfund, og fordi energiforsyning ses som en central, samfundsmæssig og teknologisk udfordring i relation til økonomi, miljø og forsyningsikkerhed.

IDA har ønsket at invitere medlemmer af et bredt udsnit af foreningens fagtekniske selskaber til at deltage i en proces, der skal resultere i ny viden og give idéer til løsning af fremtidige problemstillinger inden for energiområdet. Sigtet er at stille den energiteknologiske kompetence, som IDAs medlemmer besidder, til rådighed for en bredere samfundsmæssig debat om energi. I projektet involveres også andre eksperter og ressourcpersoner samt brugere fra institutioner og virksomheder. Sigtet med projektet er endvidere at lade resultaterne indgå i en bredere, metodisk og analytisk videndeling med de øvrige Teknologisk Fremsyn aktiviteter, som gennemføres i Danmark.

Aktiviteterne i de fagtekniske selskaber og regionerne omfatter en bred vifte fra store konferencer og høringer til konkrete kurser, virksomhedsbesøg og tekniske foredrag samt sociale arrangementer i IDAs otte regioner. Der gennemførtes i 2001 670 arrangementer med ca. 27.000 deltagere. IDA Miljø afholder ca. 25 arrangementer om året med ca. 2500 deltagere, og Selskabet for Grøn Teknologi ca. 20 arrangementer om året med ca. 700 deltagere. De fle-

ste arrangementer afholdes i København, men der afholdes også arrangementer i provinsen - nogle som dubleringer af arrangementer afholdt i København, andre som 'selvstændige', faglige arrangementer. De to regionale, fagtekniske grupper afholder cirka tre arrangementer om året med i alt ca. 100 deltagere.

IDA Miljø sætter fokus på både natur- og miljøområdet, således at tekniske, administrative og miljøpolitiske emner forsøges dækket. En del arrangementer har fokus på nye love og bekendtgørelser inden for miljøområdet (pesticid-handlingsplan, EU's vandrammedirektiv m.m.) eller nye eller særligt aktuelle miljørisici (dioxiner, miljøfremmede stoffer i spildevand m.m.).

Selskabet for Grøn Teknologi sætter eksempelvis fokus på områder som byøkologi, permakultur, økologisk byggeri, vedvarende energi, økologiske fødevarer, renere teknologi og miljøstyring samt alternative vand- og spildevandsystemer.

Miljøteknisk Gruppe i Nordjysk Region har blandt andet fokus på industriens miljøforhold, herunder transportområdet, spildevand, afledning og rensning samt jord- og grundvandsforurening og vandforsyning.

Nogle arrangementer afholdes i samarbejde mellem flere fagtekniske grupper i IDA eller i samarbejde mellem et af de landsdækkende, fagtekniske selskaber og en regional gruppe. Nogle arrangementer afholdes i samarbejde med andre foreninger uden for IDA, f.eks. Organisationen for Vedvarende Energi eller organisationer for miljøvenligt / økologisk byggeri. Enkelte arrangementer omfatter besøg på virksomheder og afholdes i nogle tilfælde i samarbejde med den pågældende virksomhed.

4.2.4 Strukturer og ressourcer i netværket

Som nævnt har IDA en række politisk valgte organer og derudover udvalg nedsat af disse organers midte. Administrativt har IDA blandt andet afdelinger vedrørende Politik og Analyse, Kompetenceudvikling, Arbejdsvilkår samt Regioner / Lokalkontorer.

De fagtekniske selskaber og de regionale grupper har en bestyrelse valgt blandt medlemmerne på en årlig generalforsamling. En del foreninger har som medlemmer også firma-medlemmer og personlige medlemmer fra andre faggrupper. Bestyrelserne består typisk af personer med forskellige ansættelsessteder: private virksomheder, offentlige myndigheder, forsknings- og undervisningsinstitutioner m.m. Arbejdet - blandt andet i form af planlægning og afholdelse af de fagtekniske arrangementer - varetages af bestyrelsesmedlemmerne støttet af en sekretær i IDA, enten på hovedkontoret (de landsdækkende, fagtekniske selskaber) eller på et af regionskontorerne (de regionale, fagtekniske grupper). Medlemmerne af de fagtekniske selskaber har ingen forpligtelser via deres medlemskab.

Aktiviteterne finansieres af IDA-medlemmernes kontingenter samt af indtægter fra afholdelse af fagtekniske arrangementer.

4.2.5 Resultater i netværket

Der foreligger ikke evalueringer af resultaterne af de beskrevne aktiviteter. Der foretages som regel en evaluering af forløbet af det enkelte, fagtekniske arrangement i form af et kort spørgeskema med fokus på deltagernes umiddelbare synspunkter på emnets relevans og indlæggenes relevans og dybde. Der efterlyses endvidere forslag til fremtidige arrangementer. De fagtekniske selskaber og grupper arbejder har således nok primært effekt i form af vidensopbygning hos medlemmerne - i form af viden om miljøproblemers baggrund og forskellige løsningsstrategier. Derudover opnås en effekt via høringssvar til offentlige myndigheders handlingsplaner og via direkte deltagelse i den offentlige miljø- og teknologipolitiske debat.